

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Fakulta veřejných politik

Ústav veřejné správy a regionální politiky

David Adamec

Obor: Veřejná správa a regionální politika

Sdružení obcí Hlučínska a jeho vliv na regionální rozvoj

**Association of municipalities Hlucinsko and its influence
on regional development**

Bakalářská práce

Opava 2011

Vedoucí práce:
Mgr. Jiří Mašata

ABSTRAKT

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na vymezení základních pojmů, charakterizování regionální politiky a jejího vývoje. Následně je pozornost věnována regionálnímu rozvoji, jeho aktérům a nástrojům s důrazem na proces strategického plánování se zaměřením na využití strategie Leader a problematiku mikroregionů v ČR. Praktická část se zabývá územím Hlučínska, vymezením zkoumané oblasti, stručnou historií regionu, či vznikem a správním členěním Sdružení. Hlavní část práce představuje analýza nynějšího stavu území s využitím metody SWOT a zaměřením se na klíčové oblasti podnikání, rozvoje bydlení a infrastruktury, zemědělství a péče o krajinu, cestovní ruch a lidské zdroje. Na základě získaných poznatků budou v závěru práce navrženy rozvojové aktivity pro další růst regionu.

Klíčová slova: regionální politika, regionální rozvoj, sdružení obcí, mikroregion, SWOT analýza, Hlučínsko.

ABSTRACT

The bachelor thesis is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part focuses on determination of fundamental terms, characteristic of the regional policy and its development. Subsequently, the attention is paid to regional development, its participants and instruments with an emphasis on strategic planning process with a focus on using the strategy Leader and microregion problems within the Czech Republic. The practical part deals directly with Hlučínsko territory, defining the surveyed area, a brief description of history of the region, establishment and administration of the Association. The main part of the thesis presents the analysis of the current situation of the area using the SWOT method and focusing on core business, development of housing and infrastructure, agriculture and landscape management, tourism and human resources. Based on the findings there will be activities for further development and growth of the region suggested at the end of the thesis.

Key words: regional policy, regional development, association of municipalities, microregion, SWOT analysis, Hlučínsko.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ADAMEC David	Hlavní 28, Bolatice - Borová	P080429

TÉMA ČESKY:

Sdružení obcí Hlučínska a jeho vliv na regionální rozvoj

NÁZEV ANGLICKY:

Association of municipalities Hlucinsko and his influence on regional development

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Jiří MAŠATA - UVSRP

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem závěrečné bakalářské práce je podrobně objasnit (s použitím SWOT analýzy současný stav a perspektivy vývoje Sdružení obcí Hlučínska. Autor podrobně objasní možnosti a limity regionálního rozvoje sdružení v klíčových oblastech (podnikání, rozvoj bydlení a infrastruktury, zemědělství a péče o krajinu, cestovní ruch, lidské zdroje) a na pozadí analýzy rozvojových projektů realizovaných na úrovni sdružení se pokusí zhodnotit jejich dopad na rozvoj hlučínského regionu. Součástí práce budou i návrhy konkrétních rozvojových aktivit, které by v budoucnu mohly dále stimulovat rozvoj sdružení i jeho jednotlivých obcí. Protože se jedná o aktuální problematiku regionálního rozvoje, bude autor při zpracování práce spolupracovat nejen s orgány sdružení, ale i se správními orgány na místní úrovni a využívat konkrétní koncepční a statistické materiály, které vydávají. Dalšími základními informačními podklady budou vedle publikací i dokumenty ústředních orgánů (Vláda ČR, MMR ČR) a regionální tisk.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Plaček, V. Pražáci aneb k osudům Hlučínska 1742-1960. Kravaře, 2000. 164 s. ISBN 80-902526-5-5.
Pavelčíková, N. a kol. Sborník příspěvků z konference k 75. výročí připojení Hlučínska k Československé republice. Hlučín, 1995. 87 s.
Wokoun, R. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2000. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
Wokoun, R. Strukturální fondy a obce I. ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.
Stejskal, J., Kovárník, J. Regionální politika a její nástroje. Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2

Podpis studenta: Adamec David

Datum: 19. 11. 2010

Podpis vedoucího práce: J. Mašata

Datum: 22. 11. 2010

Podpis vedoucího katedry: J. Mašata

Datum: 22. 11. 2010

Čestné prohlášení

Tuto práci jsem vypracoval samostatně, veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Ústřední knihovně Slezské univerzity.

.....

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Jiřímu Mašatovi za jeho odborné vedení bakalářské práce a věcné připomínky v průběhu jejího sestavování. Mé díky patří také starostovi obce Bolatice a předsedovi Sdružení obcí Hlučínska panu Mgr. Herbertu Paverovi za jeho postřehy, rady a sdělení mnoha aktuálních informací o obcích Hlučínska, děkuji také panu Ing. Radimu Herudkovi za poskytnutí dokumentace k projektům a všem ostatním, kteří napomohli ke zdárnému dokončení této práce.

Obsah

OBSAH	6
ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 REGIONALISTIKA A REGIONÁLNÍ VĚDY	11
1.1 Regionální politika	12
1.1.1 Počátky regionální politiky ve světě.....	13
1.2 Regionální politika Evropské unie	14
1.2.1 Stručná historie	14
1.2.2 Principy regionální politiky EU	15
1.2.3 Cíle regionální politiky EU	15
1.2.4 Strukturální fondy jako hlavní nástroj regionální politiky EU.....	16
1.2.5 Iniciativy Společenství	17
1.3 Regionální politika v ČR	18
1.3.1 Vývoj regionální politiky na našem území 1990 – 2004	18
1.3.2 Prostředky rozmachu regionální politiky v devadesátých letech 20. století	19
1.3.3 Legislativa ČR vztahující se k regionální politice a rozvoji	20
1.3.4 Současná regionální politika v ČR.....	20
1.4 Regionální a místní rozvoj	23
1.4.1 Aktéři regionálního rozvoje	24
1.4.2 Nástroje regionálního rozvoje.....	25
1.5 Strategické plánování v kontextu regionálního rozvoje	26
1.5.1 Proces plánování	27
1.5.2 Strategie Leader	28
1.5.3 Mikroregiony a sdružení obcí.....	29
PRAKTICKÁ ČÁST	31
2 MIKROREGION HLUČÍNSKO A SDRUŽENÍ OBCÍ HLUČÍNSKA	32
2.1 Základní charakteristiky zkoumaného území	32
2.1.1 Geografické vymezení	32
2.1.2 Historický vývoj Hlučínska	33
2.2 Sdružení obcí Hlučínska a jeho správní členění	36
2.3 Spolupráce Sdružení obcí Hlučínska s dalšími organizacemi	37
2.3.1 Euroregion Silesia a přeshraniční spolupráce obcí.....	38
2.3.2 Místní akční skupina Hlučínsko	41
2.4 Klíčové oblasti rozvoje mikroregionu Hlučínsko	42
2.4.1 Lidské zdroje.....	42

2.4.2	Rozvoj bydlení	50
2.4.3	Podnikání a průmysl	51
2.4.4	Infrastruktura a dopravní obslužnost	53
2.4.5	Služby pro obyvatelstvo	55
2.4.6	Zemědělství a péče o krajinu	57
2.4.7	Cestovní ruch	58
2.5	SWOT analýza	60
2.5.1	Silné stránky	60
2.5.2	Slabé stránky	61
2.5.3	Příležitosti	62
2.5.4	Hrozby	63
2.6	Vybrané realizované projekty a aktivity Sdružení obcí Hlučínska	67
2.6.1	Vzdělání starostů – předpoklad rozvoje regionu Hlučínska	67
2.6.2	Festival kultury Hlučínska	67
2.6.3	Písně v Hlučínském nářečí	67
2.6.4	Krásy a zajímavosti Hlučínska	68
2.6.5	Vybavení cyklostezek Hlučínska – rozvoj cestovního ruchu mikroregionu	68
2.6.6	Další aktivity SOH	69
2.7	Aktivity potenciálně vedoucí k dalšímu rozvoji Sdružení obcí Hlučínska i obcí samotných.....	69
ZÁVĚR		72
SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ		75
SEZNAM OBRÁZKŮ		80
SEZNAM TABULEK.....		81
SEZNAM PŘÍLOH.....		82

Úvod

Za téma své bakalářské práce jsem zvolil Sdružení obcí Hlučínska a jeho vliv na regionální rozvoj. Jedním z důvodů výběru je aktuálnost zvolené problematiky a v neposlední řadě také skutečnost, že v jedné z obcí Hlučínska žiji. Na zvolenou oblast budu nahlížet, jak již ze samotného názvu vyplývá, z pohledu regionálního rozvoje, a to především s ohledem na historické souvislosti, na základě analýzy a hodnocení změn v posledních letech probíhajících s předpokládaným budoucím vývojem.

Cílem této bakalářské práce je objasnit (za použití SWOT analýzy) současný stav a perspektivy vývoje Sdružení obcí Hlučínska se zaměřením na klíčové oblasti, jejich možnosti a limity s důrazem na projekty a aktivity realizované na úrovni sdružení a navržení vhodných aktivit podporující další rozvoj regionu.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů z oblasti regionální politiky a regionálního rozvoje. Pozornost je věnována počátkům regionální politiky ve světě a následně také jejímu formování v rámci Evropské unie. Zde jsou také uvedeny jednotlivé principy, cíle a způsoby financování. Na úrovni České republiky je opět rozebírán vývoj regionální politiky s důrazem na období po roce 1990 v souvislosti s probíhajícími výraznými změnami nejen na legislativní úrovni. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie jsou uvedeny také základní programové a strategické dokumenty, které jsou nově na jednotlivých úrovních zpracovávány a realizovány. Kapitola věnovaná regionálnímu rozvoji nejprve vysvětluje rozdílnost pojmů regionální a místní rozvoj a dále se zabývá jednotlivými aktéry regionálního rozvoje a jejich činnostmi kontextu s nástroji, které jimi mohou být využívány. Nelze opomíjet samotný proces strategického plánování a jeho důležitost pro regionální rozvoj. Z počátku je vysvětlen pojem samotný, především rozdílnost mezi strategickým a územním plánováním, jelikož často dochází k jejich zaměňování. Posléze jsou uvedeny jednotlivé metody při tvorbě strategického plánu, přičemž celý postup je rozdělen na dílčí části. Zvýšená pozornost je věnována strategickému plánování dle metodiky Leader především z důvodu jejího využívání právě na Hlučínsku, resp. v rámci Místní akční skupiny Hlučínsko. Poslední kapitola této části je věnována problematice mikroregionů a sdružení obcí.

Praktická část se zabývá Hlučínskem Od základního geografického vymezení oblasti, přes pohnuté dějiny, které jsou pro tuto oblast obzvláště specifické a jejich důsledky jsou zde patrné dodnes, až po současný stav. Nejprve je popsána historie a důvody založení samotného Sdružení obcí Hlučínska (SOH), následuje jeho administrativní členění na jednotlivé dílčí svazky obcí. Obce SOH se nacházejí v blízkosti hranic s Polskem, což jim dává předpoklady

pro navázání přeshraniční spolupráce. V tomto směru je věnována pozornost jak Euroregionu Silesia, tak aktivitám obcí samotných. Mimoto je zde pospána také činnost Místní akční skupiny Hlučínsko a dalších organizací, kterými je SOH členem. Na základě charakteristik vybraných dílčích oblastí (lidské zdroje, rozvoj bydlení, podnikání a průmysl, infrastruktura a dopravní obslužnost, služby pro obyvatelstvo, zemědělství a péče o krajinu, cestovní ruch) bude provedena analýza aktuální situace za použití metody SWOT. Ve všech ohledech byla snaha o použití nejaktuálnějších dostupných dat. V některých odvětvích však musely postačit pouze údaje získané v rámci Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z roku 2001, protože obce samotné nevedou jejich evidenci. V některých případech byly pro názornost také použity výsledky ze SLDB prováděného v roce 1991. Následující část bude obsahovat informace o vybraných realizovaných projektech a aktivitách na úrovni SOH v minulých letech a jejich přínosu pro region. Na základě výsledku SWOT analýzy budou v závěru práce navrženy činnosti, které by potenciálně mohly směřovat k dalšímu rozvoji regionu.

Hlavním zdrojem informací této práce byly především strategické plány rozvoje a akční plány jednotlivých obcí, již vyhotovené analýzy – především Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko, jejíž součástí je i analýza území metodou SWOT a další dokumenty poskytnuté místními orgány veřejné správy (zejména dokumentace k uskutečněným projektům), příp. rozhovory či písemná komunikace s jejich jednotlivými představiteli. V úvodní části zabývající se teorií, poslouží dostupné odborné publikace zaměřené na problematiku regionální politiky a regionálního rozvoje. Seznam veškerých užitých informačních zdrojů je k dispozici v závěru práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Regionalistika a regionální vědy

Regionální vědy, běžně také označované jako regionalistika, jsou multidisciplinárním oborem zabývajícím se komplexně problematikou členění území na menší, určitým způsobem specifické celky – regiony, výslednou činností je analytické „*studium prostorových jevů a vztahů*“ v rámci určitého území.¹

Region, jakožto asi nejzákladnější pojem celého oboru regionálních věd nemá jasně vymezenou charakteristiku. Různé vědní obory jej definují odlišně, dokonce i samotná regionalistika na něj nahlíží z různých úhlů. Tento fakt má za následek, že dnes máme několik druhů regionů, namátkou regiony ekonomické, historické, politické, administrativní (utvářené za účelem výkonu státní správy, jakožto umělých jednotek, jež nemusí odpovídat skutečným procesům a vztahům v oblasti), přirozené (uzavřený územní celek bez přítomnosti vazeb na ostatní regiony, prakticky neexistuje) aj. Region je vždy územním celkem o různé rozloze, vymezeným na základě stanovených subjektivních či objektivních kritérií.²

V České republice povětšinou vnímáme region jako část území se specifickým vývojem, která jej odlišuje od ostatních. V platné legislativě se pak regionem rozumí „*územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován.*“³

Metoda pro jasné vymezení regionů se nazývá regionalizace. Jejím cílem je na základě sběru dostupných dat o území a následných analýz oblast charakterizovat a určit či vyvrátit společné prvky. Regiony jako takové prakticky neexistují. Vždy jde o vymezení na základě onoho dříve zmíněného subjektivního (základem jsou charakteristické rysy a odlišnosti od jiných regionů) a objektivního (stálost geografických, administrativních a jiných jasně definovaných vazeb v regionu) náhledu na aspekty regionalizace.⁴

K procesu regionalizace je možné přistupovat dvěma odlišnými způsoby. Jde o tzv. regionalizaci „shora“ a „zdola.“ Regionalizace „zdola“ je vázána na nejnižší jednotky (územní celky i obce), kdy více než dvě takovéto jednotky mají silnější vazby mezi sebou, než ke

¹ Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 8.

² Tamtéž, s. 8 – 10.

³ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů. § 2, písm. a)

⁴ Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 8 – 10. ; srovnej Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009.

svému okolí, tj. tvoří region. Tato metoda zároveň snižuje subjektivní vlivy při vymezování regionů. Regionalizace „shora“ je poté snahou o vymezení typických území regionů.⁵

Regionalismus je jev úzce spjatý s regionální politikou. Jeho existence je známa už od 19. století. Projevy regionalismu byly jasně patrné např. po vzniku Československa v roce 1918, výrazně se znovu začal prosazovat až s příchodem snahy o evropskou integraci v 60. letech a vyústil ve vznik Výboru regionů, jakožto poradního orgánu Evropské Komise, v roce 1994. Je možné jej definovat jako určitý pocit sounáležitosti obyvatel regionu s jeho územím na základě specifických sociálních a kulturních aspektů a snahou o jejich zachování. Regionalismus se v evropských zemích projevuje různým stupněm intenzity. Nejvíce je pravděpodobně patrný ve Velké Británii či Belgii. Podporuje aktivní činnost institucí a orgánů (veřejných) už na lokální úrovni a je důležitým prvkem regionální politiky. Pokud jde o Českou republiku, můžeme hovořit o pozvolném návratu k regionalismu v rámci změn učiněných v souvislosti se vstupem do Evropské unie, jelikož v rámci socialistického zřízení byly veškeré prvky místní správy potlačeny a nahrazeny centralistickým zřízením. V rámci Evropské unie je možné se setkat i s označením funkční regionalismus. Neoznačuje ale nic jiného, než vytvoření administrativních jednotek, institucí, jež mají na starosti agendu regionálního rozvoje v rámci stanoveného území. Jde o tzv. NUTS, resp. NUTS II, v ČR označované jako regiony soudržnosti.⁶

1.1 Regionální politika

Vnímání regionální politiky se od doby jejího vzniku neustále mění a vyvíjí, protože stejně jako onen přístup k politice se měnily i její cíle. Jde o nepřetržitý proces, který probíhá i nyní. Regionální politika je úzce spjata s regionálním rozvojem. Soudobá regionální politika je v režii Evropské unie, která je jejím hlavním koordinátorem. Za pomoci příspěvků všech členských států získané zdroje přerozděluje do strukturálních fondů, jakožto nástroje pro financování společné regionální politiky. Podpora se zaměřuje na regiony či mikroregiony s důrazem na efektivní využití získaných prostředků, s hlavním cílem ve snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony, jejich nepřetržitý růst, rozvoj a ekonomickou stabilitu.⁷

Pro regionální politiku existuje velké množství definic. Rád bych zde uvedl alespoň některé z nich. Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) aktuálně vnímá regionální politiku jako „soubor intervencí zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle

⁵ Mates, P., Wokoun, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha, Prospektrum, 2001. s. 133.

⁶ Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 11 – 13.

⁷ Tamtéž.

očekávaných vývojových tendencí, na podporu aktivit vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority.“⁸

Pro srovnání se současným a minulým chápáním regionální politiky v naší zemi je možné použít například starší definici MMR z roku 2000. „*Regionální politika jako součást hospodářské politiky zahrnuje veškeré kroky a opatření, které byly uvědoměle přijaty se zřetelem na jejich prostorové účinky. Jde tedy o souhrn hospodářsko-politických zásad a opatření, mající za cíl ovlivňovat prostorovou strukturu regionů a jejich ekonomických aktivit.*“⁹

Žák na regionální politiku pohlíží jako na „*soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.*“¹⁰

Regionální politika je součástí hospodářské politiky státu, jejímž výkonem jsou pověřeny orgány státní správy, samosprávy či některé další organizace, s úmyslem zajištění ekonomického růstu v určené oblasti. Předpokladem úspěšné regionální politiky jsou jednoznačně stanovené nástroje a cíle pro jednotlivé oblasti, které budou moci zdejší instituce v tomto ohledu užívat.¹¹

1.1.1 Počátky regionální politiky ve světě

Za pomyslnou kolébku regionální politiky v Evropě, a de facto i ve světě, je považována Velká Británie ve spojení s různě silnými negativními dopady velké hospodářské krize na jednotlivé části země ve 30. letech. Krize markantněji prohlubovala již tak existující sociálně – ekonomické nerovnosti (především významné rozdíly v míře nezaměstnanosti) a vláda musela přistoupit k aktivnímu řešení problému ve snaze tyto negativní dopady zmírnit. První legislativní normou zabývající se regionální politikou na území britské monarchie se stal „*Zákon o speciálních územích*“ vydaný v roce 1934, který vymezoval problémové regiony a určoval způsoby pomoci. Po skončení druhé světové války se regionální politika začala prosazovat i v dalších zemích. Do aktivního užití se dostala jako první ve Francii a Itálii, kde byly výrazné rozdíly v prosperujících severních a zaostávajících jižních částech obou zemí. Posléze se v šedesátých letech připojovaly další země západní Evropy, jako Německo, Holandsko či skandinávské země. Vzniklé změny je možné si spojovat s rostoucími vlivy integrace a globalizace, jejíž iniciátory se staly rodící se politiky a instituce nově založeného

⁸ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013*. s. 6. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=efcee353-71af-428c-9f77-0e327e77504d>.

⁹ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. s. 33. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=05671da6-5c0d-49dc-9206-88e705d3f79d>.

¹⁰ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 14.

¹¹ Tamtéž, s. 11 – 15.

společenství, které se do dnešních dnů transformovalo v Evropskou unii. V důsledku politických a ekonomických změn probíhajících ve státech bývalého „Východního bloku“ na přelomu osmdesátých a devadesátých let, spojených s přechodem k tržní ekonomice a snahami jednotlivých vlád o začlenění do fungujících struktur v západní Evropě, se regionální politika, do té doby neznámý jev, začala pozvolna prosazovat i zde.¹²

1.2 Regionální politika Evropské unie

Regionální politiku EU do značné míry charakterizují dva pojmy – solidarita a soudržnost. Společenství je solidární vůči zaostalým regionům či státům a poskytuje jim potřebnou pomoc a tím také zároveň upevňuje vzájemné vazby a vztahy mezi sebou, dochází k růstu a rozvoji, stoupá konkurenceschopnost, což je výhodné pro všechny zúčastněné.

1.2.1 Stručná historie

Společné regionální politika realizovaná EU se od svého vzniku do dnešní podoby vyvíjela řadu let. Tato část ve stručnosti poukazuje na nejdůležitější změny.

Počáteční období EHS je typické individuálním přístupováním států k regionální politice bez nadnárodní koordinace. Změna nastává po přistoupení Velké Británie (1973), která s ní měla zkušenosti již v období před druhou světovou válkou – dochází k založení Evropského fondu regionálního rozvoje (1975), jakožto hlavního nástroje pro uskutečňování regionální politiky. Se schválením Aktu o jednotné Evropě (1986) se objevuje také prvek střednědobého plánování regionálních programů. Následuje sloučení částí politiky zemědělské a sociální s regionální do tzv. strukturální politiky (1988). Nadále pokračuje tendence vzrůstajícího významu regionální politiky, o čemž svědčí následující dva dokumenty, jimiž jsou Evropa 2000+ a Principy rozvojové politiky evropského prostoru (1994). Významným počinem bylo též založení Výboru regionů téhož roku. Období počátku nového milénia se nese v duchu zefektivnění vynaložených finančních prostředků a po největší vlně rozšíření Unie v roce 2004 o deset zemí (včetně ČR), dochází k jejich jednoznačnému rozdělení pro stávající a nové členy. Současnost představuje především aktivní užití prostředků strukturálních fondů novými členskými zeměmi a snahami o pokračující integraci, jako je např. Lisabonská smlouva (2009).¹³

¹² Wokoun, R. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2000. s. 21 – 28.

¹³ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 35 – 40.

Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. s. 11 – 12.

1.2.2 Principy regionální politiky EU

Realizace společné regionální politiky EU spojené s čerpáním prostředků strukturálních fondů je podmíněna dodržováním stanovených sedmi principů.

Princip koncentrace stanovuje podmínku čerpání prostředků z fondů pouze na projekty v souladu se stanovenými cíli, důraz je kladen na jejich efektivní využití.

Princip partnerství představuje spolupráci mezi komisí a instituce jednotlivých členských států či regionů ve snaze zajistit aktivní přístup příjemců finančních prostředků (měst, obcí, regionů či podniků).

Princip programování určí, že prostředky fondů jsou pro jednotlivé země alokovány na základě víceletých multioborových programů, za jejichž vypracování zodpovídají vlády jednotlivých zemí, ze kterých následně vycházejí a realizují se jednotlivé projekty.

Princip doplňkovosti ve své podstatě značí nutnost spoluúčasti při financování projektů ze strany příjemců a zároveň zakazuje nahrazování vlastních výdajů těmito prostředky.

Princip monitorování a vyhodnocování je velmi důslednou etapou v rámci realizace projektů. Klade se důraz především a efektivní využití finančních prostředků ve spojení s předpokládanými a skutečnými přínosy při realizaci projektů.

Princip solidarity je pomyslným základním kamenem integrace států, kdy ty více rozvinuté poskytují finanční prostředky prostřednictvím společných rozpočtů těm zaostalejším.

Princip subsidiarity reflektuje potřebu zajistit realizaci stanovených cílů na nejnižší možné úrovni, pokud určené instituce jsou schopny se tohoto úkolu účinně zhostit.¹⁴

1.2.3 Cíle regionální politiky EU

Množství stanovených cílů se měnilo společně s vývojem regionální a strukturální politiky charakteristické pro vytyčená programovací období. Po dvě období (1989 – 99) bylo stanoveno šest cílů, v následujícím období, které už se dotýká i České republiky, byl počet cílů zredukován na tři, ale zároveň došlo k vytvoření Iniciativ Společenství pod vedením Komise (viz dále), takže pokud bychom chtěli jít do důsledků, zjistíme, že ve skutečnosti se jejich počet navýšil. Ke skutečnému zredukování cílů, ve snaze o zefektivnění politiky, došlo až v současném období 2007 – 2013, kdy existují pouze tři hlavní cíle a taktéž byly zrušeny Iniciativy. Po obsahové stránce si jsou cíle z jednotlivých období podobné, ale zároveň se také v některých částech odlišují, což reflektuje aktivní přístup Společenství ke změnám.

¹⁴ Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. s. 11 – 12.

Nyní již k samotným cílům pro stávající období let 2007 – 2013. Stanoveny byly, jak již bylo uvedeno, tři cíle podporované ze stejného počtu nástrojů.

- Cíl 1: Konvergence je zaměřen na podporu regionů s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru EU s cílem zlepšit lokální podmínky a vytvářet pracovní místa. Tyto předpoklady splňují všechny oblasti ČR, vyjma hlavního města Prahy. K poskytování prostředků dochází pomocí všech fondů, tj. Fondu soudržnosti, Evropského fondu pro regionální rozvoj i Evropského sociálního fondu.
- Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost poskytuje prostředky z Evropského sociálního fondu a Fondu pro regionální rozvoj pro regiony, které nesplňují podmínky v rámci Cíle 1, za účelem posílení konkurenceschopnosti, rozvoje a růstu regionů. V naší zemi pouze Praha.
- Cíl 3: Evropská územní spolupráce navazuje na iniciativu Interreg a zaměřuje se na podporu přeshraniční spolupráce a sblížování regionů v rámci další integrace Unie. Finanční prostředky je možno získávat v rámci Evropského fondu regionálního rozvoje.¹⁵

1.2.4 Strukturální fondy jako hlavní nástroj regionální politiky EU

Strukturální fondy slouží k alokaci finančních pro realizaci stanovených cílů. V probíhajícím období připadají každému cíli prostředky z jednoho strukturálního fondu, přesné členění najdeme níže.

Evropský fond pro regionální rozvoj je považován za nejdůležitější, a co do objemu finančních prostředků, také největší strukturální fond. Jeho posláním je snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a členy Unie ve snaze dosáhnout vyrovnaného stavu. Má velmi širokou oblast působnosti, která za stávajících podmínek dále nabývá na velikosti. Zaměřuje se na rozvoj a rekonstrukci infrastruktury, výzkum a vývoj, oblasti životního prostředí, cestovního ruchu, kultury, aj.

Evropský sociální fond je orientován na problematiku trhu práce a zaměstnanosti a navazující problémy. Slouží jako prostředek financování investic do lidského kapitálu, zvyšování kvalifikace a uplatnění na trhu práce, předcházení problémům s nezaměstnaností a nekvalifikovanou pracovní silou neopomíjejíce podporu znevýhodněných skupin, ve snaze zajištění rovných příležitostí a podpory mobility pracovních sil v rámci členských zemí.

Evropský fond soudržnosti stojí mimo soustavu strukturálních fondů, avšak je jedním z nástrojů financování cíle Konvergence. Prostředky z něj jsou poskytovány členským státům

¹⁵ Wokoun, R. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2000. s. 333 – 364.

s nižším než 90% hrubým národním produktem průměru Unie. Možnosti užití jsou především v oblasti životního prostředí a infrastruktury.¹⁶

1.2.5 Iniciativy Společenství

Ve skončeném programovacím období let 2000 – 2006 bylo Komisí vytvořeno několik Iniciativ Společenství s rozličným zaměřením i financováním v rámci strukturálních fondů pro naplnění obecných cílů. I když v současné době již neexistují, Česká republika tyto Iniciativy aktivně využívala, proto jsou zde uváděny.

- INTERREG III: Představoval prostředek podpory pro přeshraniční a meziregionální spolupráci mezi státy nebo jejich částmi, spolufinancované z Evropského fondu regionálního rozvoje (v současné době začleněn do Cíle 3). Byl rozdělen na části A (spolupráce mezi sousedícími regiony), B (spolupráce mezi členskými státy), C (spolupráce se zeměmi mimo EU, především ty, usilující o vstup).
- URBAN II: Prostředek na podporu rozvoje a obnovy měst a městských aglomerací s více jak 20 tis. obyvateli, které jeví známky úpadku.
- EQUAL: Iniciativa financovaná ze Sociálního fondu orientovaná na nadnárodní spolupráci ve snaze potírání všech forem diskriminace, nerovností a vyloučení ve spojení s trhem práce. Podporuje kooperaci mezi veřejnými institucemi a soukromými subjekty.
- Leader +: Byl zacílen na podporu venkovských oblastí a tvorbu a realizaci rozvojových strategií s cílem dalšího rozvoje při vytvoření větších spolupracujících celků. Finanční prostředky byly čerpány prostřednictvím Evropského zemědělského záručního a podpůrného fondu.¹⁷

¹⁶ Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. s. 16 – 18.

Euroskop.cz. *Strukturální fondy*. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8639/sekce/evropsky-fond-pro-regionalni-rozvoj-a-evropsky-socialni-fond>.

MMR ČR. *Fondy Evropské unie (Regionální politika EU)*. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f35b30a8-c37b-44ec-abe4-ba01ec4294b6/Regionalni-politika-EU>.

¹⁷ Wokoun, R. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2000. s. 351 – 359.

1.3 Regionální politika v ČR

1.3.1 Vývoj regionální politiky na našem území 1990 – 2004

Zanedlouho po skončení druhé světové války byl v tehdejší Československu nastolen totalitní socialistický režim, který zde přetrval až do konce osmdesátých let. V rámci tohoto období můžeme hovořit o absolutní neexistenci regionální politiky v dnešním pojetí. Socialismus předpokládal a snažil se o rozbití regionálních rozdílů a disparit. Ve skutečnosti však došlo jen k jejich skrytí. Rozvoj byl řízen politickými a jinými „vyššími“ zájmy, kde nebyly brány v potaz potřeby a možnosti regionů. Veškeré činnosti správy byly řízeny centrálně a lokální orgány měly jen minimální možnosti svobodného rozhodování o spravovaném území.

V mezidobí let 1990 – 1992 došlo k výrazným politickým, ekonomickým i sociálním změnám spojených s přechodem k demokracii a tržní ekonomice. Demokraticky zvolení představitelé nově vzniklých institucí veřejné, resp. místní správy, dostaly do vínku povinnost pečovat o územní a hospodářský rozvoj, k čemuž jim mělo sloužit usnesení vlády k zásadám regionální hospodářské politiky přijaté v roce 1992. Tento dokument se však zabíral pouze možnostmi podpory malého a středního podnikání v problémových regionech. Místním samosprávným orgánům nedával žádné pravomoci z pohledu jako na iniciátory a realizátory rozvoje vlastního území. Za pomyslný konec jedné etapy novodobého vývoje regionální politiky na našem území je považován rozpad federálního uspořádání a vznik dvou svébytných samostatných států – České a Slovenské republiky.

Rok 1993 se stal rokem obnovy samostatného českého státu a pokračování nastartovaných změn, na poli regionální politiky, avšak k výraznějšímu posunu stále nedocházelo. Vláda se nadměru soustředila na probíhající transformaci ekonomiky, resp. vkládala přílišné naděje do probíhající privatizace majetku, jako hlavního prostředku pro příliv investorů do problematických regionů namísto toho, aby se začala aktivně zabývat vlastní regionální politikou, byly voleny pouze některé nástroje fiskální politiky zaměřené na zvolené oblasti. Za rádobu jednu z prvních pozitivních změn v započatém vývoji je možné považovat vznik České exportní banky v roce 1995, která umožňovala čerpání finančních prostředků a tím i napomáhala rozvoji regionů a snižování (v té době poměrně vysoké) nezaměstnanosti. Instituce byla sice zaměřená jen na oblast vývozu, přesto je možné její vznik hodnotit jako krok správným směrem.

Další významnou změnou a definitivním obratem ve smyslu aktivního přístupu k regionální politice, se stal vznik Ministerstva pro místní rozvoj (na základě zákona č. 276/1996 Sb., dále MMR), jakožto ústředního orgánu státní správy ve věcech regionální

politiky, který spravuje finanční prostředky a koordinuje činnosti ostatních ministerstev v této oblasti (viz zákon č. 2/1969 Sb.). Ministerstvo zpracovalo nové zásady a základní principy regionální politiky. Zároveň byl také poprvé realizován systém investičních pobídek, který dopomohl přílivu zahraničních investorů do země. K definitivnímu ustálení podmínek poskytování tohoto způsobu podpory došlo na základě zákona č. 72/2000 Sb. Rok 2000 byl pro regionální politiku velmi významným. Způsobilo to přijetí balíku zákonů zaměřených právě na regionální politiku, ve snaze o přiblížení a sjednocení se systémem Evropské unie (viz část věnovaná legislativě). Stěžejním byl zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Sbližování legislativy nám umožnilo čerpání prostředků na podporu regionálního rozvoje ještě před samotným přijetím do Evropské unie (2004) v rámci předvstupních nástrojů. Přistoupení České republiky k EU v roce 2004 lze považovat za konec změn a ustálení struktury regionální politiky (proces tvorby, schvalování a realizování strategií, plánů atp.), nikoliv však za konec vývoje, protože i společná regionální politika EU se neustále vyvíjí.¹⁸

1.3.2 Prostředky rozmachu regionální politiky v devadesátých letech 20. století

Využití předvstupních nástrojů poskytovaných Evropskou unií formou programů Phare, Sapard a Ispa iniciovalo v České republice proces legislativních změn a přeměnu regionální politiky ve snaze získat nabízené finanční prostředky. Cílem těchto podpor bylo naučit kandidátské země postupům běžně užívaným ve Společenství a připravit je pro proces čerpání prostředků ze strukturálních fondů. Po přistoupení ČR k Unii byly tyto programy ukončeny.

Phare představoval první formu pomoci ze strany EU do České republiky realizovanou již od roku 1990. Zaměřoval se na oblast přizpůsobení finančního a správního rámce ČR, rozvoj infrastruktury a životního prostředí, trh práce a vzdělání, podporu malého a středního podnikání včetně regionálního rozvoje. Významnou částí byl Program přeshraniční spolupráce, jenž měl totožné cíle jako iniciativa Interreg III, která však byla dostupná jen členským státům.

Sapard byl programem na podporu zemědělství a rozvoje venkova. Jako takový měl pomoci k řešení specifických změn probíhajících v zemědělství a připravit kandidátské země na realizaci společné zemědělské politiky v období po přistoupení.

¹⁸ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 51 – 55.

Bínek, J., Galvasová, I. *Strategické plánování rozvoje v kontextu regionální politiky – legislativní úprava a její dopady na koncepční řešení rozvojových problémů*. s. 2 – 5.

Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/referat-12.pdf>.

Ispa, jako poslední, byl poté zacílen na oblast životního prostředí a infrastruktury, resp. dopravy. Ve smyslu vnímání kandidátských zemí šlo o budoucí oblast Evropského fondu soudržnosti.¹⁹

1.3.3 Legislativa ČR vztahující se k regionální politice a rozvoji

V této fázi nelze opomenout zakotvení regionální politiky a regionálního rozvoje v právním řádu naší země. Ač první snahy se objevily již na začátku 90. let, kde šlo spíše o účelně zaměřené podpory vybraných oblastí (viz kapitola o historii regionální politiky v ČR), ucelený obraz regionální politiky byl stanoven až na počátku roku 2000 v souvislosti s přijetím níže jmenovaného balíku zákonů a uvedení krajského zřízení v činnost.

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajském zřízení)
- Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Jako stěžejní zákon se jeví poslední uvedený – zákon o podpoře regionálního rozvoje. Nejenže určuje podmínky podpory regionálního rozvoje s cílem vyváženého rozvoje území státu a zároveň stanovuje působnost jednotlivých institucí státní správy společně s koordinací a realizací politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Především však sjednocuje principy fungování veřejné správy v ČR s ostatními zeměmi EU a dává příležitosti pro vznik orgánů zpřístupňujících možnosti čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.²⁰

1.3.4 Současná regionální politika v ČR

Současná regionální politika je v základu, ve smyslu kompetencí, rozdělena mezi EU a členské státy, které, pokud chtějí využívat přístupu k prostředkům strukturálních fondů, musí vůči Unii splňovat stanovené požadavky, tj. tvořit strategické dokumenty, národní plány aj. Na úrovni České republiky lze regionální politiku rozdělit do dvou základních oblastí působnosti, a sice samotného státu, jenž určuje směřování politiky, tvoří legislativní normy, podporované oblasti rozvoje apod., následované samotnými regiony, reprezentované jednotlivými kraji a na nejnižší úrovni také obcemi a místní samosprávou, kterých se změny

¹⁹ Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. s. 52 – 54.

²⁰ Tamtéž, s. 88 – 89.

na vyšších úrovních přímo dotýkají, ale zároveň mohou i tyto úrovně v regionální politice změny iniciovat a přispívat k její lepší účinnosti. Pro zajištění tohoto předpokladu je nutná úzká míra spolupráce na všech úrovních. Konkrétní dokumenty pro regionální politiku jsou potom tyto:

Evropská unie, jako nadnárodní koordinátor, stanovuje Strategické rozvojové zásady Společenství, na úrovni státu se vypracovávají Strategie rozvoje, Národní rozvojové plány, Národní strategický referenční rámec, Rámec podpory společenství a Společný regionální operační program. Kraje jsou pověřeny sestavením Strategie rozvoje kraje, Programem rozvoje kraje, Regionálního operačního programu a Regionální inovační strategie. Obce vytváří samostatně své rozvojové plány.²¹

Česká republika za dobu svého členství v EU vypracovávala programové dokumenty pro realizaci společné regionální politiky v rámci dvou období, tj. 2004 – 2006 a 2007 – 2013. První programovací období bylo zkráceno v důsledku přistoupení kandidátských zemí v jeho průběhu. Toto rozmezí dvou let bylo typické tvorbou takových dokumentů, aby byl získán přístup k nabízeným prostředkům a nevycházely nutně ze skutečnosti. Počátek roku 2007 se stal symbolem restrukturalizace regionální politiky již na úrovni Unie, se záměrem zefektivnění došlo k redukci cílů a změnám v programových dokumentech i na státní úrovni, došlo k celkovému zjednodušení.

Programové dokumenty pro období 2004 – 2006:

- Národní rozvojový plán je stěžejním dokumentem pro získání podpůrných prostředků strukturálních fondů. Představuje strategii státu a cíle, kterých chce dosáhnout, zároveň zdůvodňuje potřebnost poskytnutí zdrojů.
- Rámec podpory společenství jako smlouva mezi vládou a Komisí „*stanovující závazek obou stran poskytnout prostředky na dosažení cílů, které byly v dokumentu uvedeny*“²² (Národní rozvojový plán). Rámec se týká všech regionů, vyjma Prahy, a je realizován za pomoci Operačních programů. Řídícím orgánem bylo stanoveno Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Operačních programů bylo vytvořeno pět, čtyři zaměřené na specifické oblasti lidské činnosti, které spadaly do gesce jednotlivých ministerstev s výjimečným postavením MMR, (OP Průmysl a podnikání, Infrastruktura, Rozvoj lidských zdrojů, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství) a Společný regionální operační program zaměřený na celou oblast ČR mimo prahu, který „*podporoval především aktivity,*

²¹ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 55 – 58.

²² Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. s. 62.

*jejichž realizace především z hlediska platné české legislativy spadala do působnosti obcí nebo krajů.*²³

- Jednotné programové dokumenty byly vypracovány pro realizaci Cíle 2 a 3 na území hlavního města Prahy, jelikož tato oblast již v tomto období nesplňovala podmínky stanovené v Cíli 1 pro poskytnutí prostředků fondů EU.

Programové dokumenty pro aktuální období (2007 – 2013):

- Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec jsou prioritními dokumenty na národní úrovni pokrývající obsah nově stanovených třech cílů politiky soudržnosti – Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Evropská územní spolupráce a vytvářejí nové Operační programy, jako prostředek pro jejich realizaci. Původních pět, platných v předcházejícím období, nahradilo nově vzniklých 24 rozdělených podle svého zaměření.
- Regionální operační programy jsou realizovány v rámci jednotlivých regionů soudržnosti (mimo Prahy), každý z nich je řízen Regionální radou daného regionu a zaměřují se především na modernizaci území, vytváření vhodných podmínek pro podnikání a rozvoj cestovního ruchu. Konkrétně na území Moravskoslezského kraje (totožný s regionem soudržnosti Moravskoslezsko) je v období 2007 – 2013 realizován ROP Moravskoslezsko o celkovém objemu financí až 716 mil. Eur. ROP Moravskoslezsko se na počátku skládal z pěti prioritních os, avšak v současnosti již nejsou podporovány projekty v rámci páté osy – Technická podpora, tudíž celkový počet prioritních os se snížil na 4 (Regionální infrastruktura a dostupnost, Podpora prosperity regionu, Rozvoj měst, Rozvoj venkova). Prioritní osy se dále člení na dílčí oblasti podpory, které vymezují, jaké projekty mohou být v jejich rámci podporovány a kdo může být příjemcem finančních prostředků (kraj, obec, svazky obcí, školy, neziskové organizace, podnikatelské subjekty aj.). Schéma ROP Moravskoslezsko viz Příloha I.²⁴
- Tematické operační programy navazují na Operační programy z předcházejícího období, ovšem nyní vzrost jejich počet ze čtyř na osm s celostátní působností (vyjma Prahy). Názvy operačních programů jasně reflektují jejich zaměření. (OP Technická pomoc, Vzdělání a konkurenceschopnost, Lidské zdroje a zaměstnanost, Výzkum a vývoj pro inovace, Podnikání a inovace, Životní prostředí, Doprava, Integrovaný operační program).

²³ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 59.

²⁴ Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko. *ROP Moravskoslezsko 2007 – 2013*. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/>.

- Operační programy přeshraniční spolupráce slouží k realizaci Cíle 3, zaměřeného na užší spolupráci mezi regiony v příhraničí, hlubšího stupně integrace a odstraňování bariér. V České republice existují operační programy pro podporu spolupráce se Slovenskem, Rakouskem, Polskem a zeměmi SRN (Bavorsko a Sasko).
- Operační programy pro hlavní město Praha mají zvláštní postavení v rámci celé ČR, protože stejně jako v minulém období, Praha nesplňuje podmínky podpory v rámci Cíle 1 – Konvergence, dokonce její ekonomická úroveň převyšuje průměr Unie, je podpora realizována na základě Cíle 2: Konkurenceschopnost a zaměstnanost, a to pomocí dvou operačních programů: OP Praha, adaptabilita a OP Praha, Konkurenceschopnost ve snaze dalšího sociálního, ekonomického a hospodářského růstu regionu.²⁵

1.4 Regionální a místní rozvoj

Ve společenské praxi splývají pojmy regionální politika, regionální rozvoj a místní rozvoj v jeden a ne zřídka dochází k jejich záměně. Skutečnost je však taková, že jsou to pojmy rozličné s několikaletými definicemi, avšak oblasti jejich zájmů bývají rozdílné.

Platná Strategie regionálního rozvoje ČR regionálním rozvojem rozumí *„růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních disparit.“*²⁶

Regionální rozvoj bývá zaměňován za rozvoj ekonomický, de facto tomu tak skutečně je, protože *„regionální rozvoj je cílený ekonomický rozvoj většího území, než je geograficky vymezená municipalita“*²⁷ za účelem zvýšení životní úrovně a celkové zkvalitnění života zdejších obyvatel. Nezbytným předpokladem pro úspěšný regionální rozvoj je tvorba plánů rozvoje a plnění cílů v nich stanovených. Tento fakt je stavebním kamenem pro rozvoj v rámci celého státu.

Rozdílnost však lze nalézt mezi regionálním a lokálním rozvojem. Zatímco regionální rozvoj se zabývá celou oblastí určeného regionu, kraje či regionu soudržnosti, lokální rozvoj probíhá v rámci jednotlivých měst a obcí, čili jen v určité části regionu, je tedy ještě více plošně omezen. V případě nejasností, zda jde ještě o lokální nebo už regionální rozvoj,

²⁵ MMR ČR. *Fondy Evropské unie (Programy 2007 – 2013)*. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-13>.

Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 62 – 65.

²⁶ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013*. s. 6. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=efcee353-71af-428c-9f77-0e327e77504d>.

²⁷ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 26.

můžeme o pomoc požádat OECD popřípadě Světovou banku, která také stanovila následující definici: „*Místní ekonomický rozvoj nabízí místním orgánům veřejné správy, soukromým a neziskovým organizacím a místním komunitám možnost pracovat společně na zlepšování místní ekonomiky. Zaměřuje se na zvýšení konkurenceschopnosti a zajištění udržitelného růstu spravované lokality [...]*“.²⁸

1.4.1 Aktéři regionálního rozvoje

Z hierarchického pohledu můžeme aktéry regionálního rozvoje členit na několik základních úrovní. Toto rozdělení úzce souvisí s metodou rozdělení kompetencí v rámci regionální politiky. Pro úspěšnou realizaci regionálního rozvoje je potřeba definovat kompetence jednotlivých aktérů a zajistit kooperaci mezi jednotlivými úrovněmi s možnostmi iniciovat změny od nejnižších úrovní.

V rámci nadnárodních aktérů je představitelem Evropská unie se svými institucemi a orgány reprezentovaná především Evropským parlamentem a Radou, jako nejvyššími orgány EU, následované Evropskou komisí, jež zodpovídá za řízení společné regionální politiky a Výborem regionů, jako poradního orgánu.

Aktéry na národní úrovni regionální politiky je možné podle výše zvoleného způsobu členit například následujícím způsobem na:

- Národní (státní) aktéry představující především Parlament, resp. Poslaneckou sněmovnu, vládu a jednotlivá ministerstva s Ministerstvem pro místní rozvoj v postavení koordinátora. Jde především o oblast legislativy a dalšího směřování politik, které mají vliv nejen na všechny ostatní aktéry, ale ve svých důsledcích na celou společnost.
- Regionální aktéři představují druhý stupeň národní úrovně regionální politiky a na úrovni regionů soudržnosti, popřípadě jednotlivých krajů zodpovídají za vytváření a realizaci regionálních operačních programů.
- Místní aktéři jsou nejnižší úrovní, působí v rámci tzv. lokálního rozvoje a jsou reprezentovány jednotlivými obcemi popř. sdruženími obcí při realizaci vlastních strategií rozvoje.

²⁸ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 23.

Z části mimo veškeré tyto subjekty stojí soukromý sektor reprezentovaný podnikatelskými subjekty, které mohou být taktéž iniciátory změn, ale především jsou taktéž příjemci případných veřejných podpor.²⁹

1.4.2 Nástroje regionálního rozvoje

Přístup k nástrojům regionálního rozvoje je nejednotný, existuje několik možných pohledů, jak je členit. Nejzákladnější rozdělení je podle druhu poskytované podpory na finanční a nefinanční či například podle spádové oblasti na celostátní, regionální a místní.

Evropská unie využívá k podpoře znevýhodněných oblastí v největší míře finanční nástroje. Představují je daňové úlevy, finanční dotace a finanční výpomoci, dotace na podporu pracovních sil, resp. vytváření nových pracovních míst.³⁰

Strategie rozvoje ČR z roku 2000 stanovila následující rozdělení:

- Pobídkové nástroje, kde jde opět jako v případě EU o dotace, finanční výpomoci a také úvěry se zvýhodněnými podmínkami.
- Institucionální nástroje reprezentují služby spojené s poskytováním informací a poradenstvím.
- Regionální rozvojové agentury byly pověřeny vytvořením týmů kvalifikovaných osob se zaměřením na regionální rozvoj a využívání prostředků poskytovaných strukturálními fondy. Mají prohlubovat spolupráci v rámci jednotlivých krajů, ale i napomáhat hlubší kooperaci mezi veřejným a soukromým sektorem a zároveň se zhostit role iniciátorů.³¹

Wokoun a kol. zvolili následující rozdělení:

Nástroje nefinanční:

- administrativní nástroje (opatření legislativní a administrativní povahy)
- institucionální nástroje (instituce tvořící projekty a programy pro využívání zdrojů EU)
- věcné a jiné nefinanční nástroje (poskytování služeb bezplatného charakteru zejména formou poradenství a propagace)

²⁹ GaREP, spol. s r.o. *Metodická podpora regionálního rozvoje (Aktéři regionální politiky)*. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionální-politiky.html>.

Katedra regionalistiky VŠ regionálního rozvoje. *Regionální rozvoj*. Dostupné z: <http://www.vsrr.cz/reg/kestazeni/uvod6.pdf>.

³⁰ Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 82 – 88.

³¹ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. s. 97 – 99. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=05671da6-5c0d-49dc-9206-88e705d3f79d>.

Nástroje finanční:

- neinvestiční a investiční pobídky (dotace, úvěry, záruky, navrácení části investovaných prostředků)
- kapitálové podílctví
- daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních či povinných sociálních odvodech)
- rozpočtová zvýhodnění (dotace).³²

1.5 Strategické plánování v kontextu regionálního rozvoje

Strategické plánování se objevilo již v samotných počátcích regionální politiky ve 30. letech, v České republice se však začalo prosazovat až v důsledku společensko – politických změn roku 1989 spojených s postupným přechodem od centralistického způsobu řízení a plánování a pozvolným rozvojem regionální politiky dlouhodobě užívané v demokratických státech Evropy.³³

Koncept strategického plánování „*spočívá v přípravě dokumentů stanovujících předpoklady hospodářského a sociálního rozvoje řešeného území, nejčastěji na úrovni regionu, ale případně i v celostátním nebo subregionálním měřítku. Strategické plánování je zpravidla dlouhodobé a bere v úvahu ve vzájemné podmíněnosti sociální, ekonomické a prostorové aspekty.*“³⁴

Strategické plánování je způsob řízení ve snaze zefektivnit činnost veřejné správy za účelem naplánování změn podle potřeb subjektů obývajících území. Výsledkem strategického plánování je vytvoření strategického plánu pro zvolenou oblast, stanovení cílů a nástrojů, které mají dopomoci k jejich dosažení. Měl by odrážet potřeby oblasti a nikoliv pouze naplňovat stanovené podklady pro získání podpor a dotací z veřejných či evropských zdrojů. Jednotlivé subjekty by měly dostat možnost podílet se na jeho tvorbě a společném stanovování cílů. Kvalitní strategické plánování představuje prostředek k dosažení trvale udržitelného rozvoje území.

Pro naplnění předpokladů pro sestavení takového strategického plánu je potřeba zaměřit se na něj z dlouhodobého hlediska (minimálně 10 a více let), nejdříve stanovit za cíl ty

³² GaREP, spol. s.r.o. *Metodická podpora regionálního rozvoje (Nástroje regionální politiky)*. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/nastroje-regionální-politiky.html>.

Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. s. 92 – 93.

³³ Kadeřábková, J., Trhlinová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 68 – 71.

³⁴ Mates, P., Wokoun, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha, Prospektrum, 2001. s. 142.

problémy, které nejpálčivěji ohrožují oblast a postupem času přecházet na řešení ostatních. V průběhu realizace cílů je nezbytné analyzovat jejich dopady a případně podle potřeb strategický plán upravovat. Ten by měl být otevřený i připomínkám a postřehům ze strany veřejnosti. Jednotlivé kroky plánu by na sebe měly v určitém smyslu navazovat a jejich realizace by měla odrážet současné schopnosti pro zajištění potřebných zdrojů.

Na území České republiky dochází, i současné době, ke slévání strategického a územního plánování v jeden pojem. Jde ovšem o dva rozdílné druhy dokumentů (plánů), které jsou zařazeny pod rozličné legislativní normy. Zatímco strategický plán vychází ze zákona o regionálním rozvoji (248/2000 Sb.) a dalších souvisejících zákonů, jeho předmětem je soubor aktivit a stanovení cílů rozvoje území a jeho plnění není právně vymahatelné, územní plán závazně určuje využití plochy pro předem stanovené období (viz zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) – část třetí).³⁵

1.5.1 Proces plánování

Pro samotnou přípravnou fázi strategického plánu můžeme vycházet z dvou různých metod jeho sestavování, přičemž jsou voleny převážně kombinace obou s převládajícími prvky jedné či druhé strany:

- V případě volby sestavování expertní metodou je tvorbou strategického plánu pověřena skupina nezávislých odborníků na základě analýzy dostupných údajů s minimální účastí lokálních subjektů.
- Opakem předešlé je metoda komunitní, kdy jsou strategické plány sestavovány orgány místní správy ve spolupráci s občany a podnikatelskými subjekty. Strategický plán je „šitý na míru“ k řešení vyřčených problémů. Jedná se o způsob sestavování svépomocí. Nevýhodou je nezohlednění či opomenutí možných budoucích rizik.

Po výběru metody či jejich kombinace a zvolení členů řídicí komise, pracovních skupin, popřípadě konzultantů, je možné zahájit práce na strategickém plánu. Ty lze opět členit na jednotlivé fáze. Základem je analytická část sestávající se ze zjištění skutečného aktuálního stavu území s jeho problémy a možnostmi pro další rozvoj. Na základě sesbíraných dat je možno přejít k syntetické části, kde dojde k jejich roztřídění v závislosti na zvoleném typu analýzy. Nejběžněji používanou je SWOT analýza silných, slabých stránek, hrozeb a příležitostí. Její závěry tvoří podklady pro zahájení procesu návrhu strategického plánu

³⁵ Bínek, J., Galvasová, I. *Strategické plánování rozvoje v kontextu regionální politiky – legislativní úprava a její dopady na koncepční řešení rozvojových problémů*. s. 5 – 9. Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/referat-12.pdf>.
SROP. *Strategické plánování a řízení rozvoje území*. Dostupné z: http://www.rozvoj-pk.cz/soubory/topmanazeri/Den02_studijni_material_SP.pdf.

s definováním cílů. Jakmile je ukončen proces schvalování, přichází na řadu fáze realizace těchto cílů prostřednictvím jednotlivých projektů. V průběhu celého období realizace dochází k monitorování dosažených výsledků a jejich vlivu na prostředí a vytyčené cíle a k případným úpravám. Opomíjena by rovněž neměla zůstat evaluační část v závěru jednotlivých strategických plánů. Při dodržení předpokladu soustavného a nepřetržitého jejich vytváření je dodržen princip aktivního přístupu a trvale udržitelného rozvoje.³⁶

1.5.2 Strategie Leader

Z hlediska obsažení tématu práce je potřeba věnovat zvýšenou pozornost plánovací strategii vedené podle metodiky Leader. Hlavní důvodem je především fakt, že na území mikroregionu Hlučínsko působí Místní akční skupina (MAS) fungující na základě principů v ní stanovených. Původní strategie Leader +, vytvořená a podporovaná ze zemědělského fondu EU, byla ukončena v roce 2006. Na ni však navazuje stávající program podpory Ministerstva zemědělství ČR Leader ČR realizovaný na základě zásad stanovených EU se záměrem aktivizace a podpory venkovských regionů. Název Leader je zkratkou francouzského označení „*Liaison Entre Actions de Developpment de l'Economie Rurale – Propojování akcí hospodářského rozvoje venkova*.“³⁷

Iniciativa Leader podporuje užší formy spolupráce mezi jednotlivými obcemi a ostatními soukromými subjekty. Nezbytným předpokladem pro zahájení fungování podle Leader je založení Místní akční skupiny (MAS), která se stává příjemcem podpor ze státního rozpočtu na realizaci jí vybraných projektů. Za tímto účelem však je potřeba, aby MAS zpracovávaly své vlastní plány rozvoje. Další podmínkou, už pro samotné založení MAS, je určené rozložení sil subjektů z hlediska sektorů ekonomiky, které musí být rovnovážné ve smyslu maximálně polovičního zastoupení institucí veřejné správy ve srovnání se stejným množstvím podnikatelských subjektů a nevládních neziskových organizací. Takto určené členové MAS vytvářejí její rozvojový plán, ale příjemcem dotací je MAS jako celek, ta je pak dle svého vlastního uvážení (rozhodnutí svých členů) rozděluje dále. Pro tyto účely je bezpodmínečně nutné, aby MAS měla vlastní právní subjektivitu (v ČR nejčastěji nabývá podoby obecně prospěšné společnosti či občanského sdružení), avšak stále jde o seskupení na základě dobrovolnosti členství jednotlivých aktérů, nikoliv povinnosti v rámci vytyčeného území.³⁸

³⁶ SROP. *Strategické plánování a řízení rozvoje území*. Dostupné z: http://www.rozvoj-pk.cz/soubory/topmanazeri/Den02_studijni_material_SP.pdf.

³⁷ Škrabal, I. a kol. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: CpKP, 2006. s. 25.

³⁸ Tamtéž, s. 41 – 44.

Přístupy iniciativy Leader jsou založeny na místním partnerství a spolupráci rozdílných subjektů. Základem je vytvoření jednotné místní inovační strategie, která má mít inovační a průkopnický charakter. Hlavním rysem iniciativy je výrazně decentralizované řízení a financování, kdy sami členové rozhodnou, na které aktivity se zaměří. Leader je příkladem využití přístupu „zdola nahoru,“ centrální orgán však vybere mezi všemi rozvojovými strategiemi ty, které podpoří.³⁹

Uvedené informace představující největší přednosti zvolené metodiky podporuje fakt její hojně rozšířenosti jako prostředku spolupráce obcí. V tomto kontextu bývají takto spolupracující regiony označovány přívlastkem „leaderovské.“ Definice uvedená ve směrnici iniciativy Leader vydané Evropskou unií jej vymezuje jako: „*ucelený územní celek „vydefinovaný“ počtem obyvatel v rozmezí 10 000 – 100 000, a hustotou obyvatel nepřekračující 120 obyv./km², který má zpracovanou integrovanou strategii rozvoje používající pilotní a inovativní přístupy pro řešení společných problémů za účasti klíčových subjektů mikroregionu [...].*“⁴⁰

1.5.3 Mikroregiony a sdružení obcí

Česká republika je specifická svou sídelní strukturou, především velkým množstvím malých obcí, které vznikly na počátku 90. let jako reakce na jejich násilné slučování v předcházejícím období socialistického zřízení, převážně let sedmdesátých a osmdesátých. Právě tyto malé obce postupem času začaly hledat možnosti prosazování svých zájmů, a především pak prostředky nutné pro jejich realizaci. Výsledkem se stalo jejich opětovné slučování. Tentokrát však nikoli nátlakovou metodou a nařízeními, ale na základě jejich svobodného rozhodnutí za účelem spolupráce se zachováním vlastní svébytnosti.⁴¹ Legislativní opory dobrovolným svazkům či sdružením obcí se dostalo na základě zákona o obcích (128/2000 Sb.).

Výše uvedený zákon stanovuje v §46 tři základní formy spolupráce mezi obcemi

- na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu
- na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí
- zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona

Na mikroregion můžeme v českých podmínkách nahlížet jako na „*sdružení obcí s různou právní formou subjektivity. Jejich cílem je společný rozvoj území vymezený společným*

³⁹ Škrabal, I. a kol. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: CpKP, 2006. s. 26.

⁴⁰ Tamtéž, s. 21.

⁴¹ Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 53 – 54.

katastrálním územím jednotlivých členských obcí. [...]“⁴² Vznik mikroregionů je ovlivňován řadou skutečností. V ČR jde především o historické souvislosti, roli zde však mohou také sehrát vzájemné vztahy účastníků, ekonomické, přírodní a mnohé další faktory důležité pro dané území a jejich obyvatele.

Dříve u nás bylo běžné, že se obce sdružovaly pouze za účelem splnění konkrétního úkolu, na který samostatně neměly šanci dosáhnout (např. výstavba kanalizace či rekonstrukce silnic). Dnešním trendem je spíše spolupráce obcí v rámci sdružení orientovaných na koncepci všestranného rozvoje území. Díky historickým východiskům existuje velké množství sdružení, jak již bylo uvedeno výše, s různou právní formou a taktéž s nejednotnou organizační strukturou. To ovšem nic nemění na faktu, že počet sdružení obcí (mikroregionů) vykazuje dlouhodobě vzestupnou tendenci. Podle údajů Ústavu územního rozvoje existovalo na našem území v roce 2008 na 570 mikroregionů, které z celkového počtu 6249 obcí sdružovaly na 5473 z nich. Obce mají možnost být členy libovolného počtu takovýchto sdružení. Vždy záleží jen na jejich konkrétních potřebách. Mikroregiony také mohou vytvářet podklady pro žádosti o prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie a stát se jejich příjemci. Svazky obcí nejsou omezeny hranicemi okresů, krajů či dokonce státu. V posledním uvedeném případě však jde již o sdružování v rámci euroregionu. Nezbytným předpokladem, jako u všech ostatních mikroregionů, je písemná smlouva o spolupráci jednotlivých členů.⁴³

V rámci mikroregionů je možné taktéž vytvářet Místní akční skupiny, což je projevem spolupráce aktérů v rámci metodických postupů iniciativy Leader. Za těchto podmínek by se jednalo o tzv. leaderovské regiony jimž je taktéž věnována část textu. Na území mikroregionu Hlučínska je tato kombinace v současné době taktéž užívána.

⁴² Škrabal, I. a kol. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: CpKP, 2006. s. 21.

⁴³ Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2008. s. 55 – 58.

PRAKTICKÁ ČÁST

2 Mikroregion Hlučínsko a Sdružení obcí Hlučínska

2.1 Základní charakteristiky zkoumaného území

2.1.1 Geografické vymezení

Hlučínsko se rozkládá v severovýchodní části Moravskoslezského kraje mezi městy Opavou a Ostravou. Název Hlučínsko je odvozen od největšího města v oblasti – Hlučína, které v dobách minulých i současných plnilo funkci kulturního, a různou měrou i správního centra regionu. Geografické vymezení představují hranice s Polskem ze severu, řeky Opava a Odra na jihu, resp. jihovýchodě. Nachází se zde 27 obcí, v nichž žije více než 66 tisíc obyvatel. Z historického hlediska zde náleží i další obce, které se však postupem času staly součástí měst Opavy (Malé Hoštice) a Ostravy (Hošťálkovice, Koblov, Lhotka, Petřkovice), přesněji jejich městskými částmi.

Obr. 1: Poloha Hlučínska v Moravskoslezském kraji.

Zdroj: Muzeum Hlučínska. Dostupné z: <http://www.muzeum.hlucin.com/>

Obr. 2: Mapa Hlučínska – obce a osady

Zdroj: Muzeum Hlučínska. Dostupné z: <http://www.muzeum.hlucin.com/>

Celková rozloha mikroregionu je 295 km², tj. 26% území v rámci okresu Opava a 5,4% území Moravskoslezského kraje. Co do velikosti tak i počtu obyvatel jde ve srovnání v rámci celé České republiky o zanedbatelnou oblast. Důvodem, proč se Hlučínskem zaobírat je velmi pohnutá historie území a její vliv na zdejší obyvatele, jejich tradice, morálku a přístup k životu, jsou zde patrné dodnes.⁴⁴

2.1.2 Historický vývoj Hlučínska

Osídlování Hlučínska dle archeologických výzkumů započalo již v dobách před cca 150 tisíci lety, mezi nejvýznamnější archeologická naleziště patří oblast Landeku a nález tzv. Landecké Venuše. Díky své strategické poloze sehrávala hlučínská oblast důležitou roli po několik staletí, mimo jiné také tím, že byla součástí solné stezky vedoucí do polského Krakova. Významný historický zvrat pro Hlučínsko nastal v roce 1742⁴⁵, kdy se na základě Vratislavského míru, uzavřeného mezi Marií Terezií a pruským králem Friedrichem II., stali jeho obyvatelé na dobu 178 let součástí Pruského království. K opětovnému připojení území k Zemím Koruny české, přesněji nově vzniklému nástupnickému Československému státu, došlo v roce 1920, resp. 1923, a to především na základě používání jistého dialektu češtiny místními obyvateli a také historické příslušnosti.⁴⁶

Po připojení Hlučínska k Prusku byly zahájeny snahy o germanizaci zdejších obyvatel. Znalost němčiny se sice stala nezbytným předpokladem pro jednání s úřady, pro dělníky či obchodníky, avšak moravština,⁴⁷ jak se zdejší jazyk nazýval, byla stále hojně využívána ve školách a při bohoslužbách v kostelích. Zdejší lid byl oproti protestantskému Prusku katolického vyznání a stále spadalo pod olomouckou arcidiecézi. Z těchto důvodů, ač byla němčina sice úředním jazykem, moravština zastávala roli hovorového a hojněji využívaného dorozumivacího prostředku. Po vítězství Pruska nad Francií a následném vzniku Německého císařství v roce 1871, vyhlásil Otto von Bismarck katolictví „kulturní boj.“ Byla zakázána výuka češtiny ve školách a katolická církev nově podléhala státnímu dozoru. Pozici farářů na Hlučínsku zastávali pouze absolventi pruských kněžských seminářů, to de facto znamenalo vymizení češtiny i z bohoslužeb, protože noví kněží ji neovládali. Proti novému germanizačnímu tlaku vystupovala především křesťansko – konzervativní strana Centrum,

⁴⁴ Muzeum Hlučínska. (*O regionu*). Dostupné z: <http://www.muzeum.hlucin.com>.

⁴⁵ První ze tří válek o tzv. rakouské dědictví (1740 – 1748) zapříčiněné neuznáním pragmatické sankce vydané Karlem VI., která umožňovala nástupnictví i v ženské linii, ze stran pruského, bavorského a francouzského krále.

⁴⁶ Pavelčíková, N. a kol. *Hlučínsko v proměnách času*. Hlučín, Slezská kulturní a vzdělávací nadace Hlučínsko, 1995. s. 4.

⁴⁷ Moravština je považována za dialekt češtiny s množstvím germanismů používaný hojně v oblasti Hlučínska a Ratibořska za dob Rakouska – Uherska, později Pruska. Obyvatelé se nazývali Moravci, což poukazovalo na jejich slovanský původ.

která se společně s Katolickými novinami pro lid moravský v Pruském Slezsku zasloužila o to, že veškeré snahy o germanizaci vyšly naprázdno a moravština zůstala zachována.⁴⁸

První světová válka znamenala nevídané změny v uspořádání Evropy. V jejím průběhu bojovali muži z Hlučínska na straně Prusů a 1743 z nich se z fronty již nevrátilo. Porážka centrálních mocností a rozpad Německého císařství daly vzniknout nástupnickým státům, mimo jiné také Československu. O konečném stanovení hranic se rozhodovalo na konferenci v Paříži v roce 1920. Zde bylo také ujednáno, že Německo musí Československu ustoupit území Hlučina a 36 dalších obcí o rozloze 316 km² s cca 50 tisíci obyvateli.⁴⁹ Československá delegace vznesla také požadavek na obec Ratiboř (dnešní Polsko), jakožto původního centra ratibořského okresu, jehož byly nově získané československé obce součástí. Se svou žádostí však neuspěla a oblast tak získala nové centrum v podobě města Hlučina – odtud také dnešní název regionu Hlučínsko. V roce 1923 byly po konečné úpravě hranic ještě připojeny obce Hať a Píšť. Občané Hlučínska reagovali na připojení k Československu chladně a s odstupem. Část z nich (4604, tj. 13%) využilo nově nabízeného práva opce a odešli za hranice do Německa. Hlučínsko bylo po celou dobu existence první republiky vnímáno jako problémový region – nenaplnily se představy jak místních obyvatel, tak nejvyšších představitelů státu, kvůli kterým usilovali o připojení k Československu. Situaci nikterak nepomohla ani neutišená sociální situace v regionu spojená s vysokou nezaměstnaností a neschopností vládních představitelů ji řešit. Proto také část obyvatel dojížděla za prací do sousedního Německa, kde jí byl dostatek. To také v konečném důsledku vedlo k vítězství Henleinovy Sudetoněmecké strany ve volbách v roce 1935, protože lidem slibovala zlepšení situace v regionu. Ve skutečnosti však jejím cílem byla destabilizace a rozklad Československého vládního zřízení a rozpad státu. K tomu skutečně nakonec došlo, ovšem v důsledku Mnichovské dohody z roku 1938, na jejímž základě bylo Československo donuceno odstoupit části pohraničí ve prospěch Německa. Hlučínsko, na rozdíl od Opavska, které bylo přiřazeno k Sudetské župě, bylo prohlášeno za Altreich (Starou říši), čímž bylo území prakticky navráceno do stavu před rokem 1920. Hlučíňanům jako takovým náležely všechny povinnosti a práva říšských občanů včetně povinné služby ve Wehrmachtu. Připojení k Německé říši bylo zpočátku vnímáno s daleko větším nadšením než připojení k Československu v roce 1920. Hlavní zásluhu na tom mělo vymýcení nezaměstnanosti v důsledku horlivých příprav

⁴⁸ Chrástecký, M. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podrobná minulost*. Opava: Muzeum Hlučínska, 2008. s. 13 – 24.

⁴⁹ Jmenovitě šlo o následující obce Antošovice, Dolní Benešov, Bělou, Bobrovníky, Bolatice, Bohuslavice, Chlebičov, Darkovice, Darkovičky, Hlučín, Hněvošice, Malé Hoštice, Hošťákovice, Kobeřice, Velké Hoštice, Koblou, Kouty, Kravaře, Kozmice, Chuchelnou, Lhotku, Ludgeřovice, Markvartovice, Oldřišov, Rohov, Petřkovice, Štěpánkovice, Služovice, Strahovice, Sudice, Šilheřovice, Vrbku, Vřesinu, Třebom, Zábřeh a Závadu.

na válku. Počáteční klady zanedlouho vystřídala atmosféra strachu. Lidé vstupovali do nacistických organizací, aby nepřišli o své živnosti či půdu. S postupným vývojem války stoupal také počet padlých, původem z Hlučínska, a zdejší rodiny čím dál víc strádaly. Aktivní odpor proti nacistickému režimu byl nemyslitelný – znamenal jistou smrt. Jen malá část obyvatel aktivně napomáhala režimu např. službou v SS či gestapu. Proces osvobozování na samotný závěr války v rámci tzv. Ostravské operace se na oblasti Hlučínska velmi výrazně podepsal, a to nejen počtem padlých vojáků a civilistů, ale i zničením velkého množství budov.⁵⁰

Po skončení války a navrácení území Hlučínska obnovenému Československu se i zde začal řešit problém poválečného odsunu německého obyvatelstva. Zdejší situace byla díky přiřazení k Německé říši (nikoli Sudetám) odlišná i v tom ohledu, že pokud by byla uplatňována stejná pravidla pro odsun Němců, jak tomu bylo ve všech ostatních částech republiky, muselo by být odsunuto veškeré obyvatelstvo a zkonfiskován jejich majetek. Nakonec byl zvolen kompromis a byli odsunuti pouze Němci, kteří zde přišli až po roce 1938 a aktivní členové nacistických organizací. V řeči čísel bylo celkově vyhoštěno na dva tisíce osob (z toho 1300 nuceně, 700 dobrovolně). K uvedeným skutečnostem je potřeba vzít v úvahu také fakt postupného návratu Hlučičanů sloužících ve Wehrmachtu ze zajateckých táborů probíhající ještě v padesátých letech. Období války a první poválečné roky jsou pro zdejší občany synonymem útrap, devastace, ale také například rozdělení rodin při odsunu Němců. Dodnes jde o ožehavé téma, které nemalou měrou utvářelo zdejší kolorit a mentalitu lidí.⁵¹

Změna politického zřízení v roce 1948 se dotkla i Hlučínska. Bylo potřeba obnovit a restrukturalizovat zničené území. Zdejší obyvatelé dostali nálepku politicky nespolehlivých, především pro svou účast v německé armádě. Další překážkou bylo dbání na katolické víře a tradicích, což bylo proti hlavním zásadám ateistického komunistického režimu. K procesu kolektivizace a znárodnování přistupovali místní s odstupem a nevolí. Okres Hlučín byl v tomto ohledu na spodních příčkách v rámci Ostravského kraje a to jej dostalo do popředí zájmu špiček socialistické moci. Téměř výlučně zemědělská oblast byla postupně přetvářena v průmyslový region, kdy od poloviny 50. let postupně vznikaly sádrovcový důl v Kobeřicích, závod na zpracování lnu v Bolaticích, výroba plastů v Chuchelné, strojírenský výrobní

⁵⁰ V průběhu II. světové války z Hlučínska k Wehrmachtu narukovalo 12 tisíc mužů, z toho 5 tisíc bylo zraněno či zmrazeno a 3 tisíce padlo. Ostravská operace si na Hlučínsku vyžádala 2 tisíce padlých sovětských vojáků a 2500 obětí na straně civilistů, taktéž bylo poničeno na 60% budov.

⁵¹ Chrástěcký, M. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podrobná minulost*. Opava: Muzeum Hlučínska, 2008. s.25 – 48.

Plaček, V. *Prajáci aneb k osudům Hlučínska 1742 - 1960*. Hlučín – Kravaře: Kulturní dům, 2000. s.102 – 115.

podnik v Dolním Benešově a další, které postupně přetvořily strukturu obživy obyvatel a podstatnou měrou snížily množství osob pracujících v zemědělství. Snahu o vyřešení hlučínské otázky projevila totalitní moc ve formě zrušení okresu Hlučín a jeho začlenění do okresu Opava v roce 1960. Specifika Hlučínska však byla pouze skryta či potlačena a opět se objevila s příchodem demokratického způsobu vlády, o čemž svědčí i poměrně brzké formování spolupráce na řešení společných problémů, které vyvrcholilo založením Sdružení obcí Hlučínska.

Za posledních dvě stě padesát let obyvatelé na Hlučínsku celkem čtyřikrát měnili svou státní příslušnost a byli součástí pěti různých politických režimů.⁵²

2.2 Sdružení obcí Hlučínska a jeho správní členění

S postupnými politickými a společenskými změnami začalo v průběhu devadesátých let na území mikroregionu Hlučínsko působit několik sdružení různé formy a zaměření.

Sdružení obcí Hlučínska (SOH) – impulsem pro vznik tohoto sdružení byl odliv finančních prostředků v celém regionu způsobený změnami ve veřejné správě po roce 1989. Prostředkem, který by hájil zájmy obcí na Hlučínsku a měl svým členům dopomoci k získání financí, bylo právě SOH, k jehož založení došlo 18. září 1991. V tento den se konalo ustavující shromáždění Sněmu starostů SOH a byla zde zvolena Rada SOH a předseda. Zájem o členství a spolupráci s nově vznikajícím sdružením projevilo 35 obcí. Dne 27. října 1998 došlo k podepsání nové zakladatelské smlouvy, avšak pouze se 24 obcemi⁵³ namísto původně uváděných 35, a zároveň došlo k zapsání do registru sdružení vedeného u Okresního úřadu Opava na referátu vnitřních věcí. V následujících letech se SOH rozrostlo o další tři členy – obce Bělá, Píšť a Strahovice. Aktuálně základna SOH čítá na 27 členů, což jsou všechny samostatné obce na Hlučínsku. Mimo to se SOH jsou v úzkém kontaktu také městské části Opava – Malé Hoštice, Ostrava – Petřkovice, Ostrava – Hošťákovice, Ostrava – Lhotka. Sdružení obcí Hlučínska bylo v důsledku legislativních změn v roce 2003 zrušeno, aby bylo následně obnoveno s původní členskou základnou. V počátcích své existence se SOH zaměřovalo na koordinaci činností dílčích svazků obcí s úzce specifikovaným cílem, jímž

⁵² Plaček, V. Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742 - 1960. Hlučín – Kravaře: Kulturní dům, 2000. s.123 – 133.

Chrástecský, M. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podrobná minulost*. Opava: Muzeum Hlučínska, 2008. s. 47.

Pavelčíková, N. a kol. *Hlučínsko v proměnách času*. Hlučín, Slezská kulturní a vzdělávací nadace Hlučínsko, 1995. s. 4.

Brabcová, L. *Pozdrav z Hlučínska: pohlednice a historie*. Opava: Nakladatelství Bobr, 1995. s. 21 – 22.

⁵³ Hlučín, Kravaře, Dolní Benešov, Bohuslavice, Bolatice, Darkovice, Hať, Hněvošice, Chlebičov, Chuchelná, Kobeřice, Kozmice, Ludgeřovice, Markvartovice, Oldřišov, Rohov, Služovice, Sudice, Šilheřovice, Štěpánkovice, Třebom, Velké Hoštice, Vřesina, Závada.

byla například plynofikace obcí. Nelze opomenout nemalou zásluhu SOH na vytvoření hraničních přechodů pro malý pohraniční styk s Polskem. Současné aktivity Sdružení obcí Hlučínska se orientovány především na spolupráci v oblasti cestovního ruchu, kultury a propagace regionu jako celku.

Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko – západ – byl vytvořen na sklonku roku 2001 v souladu s platnou legislativou (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a obecním zřízení), se sídlem na Městském úřadu v Kravařích a v roce 2002 byl zapsán do rejstříku právnických osob. Svazek tvoří na 12 obcí východní části okresu Opava.⁵⁴ Ke vzniku sdružení vedly především snahy o zkvalitnění a prohloubení spolupráce v klíčových oblastech jako jsou např. oblasti kulturní, hospodářské, sociální, veřejné dopravy a mnohé další. Především v něm jeho členové spatřují možnosti lépe koordinovat činnosti obcí i soukromých subjektů při tvorbě a realizaci projektů regionálního významu.

Svazek obcí mikroregionu Hlučínsko – východ – je sdružení, jehož členy, jak již samotný název napovídá, jsou obce nacházející se ve východní části Hlučínska. Svazek obcí vznikl 22. ledna 2002 registrací u dnes již zaniklého Okresního úřadu v Opavě na referátu vnitřních věcí. Členy sdružení je 14 obcí⁵⁵ spadající do působnosti Městského úřadu v Hlučíně, jakožto obce s rozšířenou působností. Cíl spolupráce sdružení je totožný s tím, jaký si vytyčil SOMH – východ, a sice užší spolupráce svých členů v klíčových oblastech, lepší koordinace činností při realizaci projektů regionálního či většího významu a lepší součinnost mezi veřejnou správou zastoupenou obcemi a soukromým sektorem.⁵⁶

2.3 Spolupráce Sdružení obcí Hlučínska s dalšími organizacemi

MAS Hlučínsko, o. s. – neboli Místní akční skupina Hlučínsko, je v této kapitole uváděna především proto, že jejími členy jsou všechny obce sdružující se jak v rámci Sdružení obcí Hlučínska tak i obou Svazků obcí mikroregionu (západ a východ) společně s dalšími veřejnými i soukromými subjekty. MAS byla založena 27. července 2006 registrací u MV ČR a je právnickou osobou. Zabývá se získáváním finančních prostředků s využitím projektové metodiky LEADER a přeshraniční spoluprací s Polskem. Podrobněji bude činnost MAS Hlučínsko rozvedena v jedné z následujících kapitol.⁵⁷

⁵⁴ Hněvošice, Chlebičov, Kobeřice, Kravaře, Oldřišov, Rohov, Služovice, Strahovice, Sudice, Štěpánkovice, Třebom a Velké Hoštice. Od prosince 2006 jsou členy také obce Bolatice a Chuchelná.

⁵⁵ Bělá, Bohuslavice, Darkovice, Děhylov, Dobroslavice, Dolní Benešov, Hať, Kozmice, Ludgeřovice, Markvartovice, Píšť, Šilheřovice, Vřesina a Závada. Do července 2007 byly členy také obce Bolatice a Chuchelná.

⁵⁶ Sdružení obcí Hlučínska. Dostupné z: <http://www.hlucinsko.eu>

⁵⁷ MAS Hlučínsko. (Úvod). Dostupné z: <http://www.mashlucinsko.cz>

V roce 2009 se Sdružení obcí Hlučínska stalo členem **Národní sítě Zdravých měst v ČR**, některé členské obce však k NSZM ČR přistupovaly samostatně z vlastní iniciativy již dříve – např. obec Bolatice tak učinila v roce 2006. Členství všech obcí mikroregionu Hlučínsko v této organizaci má především napomoci k lepšímu získávání finančních prostředků, zapojení do vzdělávacích programů pro pracovníky úřadů, mediální propagaci, v neposlední řadě také rozvíjení spolupráce a předávání zkušeností v rámci dobré praxe, a to jak u nás tak v zahraničí. Taktéž je zde možnost konzultací a metodické pomoci.⁵⁸

Jednotlivé obce taktéž navázaly kontakty a spolupracují s obcemi v zahraničí, převážně z Polska, ale i Německa, Slovenska či dalších zemí – jde o tzv. **partnerské obce** nebo chtěly družby obcí. Přeshraniční spolupráce je jednou z priorit Evropské unie, která tyto aktivity také finančně podporuje. Jejím rozvoji napomáhají také tzv. euroregiony, což jsou vymezená území dvou či více států spolupracujících za účelem odstraňování bariér a sblížení obyvatel. Jedním z nich je i Euroregion Silesia, jehož členy je také 18 obcí Sdružení obcí Hlučínska, které mají díky tomu možnost podílet se na celé řadě projektů v oblasti přeshraniční spolupráce.

Nesmíme zapomínat ani na spolupráci, ať už jednotlivých obcí či SOH jako celku, s **Moravskoslezským krajem**, jakožto obcím nadřazeným orgánem. Sdružení obcí Hlučínska zve na svá pravidelná zasedání, kde jsou prezentovány aktuální problémy a úspěchy v regionu, také členy Parlamentu České republiky (poslance a senátory), a to především za účelem jejich obeznámení se situací v regionu a získání jejich podpory při odstraňování nedostatků v rozvoji Hlučínska s možností iniciování např. změn v legislativní oblasti, ale i jinde. Poslední takovéto setkání se uskutečnilo 9. března v Kravařích.⁵⁹

2.3.1 Euroregion Silesia a přeshraniční spolupráce obcí

Spolupráce mezi Českou republikou a Polskem se začala pozvolně rozvíjet po pádu železné opony v roce 1989, ve svých počátcích měla ovšem individuální charakter ve smyslu spolupráce pouze na úrovni jednotlivých obcí. S postupným rozvojem a především podporou přeshraniční spolupráce tato forma přerostla až na úroveň větších územních celků – euroregionů. Jedním z nich je i Euroregion Silesia, k jehož založení došlo v září 1998 v Opavě. Jedná se o navázání spolupráce dvou sdružení obcí – Sdružení obcí povodí Horní Odry (v Polsku) a Regionálního sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko (v ČR). Polská část euroregionu se rozkládá na území dvou vojvodství – Opolského a Slezského, které se dále člení na powiaty (okresy) Raciborski, Głubczycki, Wodzisławski,

⁵⁸ Národní síť zdravých měst ČR. Dostupné z: <http://www.nszm.cz>.

⁵⁹ Hlučínsko.tv. *Sjezd starostů Sdružení obcí Hlučínska*. Dostupné z: <http://www.hlucinsko.tv/2011-03-13-kravare-sjezd-starostu-sdruzeni-obci-hlucinska.html>.

Rybnicki, členskou základnu tvoří 19 obcí (gmin) s centrem ve městě Racibórz. Česká strana euroregionu byla zpočátku velmi chudá, jelikož jí tvořila pouze dvě zakládající města – Opava a Krnov. Velmi rychle se však rozrostla a v současnosti zahrnuje na 57 obcí ze čtyř okresů⁶⁰ (Opava, Bruntál, Nový Jičín, Ostrava – město) a tři přidružené organizace, jimiž jsou Slezská univerzita v Opavě, Okresní hospodářská komora v Opavě a Matice Slezská v Opavě. (Mapa okresů Euroregionu Silesia viz Příloha II.) Následující obce jsou členy jak Euroregionu Silesia tak Sdružení obcí Hlučínska: Bolatice, Dolní Benešov, Hať, Hlučín, Hněvošice, Chlebičov, Koberžice, Kozmice, Kravaře, Ludgerovice, Oldřišov, Píšť, Rohov, Služovice, Strahovice, Sudice, Šilheřovice a Velké Hoštice.

Dosavadní projekty realizované na úrovni euroregionu byly zacíleny do rozličných oblastí, jako jsou ochrana životního prostředí, modernizace dopravy, podpora cestovního ruchu a turistiky, kultury či vzdělání (především spolupráce škol). Rozmanitost projektů dokládají i projekty realizované na Hlučínsku. Za všechny je možné jmenovat alespoň tyto: Značení cykloturistické trasy ve Velkých Hošticích v r. 2001, Rekonstrukce ulice Zámecké v obci Sudice v r. 2005, Modernizace komunikačního systému ve směru hraničních přechodů Pietraszyn – Sudice a Chalupki – Bohumín v r. 2005 (realizátorem město Racibórz).⁶¹

Poloha Hlučínska, jakožto příhraničního regionu přímo vybízí k navázání a rozvíjení spolupráce napříč státy – v tomto případě Polska a České republiky.⁶² Historický běh událostí však přirozeně navázané a po mnoho generací udržované vztahy na období více jak čtyřiceti let zpřetrhal a k jejich pozvolné obnově začalo docházet až zkráj 90. let 20. stol. Individuální spolupráce obcí byla, jak již bylo uvedeno výše, prvním krokem pro vznik euroregionů.

⁶⁰ Okres Opava (Bolatice, Brumovice, Budišov n. Budišovkou, Budišovice Čermná ve Slezsku, Dolní Benešov, Dolní Životice, Háj ve Slezsku, Hať, Hlavnice, Hlubočec, Hlučín, Hněvošice, Holasovice, Hrabyně, Hradec nad Moravicí, Chlebičov, Koberžice, Kozmice, Kravaře, Kyjovice, Litultovice, Melč, Mikolajice, Mokrý Lazce, Neplachovice, Nové Sedlice, Oldřišov Opava, Píšť, Pustá Polom, Rohov, Slavkov, Služovice, Stěbořice, Strahovice, Sudice, Šilheřovice, Štítina, Těškovice, Uhlířov, Velké Heraltice, Velké Hoštice, Vítkov); Okres Bruntál (Horní Benešov, Horní Životice, Krnov, Sosnová, Staré Heřminovy); Okres Nový Jičín (Nový Jičín, Fulnek, Odry); Okres Ostrava – město (Ostrava, Čavisov, Dolní Lhota, Horní Lhota, Velká Polom).

⁶¹ Galuszková-Novotná, J., Kardaczynska, D., Siara, M. *Euroregion Silesia*. Racibórz: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza, 2009. s. 11 – 32.

Euroregion Silesia. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/>.

⁶² Na Hlučínsku se nachází 13 hraničních přechodů s Polskem v 10 obcích (Třebom, Sudice, Rohov, Strahovice, Chuchelná, Píšť, Hať, Šilheřovice, Hněvošice, Závada).

Obce na Hlučínsku mají navázány kontakty nejen s Polskem, ale i Slovenskem, Německem nebo Itálií a Maďarskem. Situaci přeshraniční spolupráce přehledně mapuje následující Tabulka 1.

Tabulka 1 – Přeshraniční spolupráce obcí

Česká republika	Polsko	Německo	Slovensko	Další země
Bělá	Kietrz			
Bohuslavice			Závažná Poruba	
Bolatice	Rudy Wielké	Linum	Doľany	Nagykovácsi (HU)
Darkovice			Lyski	
Dolní Benešov	Wilamowice		Rájecké Teplice	Santa Maria del Cedro (IT)
Hať	Gmina Krzyzanowice			
Hlučín	Namyslow	Nebelschütz	Ružomberok	Santa Maria del Cedro (IT)
Hněvošice	Sciborzycze Wielkie, Kietrz (SDH)			
Chlebičov	Racibórz (SDH, Světlo do života, o. s.)			
Chuchelná	Krzyzanowice			
Kobeřice	Gmina Kobierzyce			
Kozmice	Rudyszwałd (pouze SDH)			
Kravaře	Woźniki, Lubliniec		Lisková	
Ludgeřovice	Nowy Żmigród		Tisovec	Putnok (HU)
Markvartovice				
Oldřišov				
Píšť	Gmina Krzyzanowice			
Rohov	Kietrz, Krzyzanowice			
Služovice	Krzyzanowice			
Strahovice	Krzyzanowice	Ruppach-Goldhausen		
Sudice	Pietrowice Wielkie, Kietrz			
Šilheřovice	Gmina Krzyzanowice			
Štěpánkovice	Kietrz			
Třebom				
Velké Hoštice				
Vřesina	Gmina Kornowac			
Závada				

Zdroj: internetové stránky obcí, popř. zaměstnanci obcí; (Pozn. SDH – Sbor dobrovolných hasičů)

Z tabulky vyplývá, že ne všechny obce se v přeshraniční spolupráci angažují. Naprostá většina zainteresovaných se však snaží o soustavné prohlubování kooperace se svými zahraničními partnery. Individuální forma spolupráce má sice převládající charakter, ale existují zde i výjimky, jako například vzájemná dohoda o spolupráci obcí Hať, Šilheřovice a Píšť s polskou gminou (seskupení obcí) Krzyzanowice a naopak, polská obec Kietrz udržuje styky s několika obcemi na české straně hranice. Jako příklad obnovené spolupráce mezi obcemi mohou posloužit Bohuslavice, které spolupracují s obcí Závažná Poruba na Slovensku, kde na prvotní spolupráci z konce 60. let (období Československé federace) bylo navázáno v roce 2004. Spolupráci obcí uvedených v tabulce výše obecně představují především každoroční setkávání zástupců družebních obcí, spolků a organizací, pořádání společných, kulturních a sportovních aktivit či výměnných pobytů žáků základních škol.⁶³

Konkrétní příklad aktivní česko – polské přeshraniční spolupráce na Hlučínsku, včetně realizovaných projektů lze znázornit na partnerství obcí Bolatice a Rudy Wielkie. Obce jsou od sebe vzdáleny zhruba 50 km a jejich vzájemná součinnost byla zahájena 13. dubna 2000

⁶³ Informace získány z oficiálních internetových stránek obcí či na základě odpovědi zaměstnanců OÚ, resp. MěÚ.

a nadále pokračuje. Obce, od roku 2004, kdy byl realizován první projekt s názvem „Propagace družebních vesnic Bolatice a Rudy a jejich okolí“ v jehož rámci byly vytištěny propagační materiály s cílem podpory cestovního ruchu. Dále v roce 2006 následoval projekt „Prohloubení spolupráce občanů a spolků družebních vesnic Bolatice a Rudy Wielki,“ který se skládal z dílčích akcí – setkání představitelů obcí a občanů, sportovních i kulturních aktivit, spolupráce spolků, jako je sbor dobrovolných hasičů, zainteresování škol i církve. V období 2009/2010 došlo k realizaci zatím posledního projektu „Rozvoj přeshraniční spolupráce obcí Bolatice a Rudy pro rok 2009.“ Jeho uskutečnění bylo možné díky získání dotace z Fondu mikroprojektů Euroregionu Silesia (Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013). Projekt byl opět rozčleněn na jednotlivé dílčí aktivity – setkání 40 sportovců v Bolaticích (odborný seminář a fotbalový turnaj), osmidenní setkání mládeže zaměřené na ekologii a způsoby trávení volného času, poslední částí bylo setkání hasičských sborů s odborným školením pro zúčastněné, tak i ukázkami hasičské techniky pro veřejnost.⁶⁴

Nově působící organizací orientovanou na rozvoj přeshraniční spolupráce je občanské sdružení Prajzská ambasáda se sídlem v Bělé. K jejímu založení došlo v lednu tohoto roku, avšak svou činnost prakticky zahájila už před třemi roky pořádáním letních táborů Prajzská bez hranic pod vedením pana Hiltavského (jednatel sdružení). Prajzská ambasáda má naplánováno mnoho aktivit v průběhu celého roku z oblasti kulturní, sportu, vzdělání či charitativní činnosti, a to se zaměřením na všechny věkové skupiny obyvatel u nás i v Polsku. Představitelé SOH uvítali založení sdružení s tímto zaměřením a přislíbili mu podporu.⁶⁵

2.3.2 Místní akční skupina Hlučínsko

Místní akční skupiny jsou nezbytným předpokladem k začlenění do programu LEADER a umožnění čerpání finančních prostředků na realizaci navržených projektů. Proto také v roce 2006 vznikla MAS Hlučínsko, která v současné době sdružuje 27 obcí (členy SOH), 18 soukromých zemědělských subjektů a jednoho zástupce z řad neziskových organizací, jímž je Charita Hlučín. MAS vypracovává strategie rozvoje pro území a podniká kroky pro realizaci

⁶⁴ Obec Bolatice. *Projekty v obci*. Dostupné z: <http://www.bolatice.cz/udalosti-a-informace/projekty-v-obci/>
Interní dokumentace k projektům přeshraniční spolupráce OÚ Bolatice poskytnuta Ing. Radimem Herudkem.

⁶⁵ Kůš, M. Prajzská ambasáda startuje. *Deník opavský a hlučínský*. Dostupné z: http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/prajzska-ambasada-startuje20110317.html.
Prajzská ambasáda. (*Akce*). Dostupné z: <http://www.prajzskaambasada.eu>.
Hlučínsko.tv. *Nový projekt Prajzské ambasády*. Dostupné z: <http://www.hlucinsko.tv/2010-12-01-novy-projekt-prajzska-ambasada.html>.

opatření v ní stanovených, taktéž podporuje součinnost mezi veřejným a soukromým sektorem ve snaze o udržitelný rozvoj území.

Oblast Hlučínska byla po řadu let součástí okresu Racibórz, nyní se nacházejícího na území Polska (nejen před vznikem samostatného Československa v roce 1918, resp. 1920, ale také v průběhu druhé světové války). Právě společný historický vývoj byl impulsem pro navázání spolupráce i nyní. Výsledkem bylo uzavření smlouvy o přeshraniční spolupráci mezi MAS Hlučínsko na české straně a LGD (Lokalna Grupa Działania) Płaskowyż dobrej zemi na straně polské v roce 2008. Na jejím základě byl vypracován společný projekt Spolupráce MAS a LGD ve Slezsku, jehož aktivity jsou podporovány z regionálního operačního programu přeshraniční spolupráce. Obě složky vypravovávají společné rozvojové plány a zapojují se do aktivit v rámci Euroregionu Silesia.

Společnými cíli jsou rozvoj cestovního ruchu, kultury a pravidelná setkání obyvatel při společných akcích, udržování povědomí občanů o společné historii a tradicích, vzájemná propagace obou regionů, opomenout nelze spolupráci v oblasti životního prostředí či zemědělství a předávání si získaných poznatků.⁶⁶

2.4 Klíčové oblasti rozvoje mikroregionu Hlučínsko

2.4.1 Lidské zdroje

Oblast zaměřená na lidské zdroje se zabývá populačním vývojem v rámci mikroregionu Hlučínsko a následně je obyvatelstvo členěno podle charakteristických znaků, jako jsou věková struktura, úroveň dosaženého vzdělání, členění dle vyznání a národnosti, výdělečné činnosti a míry nezaměstnanosti.

Pro názornou představu o **populačním vývoji** obyvatelstva nejlépe poslouží následující Tabulka 2, která přehledně uvádí počty občanů v jednotlivých obcích v období 1991 – 2010. Z tabulky vyplývá, že i přes celorepublikový trend klesající porodnosti, především v letech 1991 – 2001 (viz Příloha III.), docházelo v obcích SOH k neustálému přírůstku obyvatel. Výjimku v tomto směru tvoří obce Bělá, Třebom a město Dolní Benešov, kde naopak došlo k poklesu.⁶⁷ I přes uvedené dílčí úbytky, celkový počet obyvatel Hlučínska za posledních 20 let stoupl bezmála o 1100 osob.⁶⁸

⁶⁶ MAS Hlučínsko. (*Projekty*). Dostupné z: <http://www.mashlucinsko.cz>.

⁶⁷ Pokles obyvatel u města Hlučín mezi lety 1991 a 2001 byl zapříčiněn především oddělením části Kozmice v roce 1993, které se staly samostatnou obcí (do roku 1980 samostatná obec).

⁶⁸ Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.
Český statistický úřad. *Moravskoslezský kraj – Sčítání lidu, domů a bytů*. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/sldb-xt>.

Tabulka 2 – Populační vývoj obcí SOH 1991 - 2010

Obec / rok	1991	2001	2010
Bělá	712	703	669
Bohuslavice	1505	1556	1661
Bolatice	4204	4157	4384
Darkovice	1172	1218	1288
Dolní Benešov	4390	4346	4184
Hať	2495	2561	2564
Hlučín	16951	14355	14258
Hněvošice	981	1026	1035
Chlebičov	1079	1065	1105
Chuchelná	1331	1314	1284
Kobeřice	3147	3204	3286
Kozmice	.	1813	1824
Kravaře	6592	6718	6801
Ludgeřovice	4514	4606	4734
Markvartovice	1713	1761	1879
Oldřišov	1256	1319	1339
Píšť	2093	2097	2106
Rohov	596	601	626
Služovice	767	807	812
Strahovice	872	896	924
Sudice	628	657	677
Šilheřovice	1544	1539	1603
Štěpánkovice	2971	3058	3159
Třebom	211	201	227
Velké Hoštice	1615	1667	1778
Vřesina	1255	1325	1482
Závada	572	588	574
Celkem obyvatel	65 166	65 158	66 263

Zdroj: ČSÚ, Městská a obecní statistika

Na přírůstek obyvatel v obcích má vliv i jejich samotná migrace. Díky vytvoření vhodných podmínek, především rozšíření a zkvalitnění nabídky dostupných služeb, a celkové vybavenosti obcí, čilý stavební ruch posledních let ve spojení širšími možnostmi pracovního uplatnění (např. vybudování průmyslových zón, viz dále), docházelo v posledních letech k přesunu obyvatel z okolních velkých měst do menších obcí na Hlučínsku, především pro jejich venkovský charakter. (Migraci v letech 2005 – 2010 podrobně mapuje tabulka v Příloze IV.).

Dle dostupných údajů žilo v obcích SOH k 31. prosinci 2009 celkem 66 072 osob, 51% z nich tvořily ženy. V absolutních hodnotách je žen na Hlučínsku o 1280 více než mužů. Z pohledu zastoupení jednotlivých věkových skupin množství obyvatel v předproduktivním věku v obcích se pohybovalo v rozmezí 12 – 18%. Největší podíl tvořila tato skupina v obci Strahovice (18,56%), Rohov (16,69%), Oldřišov (16,67%) a Třebom (16,52%), naopak nejméně v Bělé (12,48%), Kozmicích (13,08%) a Chuchelné (13,28%). Z opačného konce – nejvíce občanů v postproduktivním věku mají v Bělé (18,5%) a Ludgeřovicích (18,24%), nejméně je tato věková skupina zastoupena ve Služovicích a Strahovicích, kde tvoří 11, 5 resp. 12,12% obyvatel. Jako poslední zbývá uvést údaj o procentuálním zastoupení produktivního obyvatelstva, to se pohybuje mezi 67 až 73%.⁶⁹

⁶⁹ Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.

Tabulka 3 – Členění obyvatel dle pohlaví a věku

Obec	Celkem obyvatel	Muži	Ženy	Věková skladba					
				0 – 14		15 – 64		65 a více	
Bělá	681	324	357	85	12,48%	470	69,02%	126	18,50%
Bohuslavice	1634	823	811	262	16,03%	1155	70,69%	217	13,28%
Bolatice	4372	2149	2223	670	15,32%	3128	71,55%	574	13,13%
Darkovice	1279	623	656	192	15,01%	905	70,76%	182	14,23%
Dolní Benešov	4196	2073	2123	577	13,75%	2984	71,12%	635	15,13%
Hať	2571	1247	1324	362	14,08%	1838	71,49%	371	14,43%
Hlučín	14236	6896	7340	2074	14,57%	9795	68,80%	2367	16,63%
Hněvošice	1028	509	519	145	14,11%	751	73,05%	132	12,84%
Chlebičov	1094	524	570	160	14,63%	760	69,47%	174	15,90%
Chuchelná	1303	627	676	173	13,28%	948	72,76%	182	13,97%
Kobeřice	3274	1649	1625	520	15,88%	2336	71,35%	418	12,77%
Kozmice	1804	881	923	236	13,08%	1276	70,73%	292	16,19%
Kravaře	6821	3367	3454	981	14,38%	4823	70,71%	1017	14,91%
Ludčeřovice	4704	2335	2369	627	13,33%	3219	68,43%	858	18,24%
Markvartovice	1874	931	943	271	14,46%	1332	71,08%	271	14,46%
Oldřišov	1338	649	689	223	16,67%	944	70,55%	171	12,78%
Píšť	2107	1048	1059	291	13,81%	1477	70,10%	339	16,09%
Rohov	629	314	315	105	16,69%	440	69,95%	84	13,35%
Služovice	809	416	393	99	12,24%	617	76,27%	93	11,50%
Strahovice	916	453	463	170	18,56%	635	69,32%	111	12,12%
Sudice	670	334	336	100	14,93%	482	71,94%	88	13,13%
Šilheřovice	1605	784	821	259	16,14%	1112	69,28%	234	14,58%
Štěpánkovice	3111	1510	1601	469	15,08%	2234	71,81%	408	13,11%
Třebom	224	122	102	37	16,52%	152	67,86%	35	15,63%
Velké Hoštice	1786	847	939	275	15,40%	1280	71,67%	231	12,93%
Vřesina	1420	684	736	195	13,73%	1019	71,76%	206	14,51%
Závada	586	277	309	92	15,70%	404	68,94%	90	15,36%

Zdroj: ČSÚ, Městská a obecní statistika (MOS) k 31. 12. 2009

Celorepublikový, ba celoevropský jev v podobě stárnutí populace se nevyhnul ani tomuto regionu. Také zde je patrný pozvolný růst průměrného věku obyvatel – stárnutí. Z tohoto důvodu je potřeba do budoucna zabezpečit dostupnou zdravotní péči ve spojení se sociálními službami pro seniory. Naštěstí je s touto eventualitou kalkulováno již nyní a dochází k rozšiřování nabídky sociálních služeb a lékařů v obcích včetně specialistů (podrobněji dále).

Úroveň **vzdělání obyvatel** a jeho struktura patří mezi další důležité faktory. Bohužel v tomto případě můžeme vycházet pouze z údajů zjištěných v rámci Sčítání lidu v roce 2001 a pro srovnání je doplnit údaji z téhož zdroje pro rok 1991, jelikož obce tuto evidenci nevedou. Data z SLDB 2001 resp. 1991 jsou uváděna z důvodu porovnání velikosti skupin dle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v každé z obcí. Změny ve vzdělanostní struktuře jsou spojeny se současným stavem na trhu práce, kde vyšší stupeň dosaženého vzdělání dává

předpoklady pro lepší pracovní uplatnění. V případě Hlučínska je tento fakt umocněn restrukturalizací pracovního trhu, především útlum těžby na Ostravsku aj.

Tabulka 4 – Vzdělanostní struktura obyvatel obcí SOH

Obec/rok	Bez vzdělání		ZŠ		Vyučen		SŠ s maturitou		VOŠ		VŠ		Nezjištěno	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Bělá	0,99%	48,90%	30,78%	38,80%	37,16%	8,40%	12,20%	0,00%	0,43%	1,40%	1,42%	0,20%	0,99%	
Bohuslavice	0,32%	41,20%	23,79%	40,20%	36,42%	11,60%	15,50%	0,00%	1,66%	2,50%	3,13%	0,60%	0,83%	
Bolatice	0,24%	36,50%	24,07%	43,70%	38,22%	13,10%	15,99%	0,00%	1,79%	2,10%	3,22%	1,00%	0,27%	
Darkovice	0,66%	42,80%	26,79%	43,20%	35,91%	10,20%	13,89%	0,00%	1,73%	1,40%	2,38%	0,10%	0,66%	
Dolní Benešov	0,32%	34,50%	21,58%	41,00%	36,36%	16,50%	18,40%	0,00%	1,42%	3,10%	3,68%	0,30%	0,37%	
Hať	0,51%	43,70%	28,00%	40,80%	35,45%	10,00%	13,57%	0,10%	1,68%	1,60%	2,30%	0,80%	0,43%	
Hlučín	1,21%	35,80%	22,70%	38,00%	34,32%	15,90%	17,19%	0,00%	2,10%	4,00%	5,16%	2,30%	1,12%	
Hněvošice	0,29%	39,90%	22,36%	40,60%	38,57%	12,90%	14,26%	0,00%	0,88%	2,50%	3,03%	1,30%	0,88%	
Chlebičov	0,56%	40,40%	23,76%	44,50%	40,04%	10,10%	11,79%	0,00%	1,22%	1,40%	1,87%	1,10%	1,68%	
Chuchelná	0,30%	34,80%	21,90%	41,80%	34,74%	15,80%	17,45%	0,10%	2,57%	4,20%	4,08%	0,50%	0,98%	
Kobřice	0,28%	37,30%	22,65%	41,20%	37,32%	14,20%	15,36%	0,00%	1,00%	2,80%	3,77%	1,30%	0,34%	
Kozmice	0,44%	35,30%	23,85%	43,60%	37,44%	13,70%	16,57%	0,10%	1,55%	2,90%	3,70%	1,50%	0,39%	
Kravaře	0,39%	36,90%	21,78%	42,40%	37,89%	13,90%	15,55%	0,10%	1,55%	2,60%	3,74%	0,70%	1,46%	
Luděovice	0,37%	37,40%	24,46%	37,60%	34,39%	16,50%	17,87%	0,10%	2,18%	3,60%	5,46%	1,00%	0,44%	
Markvartovice	0,45%	43,40%	24,80%	39,60%	34,52%	12,00%	16,21%	0,00%	1,86%	2,00%	3,28%	0,50%	2,03%	
Oldřšov	0,60%	42,70%	23,01%	42,40%	39,81%	9,80%	12,74%	0,00%	1,65%	1,50%	2,40%	0,40%	0,67%	
Píšť	0,48%	40,10%	25,85%	43,40%	37,10%	11,30%	15,02%	0,10%	1,57%	2,10%	2,77%	0,40%	1,00%	
Rohov	0,66%	40,80%	25,12%	46,20%	40,07%	10,00%	12,97%	0,00%	1,15%	0,80%	0,66%	1,20%	0,33%	
Služovice	0,25%	37,10%	22,97%	43,80%	36,61%	13,00%	15,60%	0,00%	0,74%	2,20%	2,83%	0,00%	1,23%	
Strahovice	0,78%	42,20%	23,32%	41,40%	37,44%	11,80%	14,91%	0,00%	1,57%	1,10%	1,91%	0,10%	0,22%	
Sudice	0,00%	38,60%	23,75%	43,20%	40,09%	9,50%	12,71%	0,00%	1,66%	2,90%	3,33%	4,50%	0,15%	
Šilheřovice	0,66%	42,00%	27,63%	40,50%	36,51%	11,10%	12,04%	0,00%	1,12%	2,50%	4,21%	0,80%	0,39%	
Štěpánkovice	0,10%	37,70%	22,32%	43,60%	37,64%	12,30%	14,69%	0,00%	2,33%	2,50%	3,12%	0,30%	0,62%	
Třebom	0,49%	47,20%	30,05%	41,10%	35,47%	7,80%	7,39%	0,00%	1,48%	1,10%	0,99%	0,60%	2,96%	
Velké Hoštice	0,60%	36,50%	21,48%	41,20%	36,93%	14,80%	16,72%	0,00%	2,29%	2,80%	3,50%	0,60%	0,06%	
Vřesina	0,08%	42,10%	27,30%	39,70%	33,76%	11,10%	15,21%	0,00%	1,67%	2,80%	4,11%	0,70%	0,38%	
Závada	0,00%	40,70%	30,21%	45,70%	39,93%	7,30%	11,11%	0,00%	0,52%	0,60%	1,91%	3,00%	0,52%	
SOH (SLDB 2001)	0,55%		22,72%		35,07%		15,34%		1,69%		3,71%		0,77%	
ČR (SLDB 2001)	0,37%		19,31%		31,82%		20,87%		2,90%		7,45%		1,11%	

Zdroj: SLDB 2001 a 1991 (ČSÚ).

Z údajů uvedených v Tabulce 4 vyplývá pokles obyvatel se základním a neúplným středním vzděláním v 90. letech a zároveň pozvolný nárůst osob s vykonanou maturitní zkouškou, příp. i vysokoškolským diplomem. Lze předpokládat, že tento trend bude nadále pokračovat, což by mělo prokázat SLDB 2011. Úzce souvisí s výše vyslovenou myšlenkou o uplatnění na pracovním trhu, potřebou kvalifikovaných pracovníků a existenci nových možností vzdělávání i v pozdějším věku. V současnosti se již naštěstí není potřeba obávat omezeného přístupu ke vzdělání pro obyvatele Hlučínska z náboženských či politických důvodů, jak tomu bylo v dobách komunismu.

Pokud se zaměříme na údaje ze SLDB 2001 zjistíme, v tomto roce bylo na území SOH vyšší procento osob se základním a neúplným středním vzděláním a naopak méně obyvatel s úplným středním vzděláním či dokončený vyšším odborným nebo vysokoškolským v porovnání s celostátními údaji.⁷⁰

Náboženství, přesněji řečeno katolická víra, má na Hlučínsku silnou historickou tradici. Právě díky svému katolickému vyznání a silnému vlivu kněží v období pruské nadvlády si zdejší lid uchoval svůj specifický jazyk, zvyky a tradice a po několik generací odolával

⁷⁰ Český statistický úřad. *Moravskoslezský kraj – Sčítání lidu, domů a bytů*. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/slodb-xt>.

systematickým snahám protestantského Pruska o asimilaci. Právě odlišné postavení Hlučínska v rámci Pruska bylo jedním z hlavních argumentů československé delegace pro připojení regionu k nově vytvořenému státu.

Tabulka 5 – Náboženské vyznání dle obcí SOH

Obec	Obyvatelstvo celkem	věřící	z toho										bez vyznání		nejistěno		
			Církev římskokatolická	Církev českosloven. husitská	Československá církev evangelická	Pravoslavná církev v čes. zemích	Náb. spol. Svědkové Jehovovi										
Bělá	705	643	91,21%	635	90,07%	1	0,14%	2	0,28%	1	0,14%	0	0,00%	45	6,38%	17	2,41%
Bohuslavice	1 568	1 458	92,98%	1 435	91,52%	1	0,06%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	57	3,64%	53	3,38%
Bolatice	4 134	3 440	83,21%	3 377	81,69%	0	0,00%	4	0,10%	0	0,00%	7	0,17%	486	11,76%	208	5,03%
Darkovice	1 217	1 033	84,88%	1 013	83,24%	0	0,00%	1	0,08%	1	0,08%	0	0,00%	109	8,96%	75	6,16%
Dolní Benešov	4 370	3 425	78,38%	3 306	75,65%	1	0,02%	6	0,14%	3	0,07%	7	0,16%	686	15,70%	259	5,93%
Haf	2 564	2 199	85,76%	2 137	83,35%	5	0,20%	3	0,12%	1	0,04%	14	0,55%	240	9,36%	125	4,88%
Hlučín	14 346	8 417	58,67%	7 844	54,68%	34	0,24%	51	0,36%	3	0,02%	57	0,40%	4 720	32,90%	1 209	8,43%
Hněvošice	1 024	955	93,26%	898	87,70%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	32	3,13%	37	3,61%
Chlebičov	1 069	879	82,23%	847	79,23%	0	0,00%	2	0,19%	2	0,19%	0	0,00%	142	13,28%	48	4,49%
Chuchelná	1 324	1 066	80,51%	1 028	77,64%	3	0,23%	3	0,23%	0	0,00%	0	0,00%	215	16,24%	43	3,25%
Kobeřice	3 210	2 939	91,56%	2 847	88,69%	3	0,09%	1	0,03%	1	0,03%	0	0,00%	193	6,01%	78	2,43%
Kozmice	1 811	1 503	82,99%	1 411	77,91%	0	0,00%	4	0,22%	0	0,00%	0	0,00%	249	13,75%	59	3,26%
Kravaře	6 693	5 594	83,58%	5 405	80,76%	2	0,03%	4	0,06%	2	0,03%	26	0,39%	728	10,88%	371	5,54%
Ludgeřovice	4 595	3 385	73,67%	3 232	70,34%	8	0,17%	5	0,11%	0	0,00%	22	0,48%	962	20,94%	248	5,40%
Markvartovice	1 770	1 399	79,04%	1 360	76,84%	3	0,17%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	240	13,56%	131	7,40%
Oldřívšov	1 334	1 106	82,91%	1 026	76,91%	0	0,00%	4	0,30%	0	0,00%	0	0,00%	121	9,07%	107	8,02%
Píšť	2 097	1 774	84,60%	1 726	82,31%	2	0,10%	1	0,05%	0	0,00%	10	0,48%	220	10,49%	103	4,91%
Rohov	609	560	91,95%	539	88,51%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	27	4,43%	22	3,61%
Služovice	814	635	78,01%	608	74,69%	0	0,00%	1	0,12%	0	0,00%	5	0,61%	130	15,97%	49	6,02%
Straňovice	892	859	96,30%	826	92,60%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	7	0,78%	32	3,59%	1	0,11%
Sudice	661	531	80,33%	474	71,71%	1	0,15%	16	2,42%	18	2,72%	0	0,00%	109	16,49%	21	3,18%
Sílněřovice	1 520	1 269	83,49%	1 214	79,87%	0	0,00%	6	0,39%	1	0,07%	1	0,07%	215	14,14%	36	2,37%
Štěpánkovice	3 042	2 710	89,09%	2 603	85,57%	1	0,03%	7	0,23%	1	0,03%	18	0,59%	246	8,09%	86	2,83%
Třebom	203	143	70,44%	133	65,52%	1	0,49%	3	1,48%	2	0,99%	0	0,00%	49	24,14%	11	5,42%
Velké Hoštice	1 657	1 340	80,87%	1 296	78,21%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	5	0,30%	238	14,36%	79	4,77%
Vřesina	1 315	1 095	83,27%	1 069	81,29%	2	0,15%	4	0,30%	1	0,08%	2	0,15%	177	13,46%	43	3,27%
Závada	576	529	91,84%	498	86,46%	0	0,00%	2	0,35%	0	0,00%	3	0,52%	25	4,34%	22	3,82%
SOH	65 120	50 886	78,14%	48 787	74,92%	68	0,10%	130	0,20%	37	0,06%	184	0,28%	10 693	16,42%	3 541	5,44%
ČR	10 230 060	3 288 088	32,14%	2 740 780	26,79%	99 103	0,97%	117 212	1,15%	22 968	0,22%	23 162	0,23%	6 039 991	59,04%	901 981	8,82%

Zdroj: SLDB 2001 (ČSÚ).

Katolická církev si u obyvatel obcí Hlučínska zachovala významné postavení až do dnešních dní a nic na tom nezměnily ani represe ze strany čtyřicet let trvajících silně ateistického komunistického režimu. Podle posledních dostupných údajů je téměř 80% obyvatel regionu věřící a tři čtvrtiny všech občanů se hlásí k římskokatolické církvi. Mizivé zastoupení ostatních církví je způsobeno výše uvedenými historickými událostmi s praktickou nemožností jiného vyznání při současném zachování vlastní kultury a jazyka (především v období nadvlády Pruska). Při srovnání regionu s výsledky v rámci celé ČR dojdeme k závěru, že počet věřících v regionu převyšuje celostátní hodnoty více jak dvojnásobně. Je sice pravda, že množství osob aktivně praktikujících víru, ke které se hlásí, je daleko nižší, avšak je potřeba podotknout neexistenci relevantních informací v tomto směru. Silně založená náboženská společnost dala vzniknout mnohým církevním stavbám, jak novodobým (kostel v Chuchelné, Služovicích, Darkovicích či Hněvošicích), tak historickým, v mnohých případech státem chráněným památkám (kostel v Bolaticích, Velkých Hošticích, Dolním Benešově, či dřevěný kostel v Hněvošicích z 18. stol.). Sakrální stavby jsou dominantními

prvky obcí Hlučínska a jejich postupně probíhající rekonstrukce napomáhají tomu, aby zde zůstaly zachovány i pro další generace.⁷¹

Otázka národnosti na Hlučínsku je úzce spjata se zdejším fenoménem dvojího občanství, jelikož zdejší obyvatelé nemají problém na základě historických událostí získat i občanství německé na základě tzv. pokrevního zákona.

Plaček uvádí, že „zásadní význam pro Hlučínsko měla v této době smlouva mezi Československem a Německem o otázkách státního občanství a opce z 20. 11. 1938, podle níž nabyli všichni Hlučíňané, pokud se zde narodili před rokem 1910 a měli zde 10. 10. 1938 trvalé bydliště, automaticky podle říšského zákona č. 300 německou státní příslušnost s právy říšských občanů. To se týkalo i jejich manželek, dětí a vnoučat.“⁷²

Tabulka 6 – Národnostní složení obyvatel

Obec/národnost	Česká	Moravská	Slezská	Slovenská	Romská	Polská	Německá	Ukrajinská	Vietnamská
Bělá	88,79	3,97	4,54	0,71	0,00	0,00	1,28	0,14	0,00
Bohuslavice	89,03	2,17	3,06	0,45	0,00	0,19	1,40	0,06	0,00
Bolatice	85,46	1,79	5,32	0,68	0,00	0,10	4,35	0,02	0,00
Darkovice	87,02	2,79	4,44	1,15	0,00	0,33	1,89	0,00	0,00
Dolní Benešov	89,41	1,56	3,32	1,21	0,00	0,07	2,11	0,07	0,00
Hať	90,05	2,34	2,42	0,47	0,00	0,43	1,44	0,27	0,00
Hlučín	89,31	1,97	1,81	1,87	0,17	0,24	1,44	0,09	0,03
Hněvošice	93,16	0,68	3,71	0,20	0,00	0,10	0,39	0,00	0,00
Chlebičov	91,02	1,31	3,37	0,47	0,00	0,00	0,94	0,00	0,00
Chuchelná	81,04	2,42	8,23	1,44	0,00	0,38	2,19	0,00	0,00
Kobeřice	82,87	1,71	0,25	0,72	0,00	0,16	2,77	0,06	0,00
Kozmice	87,96	2,15	3,70	1,93	0,00	0,11	1,49	0,00	0,00
Kravaře	80,98	1,31	3,77	0,49	0,18	0,06	8,02	0,06	0,04
Ludgeřovice	91,25	1,57	1,70	1,09	0,00	0,20	2,26	0,02	0,00
Markvartovice	89,72	1,36	2,37	0,73	0,00	0,11	1,13	0,11	0,00
Oldřišov	89,36	1,87	2,17	1,50	0,00	0,15	1,80	0,67	0,00
Pišť	89,65	2,24	3,43	0,48	0,00	0,57	2,77	0,14	0,00
Rohov	82,10	2,79	4,27	4,60	0,00	0,16	2,13	0,16	0,00
Služovice	86,49	4,30	3,19	2,58	0,00	0,25	1,72	0,00	0,00
Strahovice	84,53	3,36	7,96	0,11	0,00	0,11	2,02	0,00	0,00
Sudice	90,02	1,21	1,51	2,42	0,00	0,45	3,18	0,15	0,00
Šilheřovice	89,67	1,38	2,50	1,97	0,39	0,33	1,58	0,00	0,00
Štěpánkovice	87,64	1,58	5,52	0,33	0,16	0,16	1,91	0,03	0,00
Třebom	82,76	0,99	0,00	7,39	0,00	0,00	7,39	0,00	0,00
Velké Hoštice	87,33	0,84	3,62	1,21	0,00	0,12	1,87	0,18	0,00
Vřesina	92,32	2,59	2,89	0,84	0,00	0,23	0,61	0,23	0,00
Závada	88,37	0,87	3,99	1,22	0,00	0,00	0,87	0,17	0,00
SOH	87,67	1,84	3,58	1,16	0,07	0,19	2,58	0,09	0,01
ČR	90,42	3,72	0,11	1,89	0,11	0,51	0,38	0,22	0,17

Zdroj: SLDB 2001 (ČSÚ)

Při porovnání údajů získaných v rámci SLDB 2001 uvedených v Tabulce 6 zjistíme, že na Hlučínsku je procentuálně větší zastoupení osob hlásících se ke slezské a také německé národnosti. Německé státní občanství přinášelo místním občanům řadu výhod převážně do doby vstupu České republiky do Evropské unie. Jednalo se především o možnost získat pracovní uplatnění v zahraničí bez nutnosti pracovního povolení a dalších omezení

⁷¹ Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.

Český statistický úřad. *Moravskoslezský kraj – Sčítání lidu, domů a bytů*. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/slodb-xt>.

Propagační materiál *Vítejte na Hlučínsku*. s. 6. Poskytnutý OÚ v Bolaticích.

⁷² Plaček, V. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742 – 1960*. Hlučín – Kravaře: Kulturní dům, 2000. s. 81.

a využívání bezvízového styku a výhod spojených se vznikem Schengenského prostoru při cestování dříve, než se stejných podmínek dočkala i ČR. Jednotlivá omezení pro Českou republiku jsou postupně rušena, avšak stále ještě existují, a dokud nedojde k nastolení rovných podmínek mezi státy, budou mít občané Hlučínska určité privilegium oproti ostatním. Do budoucna lze předpokládat zmenšování skupiny hlásící se k německé národnosti.⁷³

Odvětví ekonomické aktivity obyvatel (EAO) Hlučínska je do značné míry ovlivněno nedaleko se nacházející průmyslovou aglomerací – městem Ostravou a zemědělským charakterem regionu. Celorepublikový jev v podobě snižování počtu zaměstnaných osob v zemědělství a průmyslu společně s jejich přesunem do oblasti obchodu a služeb se zde projevuje také.

K samotné struktuře ekonomické aktivity občanů z tabulky lze vyčíst, že největší podíl zaměstnaných osob v zemědělství je ov obcích Oldřišov a Třebom (přes 10%). Druhá ze jmenovaných obcí má velmi úrodnou černozem a daří se zde vícero druhům zemědělských plodin. Existence dnes již tradičních průmyslových podniků je patrná v EAO v Bolaticích, Dolním Benešově, Rohově a

Tabulka 7 – Ekonomická aktivita obyvatel

Obec	Zemědělství, lesnictví a rybolov	Průmysl	Stavebnictví	Obchod a opravy	Doprava, telekomunikace	Ostatní odvětví	Nezjištěno
Bělá	2,79%	34,98%	16,41%	5,26%	4,64%	23,22%	12,69%
Bohuslavice	4,65%	32,71%	14,23%	11,17%	6,52%	21,14%	9,57%
Bolatice	3,75%	44,61%	14,82%	9,10%	5,16%	18,20%	4,36%
Darkovice	3,10%	37,59%	12,59%	9,31%	7,41%	25,69%	4,31%
Dolní Benešov	2,14%	44,03%	10,13%	8,86%	5,41%	22,99%	6,45%
Hať	3,91%	31,57%	13,45%	9,45%	5,19%	28,00%	8,43%
Hlučín	1,58%	27,28%	10,24%	11,75%	6,73%	31,94%	10,48%
Hněvošice	6,30%	30,91%	16,14%	8,46%	2,95%	24,21%	11,02%
Chlebičov	6,81%	38,91%	10,12%	7,98%	2,33%	24,32%	9,53%
Chuchelná	3,66%	42,23%	13,41%	6,86%	2,74%	26,68%	4,42%
Kobeřice	5,66%	37,71%	17,76%	9,46%	4,89%	20,46%	4,05%
Kozmice	2,52%	32,49%	10,53%	12,47%	6,86%	23,68%	11,44%
Kravaře	2,79%	32,68%	16,54%	13,60%	5,17%	22,90%	6,33%
Ludčeřovice	1,78%	30,68%	10,91%	13,29%	8,17%	30,82%	4,34%
Markvartovice	1,17%	30,57%	11,79%	10,50%	6,88%	27,54%	11,55%
Oldřišov	10,65%	30,47%	10,95%	11,54%	3,85%	22,49%	10,06%
Píšť	4,40%	37,73%	14,86%	10,56%	6,35%	22,39%	3,71%
Rohov	8,08%	42,42%	16,84%	8,08%	5,05%	18,52%	1,01%
Služovice	8,68%	31,51%	16,13%	5,96%	2,98%	28,78%	5,96%
Strahovice	6,51%	39,76%	14,94%	8,43%	2,65%	21,69%	6,02%
Sudice	3,93%	27,49%	17,82%	8,46%	5,74%	22,66%	13,90%
Šilheřovice	5,12%	30,18%	9,06%	11,94%	5,91%	32,81%	4,99%
Štěpánkovice	4,97%	33,64%	16,49%	10,86%	4,52%	22,25%	7,26%
Třebom	10,13%	26,58%	8,86%	5,06%	2,53%	17,72%	29,11%
Velké Hoštice	5,00%	33,90%	18,05%	11,59%	6,59%	21,59%	3,29%
Vřesina	3,69%	34,46%	11,70%	9,29%	4,81%	27,24%	8,81%
Závada	4,41%	41,54%	11,76%	7,35%	4,41%	23,16%	7,35%

Zdroj: SLDB 2001(ČSÚ)

Chuchelné (nad 41%). Zaměření na obchod se nejvíce projevuje v největších městech regionu (Hlučín a Kravaře) následované obcemi v blízkosti Ostravy (Ludčeřovice, Kozmice, Šilheřovice) a Opavy (Velké Hoštice).⁷⁴

Obce Sdružení obcí Hlučínska mají, pokud je srovnáme v rámci celé ČR, v období posledních pěti let vyšší **počet nezaměstnaných**, tj. uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce. Řádově jde cirka o 3% rozdíl v neprospěch hlučínského regionu. Nezaměstnanost negativně ovlivnil útlum těžby a restrukturalizace výroby na Ostravsku a okolí ve spojení s mizivou možností dalšího uplatnění pro propuštěné zaměstnance.

⁷³ Český statistický úřad. *Moravskoslezský kraj – Sčítání lidu, domů a bytů 2001*. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/sldb-xt>.

⁷⁴ Tamtéž.

Významná část obyvatel našla zaměstnání ve velkých podnicích v Dolním Benešově, Bolaticích, Chuchelné nebo Kravařích a Kobeřicích. Další možnosti k zaměstnání nepřímo nabídly samy obce ve formě poskytnutí pozemků a infrastruktury pro výstavbu průmyslových zón pro výstavbu sídel větších či menších podnikatelských subjektů různého zaměření (Bolatice, Kravaře, Služovice, Vřesina, viz dále). Rozšířena je také možnost veřejně prospěšných prací pro dlouhodobě nezaměstnané ze strany obcí, převážně v technických službách, která je z jejich strany v současnosti poskytována.

Tabulka 8 – Vývoj nezaměstnanosti v obcích (2005 – 2010)

Obec/období	6/2005	12/2005	6/2006	12/2006	6/2007	12/2007	6/2008	12/2008	6/2009	12/2009	6/2010	12/2010	Prům. hodnota
Bělá	11,8	14,6	8,7	11,8	8,7	8,0	5,0	6,8	9,3	11,1	8,7	14,9	10,0
Bohuslavice	8,6	8,6	7,6	10,0	6,1	6,6	4,7	6,6	6,9	9,3	8,0	8,4	7,6
Bolatice	9,6	11,2	9,7	10,1	8,0	8,4	6,2	7,7	9,4	10,7	9,7	12,5	9,4
Darkovice	10,7	10,7	8,8	8,3	7,4	7,1	6,2	5,7	7,9	8,8	7,2	9,0	8,2
Dolní Benešov	9,4	10,8	9,2	9,6	6,9	7,0	5,0	6,4	8,2	10,5	8,7	10,3	8,5
Hať	13,2	12,3	10,6	11,4	8,8	7,1	6,6	6,8	7,1	8,0	8,4	10,8	9,3
Hlučín	13,4	13,4	12,3	11,6	9,7	8,1	7,6	7,6	8,8	10,3	9,4	11,1	10,3
Hněvošice	10,8	7,9	6,9	8,1	7,5	6,7	5,7	7,1	9,4	8,7	7,1	10,2	8,0
Chlebičov	7,0	9,1	7,2	8,4	5,4	8,0	4,5	7,2	6,6	8,6	8,6	13,2	7,8
Chuchelná	11,1	11,0	8,1	9,3	7,2	8,1	6,9	6,6	8,5	10,8	10,4	12,8	9,2
Kobeřice	10,5	12,0	9,8	10,6	9,1	9,1	7,7	9,1	11,8	13,4	12,0	15,6	10,9
Kozmice	10,2	11,0	10,1	10,5	10,0	8,5	6,1	6,6	8,8	9,8	8,8	10,2	9,2
Kravaře	12,1	13,6	12,9	13,2	10,5	10,1	9,0	9,9	11,5	13,8	12,2	15,3	12,0
Ludgeřovice	10,7	10,2	9,3	8,8	7,8	7,1	5,9	6,4	7,0	8,6	7,8	9,2	8,2
Markvartovice	11,7	11,3	10,5	10,3	8,3	8,4	6,5	7,6	8,1	8,8	9,2	9,9	9,2
Oldřišov	9,2	12,9	10,1	12,0	7,7	8,7	6,2	6,7	9,0	10,9	10,2	11,1	9,6
Píší	10,7	9,9	7,4	7,4	6,0	6,3	4,1	6,2	7,6	8,3	6,7	8,1	7,4
Rohov	9,1	11,4	8,4	10,8	10,1	10,4	7,4	10,4	11,4	11,4	9,4	16,8	10,6
Služovice	12,2	13,6	12,9	11,2	8,7	10,2	6,5	6,7	8,9	14,6	9,4	12,2	10,6
Strahovice	9,9	12,0	12,0	10,4	9,2	10,8	7,2	8,9	13,0	11,8	11,1	12,0	10,7
Sudice	12,1	16,6	12,7	14,8	12,1	10,9	9,7	10,6	15,7	20,8	14,4	20,2	14,2
Šilheřovice	10,9	11,2	10,5	8,5	9,3	8,7	7,1	7,0	8,7	10,5	8,7	10,2	9,3
Štěpánkovice	10,7	12,1	9,2	10,5	8,6	9,5	7,0	9,0	9,8	12,7	11,2	13,5	10,3
Třebom	24,1	29,1	30,4	36,7	30,4	35,4	27,8	31,6	35,4	31,6	32,9	31,6	31,4
Velké Hoštice	8,5	11,3	8,7	8,5	7,6	7,9	4,9	5,7	7,9	8,9	7,2	11,2	8,2
Vřesina	10,7	12,5	10,9	10,4	8,2	8,7	6,4	5,1	6,6	8,7	8,3	8,7	8,8
Závada	13,6	15,8	12,1	10,7	9,2	11,4	9,2	9,6	7,4	12,5	13,2	13,2	11,5
SOH	11,2	12,4	10,6	11,3	9,2	9,5	7,3	8,4	10,0	11,6	10,3	12,7	10,4
ČR	8,6	8,9	7,7	7,7	6,3	6,0	5,0	6,0	8,0	9,2	8,5	9,6	7,6

Zdroj: Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí

Obcí s dlouhodobě nejvyšší mírou nezaměstnanosti je Třebom, což je způsobeno především špatnou dopravní obslužností a její vzdáleností od městských center regionu. Z tabulky můžeme dále vyčíst, že nezaměstnanost v obcích SOH není rovnoměrně rozdělena na území celého regionu. Vyšších hodnot dosahuje v jeho západní a severozápadní části a u malých obcí s problematickou dopravní obslužností v kombinaci s velkou vzdáleností od ostatních obcí s širšími možnostmi pracovního uplatnění.⁷⁵

Za příklad nových aktivit zaměřených na zajištění kvalifikované pracovní síly může posloužit v současnosti probíhající projekt na Gymnáziu Josefa Kainara v Hlučíně, který je orientován na nové přístupy ve využití informačních a komunikačních technologií ve výuce přírodovědných předmětů na středních školách, pro jehož uskutečnění byla získána dotace

⁷⁵ Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí. *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska*. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>.

z Evropského sociálního fondu. Projekt je realizován ve spolupráci s Ostravskou univerzitou a zahrnuje celkem 15 středních škol v Moravskoslezském kraji.⁷⁶

Převážně původní obyvatelstvo má následek minimální výskyt patologických jevů a v naprosté většině menších obcí se nevyskytují problémové skupiny obyvatel. Množství trestných činů v rámci obvodů Kravaře a Hlučín (tyto obvody však zahrnují i nečlenské obce SOH) je dle údajů Policie ČR, v jednotlivých letech srovnatelný a statisticky nevykazuje výraznější výkyvy. Zároveň je potřeba upozornit na rostoucí množství krádeží a dalších trestných činů, jež mají na svědomí kriminální živly z měst přesouvající se mezi obcemi.⁷⁷

2.4.2 Rozvoj bydlení

Sféra bydlení na Hlučínsku je charakteristická vesnickou strukturou staveb s naprostou převahou rodinných domů. Prostředkem, jak zajistit příliv obyvatelstva do vesnic, je nabídnout jim kvalitní služby a dobrou dopravní obslužnost. Obce se zaměřují především na zajištění vhodných stavebních parcel a jejich zasíťování, příp. vytvoření také dopravní infrastruktury při tvorbě nových bytových zón v rámci individuální výstavby rodinných domů. Dvě nové bytové zóny byly v posledních letech vystavěny v Bolaticích. Zájem ze strany majitelů nových domů, resp. stavitelů několikanásobně převyšoval kapacity určených lokalit. Aktuálně je ve fázi výstavby zóna rodinných domů v Chlebičově, zájem o parcely byl rovněž značný. Obce Bolatice a Chlebičov v rámci podpory rozvoje bydlení poskytují bezúročné půjčky na rekonstrukci rodinných domů svých obyvatel.⁷⁸

Tabulka 9 – Velikost a charakteristika bytové výstavby

Obec	1991	2001	Rodinné domy	
			počet	v %
Bělá	193	212	208	98,1%
Bohuslavice	431	488	471	96,5%
Bolatice	1 298	1 403	1 336	95,2%
Darkovice	347	384	384	100,0%
Dolní Benešov	1 457	1 550	911	58,8%
Hať	750	868	841	96,9%
Hlučín	4 867	5 180	2 653	51,2%
Hněvošice	301	329	322	97,9%
Chlebičov	309	334	326	97,6%
Chuchelná	420	432	331	76,6%
Kobeřice	868	999	928	92,9%
Kozmice	569	612	583	95,3%
Kravaře	2 099	2 183	1 981	90,7%
Ludgeřovice	1 525	1 604	1 539	95,9%
Markvartovice	507	552	546	98,9%
Oldříšov	399	432	380	88,0%
Píšť	660	695	657	94,5%
Rohov	176	200	196	98,0%
Služovice	242	270	244	90,4%
Strahovice	245	267	263	98,5%
Sudice	194	211	174	82,5%
Šilheřovice	497	535	422	78,9%
Štěpánkovice	936	986	960	97,4%
Třebom	74	75	54	72,0%
Velké Hoštice	530	568	528	93,0%
Vřesina	387	405	391	96,5%
Závada	174	203	196	96,6%
SOH	20 455	21 977	17 825	81,1%

Zdroj: SLDB 2001 (ČSU)

⁷⁶ Hlučínsko.tv. *Nový projekt na gymnáziu Josefa Kainara v Hlučíně*. Dostupné z: <http://www.hlucinsko.tv/2011-04-11-hlucin-novy-projekt-na-gymnaziu-josefa-kainara-v-hlucine.html>

⁷⁷ Policie ČR – územní odbor Opava. por. Bc. René Černohorský.

⁷⁸ Informace sděleny Ing. Zuzanou Kašnou (členka zastupitelstva obce Chlebičov), resp. Mgr. Herbertem Paverou (starosta obce Bolatice).

Tabulka 10 – Bytová výstavba v obcích (2007 - 2009)

Obec	Dokončené byty 2007 - 2009	
	Celkem	Byty v RD
Bělá	6	6
Bohuslavice	15	14
Bolatice	46	45
Darkovice	14	14
Dolní Benešov	23	23
Hať	29	26
Hlučín	218	62
Hněvošice	6	6
Chlebičkov	4	4
Chuchelná	5	4
Kobeřice	25	22
Kozmice	8	8
Kravaře	45	42
Ludgeřovice	42	42
Markvartovice	23	22
Oldřišov	3	3
Píšť	5	5
Rohov	6	6
Služovice	0	0
Strahovice	6	6
Sudice	5	5
Šilheřovice	14	14
Štěpánkovice	10	10
Třebom	0	0
Velké Hoštice	19	19
Vřesina	33	33
Závada	4	3
SOH	610	72,79%

Zdroj: Městské a obecní statistiky (ČSÚ, 2009)

Tabulka 9 znázorňuje velikost a charakter bytového fondu uvedených obcí. Tabulka 10 potom dokládá množství nově vystavěných bytů, resp. rodinných domů a může posloužit jako jakýsi druh měřítka úspěšnosti strategie rozvoje bydlení v obci. Při srovnávání je však třeba brát v potaz velikost obcí samotných s doplňujícím elementem v podobě migrace obyvatelstva (viz Příloha IV.).⁷⁹

2.4.3 Podnikání a průmysl

Přestože s přihlédnutím k přírodním podmínkám panujícím v obcích Hlučínska by se mohlo zdát, že se jedná o výlučně zemědělský region, ve skutečnosti tomu tak není. Zemědělská činnost zde sice hraje svou roli, výrazně rozvinuty jsou i tradiční odvětví průmyslu a stavebnictví. Významné množství pracovních míst poskytují právě velké průmyslové podniky, jež mají na Hlučínsku dlouholetou tradici – MSA v Dolním Benešově, Lanex v Bolaticích, z oblasti stavitelství jsou to např. firmy DK1 – Ing. Daniel Kozel (výstavba domů a bytů), Gypstrend Kobeřice (sádrovcové doly), Štěrkovny v Dolním Benešově a mnohé další.

Při pohledu na právní formu jednotlivých podnikatelských subjektů zjistíme, že výrazně převyšují živnostenská oprávnění a malé rodinné firmy ve všech zastoupených odvětvích podnikání. Přehledné informace o počtech podnikatelských subjektů v obcích Hlučínska včetně počtu OSVČ poskytuje následující Tabulka 11.

⁷⁹ Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.

Tabulka 11 – Počet podnikatelských subjektů v obcích dle odvětví činnosti

Obec	Zemědělství, lesnictví, rybolov	Průmysl	Stavebnictví	Doprava a spoje	Obchod, prodej zboží a pohostinství	Ostatní obchodní služby	Celkem pod. subjektů	OSVČ k 31. 12. 2010
Bělá	0	13	27	2	19	14	75	81
Bohuslavice	13	33	67	13	87	27	240	248
Bolatice	27	155	208	23	200	89	702	717
Darkovice	5	46	43	7	51	15	167	179
Dolní Benešov	17	127	161	22	231	116	674	643
Hať	43	74	102	14	11	49	293	386
Hlučín	58	373	375	105	969	484	2364	2329
Hněvošice	6	39	52	3	63	25	188	201
Chlebičov	5	48	39	1	53	18	164	165
Chuchelná	8	43	53	8	54	27	193	189
Kobeřice	22	151	136	6	130	60	505	505
Kozmice	14	56	46	13	87	41	257	264
Kravaře	33	267	350	36	431	171	1288	1236
Ludgeřovice	20	143	138	34	314	162	811	804
Markvartovice	18	75	42	9	97	47	288	294
Oldříšov	18	49	50	9	65	21	212	203
Píšť	16	90	92	22	98	40	358	354
Rohov	1	14	46	5	32	5	103	94
Služovice	16	90	92	22	98	10	328	144
Strahovice	5	16	59	4	28	12	124	127
Sudčice	5	21	57	0	45	11	139	140
Šilheřovice	14	48	38	13	77	46	236	235
Štěpánkovice	26	87	151	10	118	68	460	459
Třebom	9	4	6	2	1	1	23	26
Velké Hoštice	10	57	96	9	109	46	327	317
Vřesina	10	41	44	6	63	44	208	227
Závada	5	46	43	7	51	15	167	101
SOH	424	2206	2613	405	3582	1664	10894	10668

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ) k 31. 12. 2009

K rozvoji podnikání v regionu výrazně přispělo nejen již fungující napojení na dálniční síť, ale především poskytnutí pozemků a objektů s vhodnou infrastrukturou ze strany obcí, které již slouží nebo v budoucnu budou jako průmyslové zóny. Realizace projektu průmyslové zóny byla již plně dokončena v Bolaticích. Na ploše o celkové rozloze 16 ha sídlí 23 menších podnikatelských subjektů (převážně z Bolatic a blízkého okolí) odlišného zaměření – přes stavební, dřevařskou, kovoobráběcí, recyklační činnost až po společnost zabývající se výrobou farmaceutik. V současné době jsou obě její části (zónu dělí místní komunikace ve směru do Kravař na dvě) plně obsazeny a celkově poskytuje okolo 300 pracovních míst. (viz Příloha VI. b).⁸⁰

Ve Služovicích v roce 2004 za přispění dotace z předvstupních fondů Evropské unie (konkrétně Sapard) provedli rekonstrukci areálu bývalých kasáren. Objekty nyní slouží jako kanceláře a skladovací prostory. Další obce mají své průmyslové zóny ve fázi realizace nebo s jejich vytvořením počítají v rámci svých územních plánů (viz Příloha VI.).⁸¹

Sdružení obcí Hlučínska aktivně spolupracuje s místními podnikateli a zemědělci ve snaze najít řešení problémových otázek na každoročních setkáních zástupců veřejné správy a soukromých subjektů. Mimoto funguje i spolupráce v rámci MAS Hlučínsko.⁸²

⁸⁰ Obec Bolatice. *Průmyslová zóna*. Dostupné z: <http://www.bolatice.cz/firmy-v-obci/prumyslova-zona/>.

⁸¹ Oficiální stránky obcí Služovice a Vrbka. *Rekonstrukce zastaralého objektu kasáren ve Služovicích*. Dostupné z: <http://www.sluzovice.cz/view.php?cislocianku=2009090001>.

⁸² Sdružení obcí Hlučínska. *(Spolupráce s podnikateli)*. Dostupné z: <http://hlucinsko.eu>.

2.4.4 Infrastruktura a dopravní obslužnost

Pro lepší přehlednost technické infrastruktury obcí SOH bude lepší, pokud tuto oblast rozdělíme na dílčí části – zásobování vodou a energiemi následované dopravou a jejími jednotlivými druhy.

Zásobování vodou zajišťuje pro celé Ostravsko a okolí, region Hlučínska nevyjímaje, nádrž Kružberk. V mnoha obcích jsou však k dispozici vlastní zdroje podzemní vody, která je následně distribuována ke spotřebitelům vlastní sítí obecních vodovodů. Jmenovitě jde o obce Bolatice – Bohuslavice, Darkovice, Hať, Chlebičov, Chuchelná – Bělá, Kobernice, Píšť, Rohov – Sudice, Strahovice – Závada, Třebom, Velké Hoštice. Celkem se jedná o 15 obcí, některé z nich (znázorněny pomlčkou) své vrty na pitnou vodu sdílejí a podílejí se na jejich provozu a údržbě. Problematika čištění odpadních vod bude řešena v kapitole o životním prostředí.

Napojení na plynovod bylo prioritou dílčího svazku obcí Hlučínsko – Plyn – Sever (operujícího v rámci Sdružení obcí Hlučínska) realizováno v osmi obcích již na přelomu let 1996 – 1997. Aktuálně jsou plynofikovány všechny členské obce vyjma Třebomi, kde je předpokládána možnost napojení na Sudice. Se samotnými plynovody ani zásobováním plynem nejsou žádné komplikace lokálního charakteru. Co se týče samotného rozvodu tepla – jedinou obcí, přesněji městem, kde funguje centrální rozvodna, je Hlučín. V ostatních případech se jedná o lokální kotelny jednotlivých domů buďto na zemní plyn nebo tuhá paliva, případně jejich kombinaci.

Nyní zbývá pouze doplnit zásobování elektrickou energií. Transformátorové rozvodny elektrické energie se nacházejí ve Velkých Hošticích a Dolním Benešově. Použití těchto dvou zdrojů dostačuje stávajícím požadavkům, taktéž nejsou známy problémy vážnějšího charakteru. V některých lokalitách je potřeba posílení místních transformátorových stanic a příp. rekonstrukce již nevyhovujícího nízkého napětí.⁸³

Dopravní obslužnost na Hlučínsku obstarávají tři druhy dopravy – silniční, železniční a z části také letecká.

Nejokrajovějším druhem dopravy je letecká. Z pohledu množství přepravených osob má minoritní charakter. Místní letiště, které se nachází ve městě Dolní Benešov v části Zábřeh, má statut veřejného vnitrostátního letiště a v tuto chvíli slouží především k vyhlídkovým letům, sportovním a zemědělským účelům. Je však plánováno jeho rozšíření.

Region protínají dvě železniční tratě č. 317 (Hlučín – Kravaře – Opava) a č. 318 (Kravaře – Chuchelná). Obě jsou důležitým dopravním napojením obcí ve směru do Opavy a pro další rozvoj Hlučínska je podstatné jejich zachování a zabránění snižování frekvence

⁸³ Sdružení obcí Hlučínska. *Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko (pracovní verze 7. 10. 2007)*. s. 20. Dostupné z: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/4-4.PDF.

vlakových spojů. Rezervy se nacházejí především, co se týče možnosti využití nákladní dopravy po železnici. Nevýhodu osobní vlakové přepravy představuje v některých obcích nástupní stanice situovaná na jejím okraji či dokonce mimo obec. Příliš velká vzdálenost snižuje zájem občanů o využívání železnice a raději volí jiný dopravní prostředek.

Posledním druhem hromadného způsobu dopravy, před samotným zaobíráním se silniční sítí a jejím stavem, je doprava autobusová. V případě Hlučínska platí, že jak vlaková tak autobusová (v Opavě a Ostravě i trolejbusová a tramvajová) doprava je koordinována skrze Integrovaný dopravní systém Moravskoslezského kraje ODIS. Ve všech obcích SOH se nachází alespoň jedna autobusová zastávka. Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že frekvence autobusových linek je výrazně odlišná, především podle toho, zda obcí prochází některé významné napojení ve směru do Opavy či Ostravy. Rozdíl je dosti výrazný – od několika spojů za hodinu, až po jeden spoj za dvě a více hodin.

K silniční sítí samotné je nutno hned zkráje říci, že významným posunem, nejen pro region Hlučínsko, ale celý Moravskoslezský kraj, bylo otevření úseku dálnice D1, dříve známého pod označením D47, vedoucího do Ostravy. Její dokončení přivedlo do MSK mnoho investorů. Obce SOH mohou využít dvojího napojení na dálnici podle toho, která je pro ně vhodnější, buďto přímou trasou do Ostravy nebo ve směru Opava – Fulnek. Nejdůležitějšími dopravními tepnami na Hlučínsku jsou silnice I/56 ve směru Opava – Kravaře – Dolní Benešov – Hlučín – Ostrava. Jedná se dlouhodobě přetěžovaný tah s vysokou nehodovostí, který je navíc veden skrze jednotlivé obce. Již jsou zpracovány studie na výstavbu obchvatů, výstavba ovšem započata nebyla. Další silnicí je I/46 ve směru Sudice – Kobeřice – Opava. Jde o hlavní tah směrem do Polska. Opět platí to, co v předchozím případě – vedena obcemi, potřeba vybudovat obchvat. U silnic II. třídy jde o II/466 vedoucí ve směru Třebom – Sudice – Rohov – Chuchelná – Píšť na severu a II/469 (Hlučín – Hať) na východě regionu. Komunikace v jednotlivých obcích trápí mnohdy nedostatečné dopravní značení a téměř samozřejmostí je špatný stav silnic. Náklady vynaložené na jejich opravu odpovídají finančním možnostem obecních rozpočtů. Množství parkovacích míst se odvíjí od samotné velikosti obcí. V posledních několika letech docházelo k budování nových parkovišť, lze tedy říci, že současný stav je vyhovující. Bezpečnost na pozemních komunikacích obce dlouhodobě řeší. Jedná se především o výstavby a rekonstrukce chodníků, příp. rozšiřování silnic a budování souběžných stezek pro cyklisty. Ve snaze snížit množství dopravních nehod jsou budovány klidové zóny a rozmísťovány zpomalovací prahy. Větší plynulosti dopravy přispívá postupné nahrazování problémových křižovatek kruhovými objezdy. Ty v současnosti existují v Kravařích, Bolaticích a Velkých

Hošticích výstavba je plánována také v Hati a Hlučíně.⁸⁴ Nehodovostí v katastrech obcí SOH se zabývá Příloha V.

2.4.5 Služby pro obyvatelstvo

Služby občanské vybavenosti dostupné obyvatelům jednotlivých obcí nejsou všude na stejné úrovni. Pro lepší přehlednost nám poslouží Tabulka 12, ve které jsou uvedeny nejzákladnější služby pro občany – přítomnost zdravotního zařízení, vzdělávací instituce a pošty. Jedinou obcí, kde se žádná z těchto služeb nevyskytuje, je nejmenší člen SOH – Třebom. Ve všech ostatních obcích je dostupná minimálně jedna tato služba. Vesnice s menším počtem obyvatel, resp. dětí základní školu buďto nemají nebo se jedná jen o první stupeň, následně je nutná dojížděka do některé sousední obce. Předškolní zařízení jsou kapacitně vytižena, možnosti základních škol dostačují. Vzhledem k předpokládanému poklesu porodnosti (viz Příloha III.) není plánováno výraznější rozšiřování. Za základní zdravotnická zařízení v obcích je pro tento účel považována ordinace praktického lékaře. Větší obce regionu mohou nabídnout rozsáhlejší péči o zdraví – především poliklinika v Hlučíně, chirurgická ambulance v Kravařích. Dále má v obcích svou ordinaci celá řada specialistů a stomatologů (např. Bolatice, Koberice, Dolní Benešov). Kvalitní a rychle dostupná zdravotní péče je důležitá pro všechny obce a jejich občany. Obyvatelé těch z nich, kde se žádná lékařská ordinace nenachází, jsou nuceni dojíždět do některé v okolí.⁸⁵

Tabulka 12 – Dostupné služby v obcích

Obec	Pošta	Škola	Lékař
Bělá	ne	ZŠ i MŠ	ne
Bohuslavice	ano	ZŠ i MŠ	ne
Bolatice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Darkovice	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ne
Dolní Benešov	ano	ZŠ i MŠ	ano
Hatí	ano	ZŠ i MŠ	ano
Hlučín	ano	ZŠ, MŠ, gymnázium	ano
Hněvošice	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ano
Chlebičov	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ano
Chuchelná	ano	ZŠ i MŠ	ano
Koberice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Kozmice	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ne
Kravaře	ano	ZŠ i MŠ	ano
Ludgeřovice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Markvartovice	ne	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ano
Oldřšov	ano	ZŠ i MŠ	ano
Píšť	ano	ZŠ i MŠ	ano
Rohov	ano	MŠ	ano
Služovice	ne	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ne
Strahovice	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ano
Sudice	ano	ZŠ i MŠ	ne
Šilheřovice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Štěpánkovice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Třebom	ne	ne	ne
Velké Hoštice	ano	ZŠ i MŠ	ano
Vřesina	ano	ZŠ (1. - 5. roč.) a MŠ	ne
Závada	ne	MŠ	ne

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ), internetové stránky obcí

⁸⁴ Sdružení obcí Hlučínska. *Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko (pracovní verze 7. 10. 2007)*. s. 19. Dostupné z: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/4-4.PDF.

⁸⁵ Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.

Na území regionu se nachází celé spektrum sociálních služeb terénního i pobytového rázu s různými cílovými skupinami – od dětí, přes drogově závislé a handicapované až po seniory. Největším poskytovatelem se zároveň nejširším spektrem sociálních služeb je Charita Hlučín, která provozuje domov pro seniory, terapeutickou dílnu, v kombinaci s asistenční a pečovatelskou službou. Významnou oblastí pro rozvoj Hlučínska jsou sociální služby. Jelikož seniorů a různým způsobem handicapovaných občanů v obcích neustále přibývá, poptávka po službách tohoto typu stoupá. Významnou institucí v oblasti péče o zdravotně postižené a osoby po úrazech v oblasti Hlučínska je Rehabilitační ústav v Chuchelné, jenž je detašovaným pracovištěm Rehabilitačního ústavu v Hrabyni, nesmíme zapomenout na dětskou rehabilitaci v Hlučíně. Celkově jsou na Hlučínsku tři domovy pro seniory a šest domů s pečovatelskou službou. Asistenční a pečovatelskou službu zaměřenou na seniory i handicapované poskytují také v Koberčicích (DomA – domácí asistence). Z dalších zařízení jmenujme organizaci Fontána v Hlučíně zabývající se péčí o klienty s mentálním a kombinovaným postižením, občanské sdružení LORM – společnost pro hluchoslepé, hipoterapeutické centrum Dětský ranč Hlučín či denní stacionář pro seniory taktéž v Hlučíně, který je jediným zařízením svého druhu v regionu. Organizace orientované na skupinu dětí a matek s dětmi se nacházejí v Dolním Benešově – Klokánek, přechodné ubytování pro matky s dětmi a Ludgeřovicích – azylový dům pro matky s dětmi. Poslední dvě organizace působící na Hlučínsku jsou Renarkon – prevence a léčba drogově závislých, který operuje na území celého Moravskoslezského kraje a svou pobočku má také v Hlučíně a Elim provozující nízkoprahové centrum jako prostředek prevence sociálně patologickým jevům tamtéž. Vyjmenování poskytovatelů sociálních služeb mělo ukázat na jednu podstatnou věc, a sice že nejširší nabídka je v Hlučíně a okolí (Dolní Benešov, Ludgeřovice). Zbylé části regionu jsou, co do této oblasti, poměrně chudé a mnoho žádaných služeb (např. další denní stacionář v jiné části regionu) zcela chybí.⁸⁶

Tématem aktuálně velmi diskutovaným je budování bezbariérových tras a přístupů do budov institucí a objektů sociální vybavenosti jako jsou kulturní domy, sportoviště, školy apod. v obcích. Záměrem je vytvořit bezpečné prostředí a umožnit, nejen lidem se zdravotním či smyslovým postižením, ale i seniorům či matkám s dětmi, se bez problému pohybovat po veřejných prostranstvích a tím přispět ke zvýšení kvality jejich života. Bezbariérové trasy v roce 2010 dokončily v Hlučíně a v letošním roce byly představeny plány ohledně jejich

⁸⁶ Informace poskytnuty Mgr. Bc. Lukášem Volným (ředitel Charity Hlučín) resp. Mgr. Marcelou Buryovou (koordinátorka komunitního plánování na MěÚ v Hlučíně).

budování v Bolaticích s plánovanou dobou realizace 3 – 5 let, odvíjí se podle množství finančních prostředků.⁸⁷ (Plány bezbariérových tras v Příloze VII. a, b.)

Volnočasové aktivity pro děti a mládež v regionu podporují nejen samotné školy, které pro ně připravují různé zájmové kroužky či základní umělecké školy, významnou roli hrají volnočasová centra. Největšími z nich jsou Dům dětí a mládeže v Hlučíně, Centrum volného času v Kravařích, Dětská organizace Kondor – skupina Vesmír v Bolaticích. Centra připravují každodenní aktivity pro děti, organizují letní tábory, pobyty u nás i v zahraničí.⁸⁸

2.4.6 Zemědělství a péče o krajinu

V obcích Hlučínska jsou velmi příhodné podmínky pro zemědělství a půda je k tomuto účelu hojně využívána – 86% veškeré zemědělské půdy v regionu tvoří půda orná s vysokou úrodností. Ve zdejším zemědělství jasně převyšuje rostlinná výroba s převahou řepných plodin, a to i pro technické účely. Negativem v tomto směru je nízká ekologická stabilita a větší eroze půdy. V důsledku kopcovité krajiny, s jejím následným splavováním do obydlených území a nutnosti soustavných investic obcí na budování a úpravy protipovodňových opatření. Problém představuje nedostatečné množství polních cest a znečišťování komunikací zemědělskou technikou.

Vysoké procento zemědělské půdy se negativně projevilo na velikosti zalesněných ploch (jen 17%, MSK cca 35%). Největší výskyt lesních porostů je v severní, resp. severozápadní části regionu v okolí obcí Bělá, Chuchelná, Bolatice, Bohuslavice, Píšť, Šilheřovice, Ludgeřovice a Závada. I přes malé množství lesních ploch na Hlučínsku se zde nachází několik přírodních rezervací – Hněvošický háj, Koutské a Zábřežské louky, Černý les u Šilheřovic, přírodní památka Hranečník.⁸⁹

Vodní plochy regionu se sestávají, kromě areálů bývalých štěrkoven (např. v Hlučíně), které slouží především k rekreaci, také z rybníků. Celková plocha rybníků je 186 ha a rozprostírají se v okolí Bohuslavic, Chuchelné a Dolního Benešova, kde se nachází i největší

⁸⁷ Informace uvedeny v rámci Besedy s občany s omezenou možností pohybu, která se konala 4. dubna 2011 na OÚ v Bolaticích.

Město Hlučín. *Bezbariérové trasy*. Dostupné z: <http://www.hlucin.cz/pro-obcany/socialni-veci/komunitni-planovani/bezbarierove-trasy.html>.

⁸⁸ Centrum volného času Kravaře. Dostupné z: <http://www.cvckravare.cz/>.

Kondor – Vesmír Bolatice. Dostupné z: <http://www.vesmirbolatice.cz/>.

⁸⁹ Sdružení obcí Hlučínska. *Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko (pracovní verze 7. 10. 2007)*. s. 13 – 16. Dostupné z: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/4-4.PDF.

Propagační materiál *Vítejte na Hlučínsku*. s. 13 – 15. Poskytnutý OÚ v Bolaticích.

rybník okresu Opava – Nezmar. Všechny slouží k chovu běžných sladkovodních ryb (kapr, sumec, amur, candát aj.) a přinášejí možnost trávení volného času a rozvoje turistického ruchu.⁹⁰

Znečištění povrchových vod v důsledku neexistencí čistíček odpadních vod je dlouhodobým problémem obcí Hlučínska, který je potřeba řešit. Z 27 členských obcí mají ČOV vybudovány pouze ve Velkých Hošticích, Štěpánkovicích, Kravařích, Dolním Benešově, Hlučíně, Bolaticích, Chuchelné, Šilheřovicích, Sudicích a ve stádiu výstavby se nachází v Píšti, Hati, Kobeřicích, Kozmicích, Ludgeřovicích, Markvartovicích a Oldřišově. Nekompromisní legislativa ukládá všem obcím situaci ohledně odpadních vod řešit, samotné budování čistíren je finančně velmi náročné, avšak potřebné. Kvalita vody v obcích s již spuštěnou ČOV se výrazně zlepšila, o čemž svědčí např. i návrat ryb do potoků s ústím odpadní vody.

Kvalita ovzduší velkou měrou ovlivňuje blízkost průmyslové aglomerace v podobě města Ostravy. Výrazným zdrojem znečištění je také provoz na pozemních komunikacích, přesněji hlavních silničních tazích vedených skrze obce. Rostoucí ceny zemního plynu způsobují u mnohých obyvatel, vezmeme-li v úvahu vesnický charakter obcí, návrat ke spalování tuhých paliv rozličných kvalit v daleko větší míře, než tomu bylo v předchozích letech.⁹¹

Kromě toho, že Sdružení obcí Hlučínska je členem Národní sítě Zdravých měst ČR a zapojují se do jejich akcí – především Den Země, spojený s úklidem veřejných prostranství a na mnoha školách s již tradiční akcí sběru novin a starého papíru, Evropský týden mobility. Samotné obce pořádají řadu osvětových akcí a besed se svými obyvateli právě z oblasti životního prostředí. Zároveň dochází k postupné revitalizaci a rozšiřování zelených ploch spojených převážně s výsadbou stromů okolo místních komunikací v obcích. Na tyto aktivity lze získat prostředky např. z revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí ČR.⁹²

2.4.7 Cestovní ruch

Oblast cestovního ruchu na Hlučínsku má dlouhodobě výrazné rezervy a obce vyvíjejí neustále snahy o zlepšení stávající situace. Region má potenciál pro rozvoj turistiky, avšak služby jsou na nižší úrovni. Zlepšení situace nastalo v oblasti zařízení nabízejících stravování, avšak nevyhovující stav kvalitních ubytovacích kapacit nadále přetrvává – k dispozici je jen minimum zařízení nabízejících vyšší standard, převažují turistické ubytovny a campy

⁹⁰ Sdružení obcí Hlučínska. *Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko (pracovní verze 7. 10. 2007)*. s. 16. Dostupné z: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/4-4.PDF.

⁹¹ Tamtéž, s. 20 – 27.

⁹² Hlučínsko.tv. *Nový projekt pro zlepšení kvality života a zeleně v obci*. Dostupný z: <http://www.hlucinsko.tv/2011-04-02-bolatice-novy-projekt-pro-zlepseni-kvality-zivota-a-zelene-v-obci.html>.

(viz Příloha VIII.). Posun nastal v oblasti stravování, kde došlo k nárůstu restauračních zařízení nabízejících pravidelná denní menu. Informace návštěvníkům poskytují jednak informační centra v Kravařích a Hlučíně, tak propagační materiály dostupné na obecních úřadech všech obcí. Výborným počinem v oblasti propagace Hlučínska a dění v obcích bylo zřízení regionální internetové televize Hlučínsko.tv, jako snadno dostupného zdroje informací pro občany i turisty.

Na své si přijdou milovníci historie, jelikož se zde nachází množství sakrálních a světských staveb – zámek a muzeum v Kravařích, zámek v Dolním Benešově, Velkých Hošticích, Šilheřovicích, Areál československého opevnění v Darkovičkách či Hrádek Závada. Stranou nemohou zůstat ani Skanzen lidových tradic a řemesel v Bolaticích nebo Muzeum OKD v Ostravě – Petřkovicích. Příznivci sportu mohou využít např. golfová hřiště v Kravařích a Šilheřovicích, minigolf v Píšti a Hlučíně, tenisové kurty v Kravařích, Dolním Benešově, Ludgeřovicích, Vřesině či Hlučíně. Rekreační u vody nabízí areál Hlučínské jezero, velká koupaliště se nacházejí v Píšti, Bolaticích a mnoho aktivit nabízí Buly Aréna a aquapark v Kravařích. Na Hlučínsku je velké množství cyklostezek „Prajzská cesta“ a „Hlučínsko“, které vedou dále přes Hranice do Polska. (viz Příloha IX.) Zároveň se v okolí obcí nachází několik přírodních rezervací (viz kapitola Zemědělství a péče o krajinu), a naučná stezka Chuchelenský les.

V obcích Hlučínska panuje bohatý kulturní život v průběhu celého roku. Svou zásluhu na tom má i velké množství různých spolků s širokou členskou základnou. Zdejší lidové slavnosti mají dlouhou tradici. Za návštěvu určitě stojí odpusty v Kravařích, Koberčicích nebo Píšti, dožínky v Bolaticích a Dolním Benešově, folklorní festival Kolaja v Hati. Své příznivce dlouhodobě nachází také Rockfest v Kravařích, Hlukfest v Bolaticích a Štěrkovna Open Music v Hlučíně.⁹³

⁹³ Propagační materiál *Vítejte na Hlučínsku*. s. 4 – 15. Poskytnutý OÚ v Bolaticích.

2.5 SWOT analýza

2.5.1 Silné stránky

V obcích Sdružení obcí Hlučínska žije převážně původní obyvatelstvo, které má vybudovaný kladný vztah k tomuto regionu a dlouhodobě se snaží o zlepšení zdejších životních podmínek – rozvoj regionu. Občané jsou typičtí svou pracovitostí a soudržností a také ochotou poskytnout pomoc. Nadstandardní úroveň má i míra jejich spolupráce s představiteli samosprávy. Kriminalita je na nízké úrovni a jedná se o setrvalý stav, taktéž nejsou evidovány téměř žádné (v menších obcích vůbec) problémové skupiny obyvatel. Vhodné podmínky stojí za migračním přírůstkem a celkovým růstem počtu obyvatel regionu.

Za současné situace a na základě výše uvedeného je možné konstatovat, že prostředí obcí Hlučínska poskytuje příhodné podmínky, klid a bezpečí, pro život občanů. Malá vzdálenost velkých měst – Ostravy a Opavy podporuje neutuchající zájem o bydlení v regionu, který stále nabízí dostatek ploch pro výstavbu.

Obce Hlučínska jsou tradičně průmyslově založené. Existují zde velké průmyslové závody, především ale velké množství malých firem a živnostníků. I když se může zdát, že s podnikáním přímo nesouvisí, jeho rozvoji velmi napomohlo dobudování dálnice D1 do Ostravy, čímž byly, v kombinaci s malou vzdáleností, vytvořeny předpoklady pro příchod nových investorů na Hlučínsko. Obce se chopily příležitosti a začaly s plánováním a posléze i budováním infrastruktury pro výstavbu průmyslových zón, kdy u již realizovaných jsou kapacity vyčerpány. Podnikatelské subjekty se mohou s důvěrou obracet na instituce veřejné správy také proto, že se snaží být, v rámci svých možností, nápomocny při hledání řešení problémů.

Kladně lze hodnotit vysokou úroveň technické infrastruktury obcí. Z hlediska důležitosti pro region, a to ve všech směrech, je potřeba znova uvést napojení na nedalekou dálnici ve dvou směrech (Ostrava i Opava – Fulnek). Postupné budování kruhových křižovatek v místech, kde je to možné, v kombinaci s instalací příčných prahů v obytných zónách, dochází ke zvýšení bezpečnosti na silnicích. Pro občany jistě důležitým faktorem je existence alespoň jedné autobusové zastávky ve všech obcích SOH. Železniční doprava v tomto směru mírně zaostává, avšak je také k dispozici.

S vyvíjející se společností a rostoucím počtem obyvatel i významem obcí se rozšířila zároveň i nabídka poskytovaných služeb. Začaly se zde objevovat i takové, které byly dříve k dispozici jen lidem žijícím ve městech (fitcentrum apod.). Z hlediska služeb občanské vybavenosti došlo k výraznému rozšíření a zkvalitnění nabídky zdravotní péče v obcích (obyvatelé již nejsou odkázáni pouze na praktické lékaře). V minulosti již došlo, a stále

dochází, k modernizaci prostor a vybavení pro vzdělání. Představitelé obcí nezažalují a aktivně přistupují k nově se objevujícím problémům. Z těch nejaktuálnějších jmenujme např. budování bezbariérových tras v obcích či hledání vhodných poskytovatelů sociálních služeb pro své občany.

Hlučínsko je vodným regionem pro zemědělství. O tom svědčí také rozvinutá rostlinná výroba. Obce jsou známé kvalitní péčí a údržbou veřejných prostranství a zeleně.

V regionu se nachází množství objektů vhodných pro návštěvu turisty, především v podobě historických budov – kostelů a zámků i přírodních krás. O pořádání kulturních akcí a zachování historických tradic se mimo obce zaslужují také představitelé velkého množství spolků a občanských iniciativ zde fungujících.

2.5.2 Slabé stránky

Nevýhodu z hlediska obyvatel představuje zejména nižší úroveň vzdělání, především vysoké procento osob se základním vzděláním a výučním listem. Problémem je i zvyšující se průměrný věk občanů jednotlivých obcí, jež symbolizuje stárnutí populace. V současnosti je nevýhodou pro obce nutnost finančně se podílet na zajištění úkonů spojených s prevencí kriminality ve svých katastrech realizovaných Policií České republiky.

Slabou stránkou z hlediska rozvoje bydlení je malý zájem ze strany obcí o podporu výstavby ve formě bezúročných půjček poskytovaných s obecních rozpočtů. Množství parcel pro výstavbu rodinných domů nabízených obcemi neodpovídá poptávce, která je nesrovnatelně vyšší. Existují obce, které své možnosti v tomto směru již vyčerpaly.

Slabinou dopravy v obcích je špatný stav místních komunikací, kterému nikterak neprospívá ani rostoucí zatížení. Bezpečnosti na silnicích zhoršují nepřehledné křižovatky a nedostatečné dopravní značení. Zemědělská povaha regionu se projevuje hojným využíváním místních komunikací zemědělskou technikou, která je znečišťuje a zhoršuje jejich už tak špatný stav. U prostředků hromadné dopravy pak slabinu jednoznačně představuje neostatečná frekvence autobusových linek v okrajových obcích v kombinaci s přílišnou vzdáleností vlakových stanic od jejich center.

Z pohledu služeb pro obyvatele obcí je ze současného pohledu slabinou nedostatečná nabídka především sociálních služeb či jejich dostupnost ve vzdálenějších z nich. Celkově množství služeb, které je k dispozici v malých a okrajových obcích, je daleko nižší, než v případě center regionu. Širší škálu lékařského ošetření máme k dispozici opět jen ve velkých obcích.

Místní zemědělci používají převážně více jak deset let starou techniku a díky neexistenci (zaorání) či špatnému stavu polních cest, se přemisťují po místních komunikacích. Kopcovitá

krajina osázená řepnými plodinami způsobuje výrazně vyšší erozi půdy a ne zřídka dochází také při jejím splavování k záplavám obytných částí obcí, což je nutí k neustálým investicím a zdokonalování existujících protipovodňových opatření. Dostí znečištěnému ovzduší (malá vzdálenost průmyslového Ostravska) nikterak neprospívá ani spalování nekvalitních paliv v lokálních kotelnách rodinných domů. Znečišťování vodních ploch zapříčiněné vypouštěním odpadních vod, v kombinaci s neexistencí čističek odpadních vod, je dlouhodobou slabou stránkou obcí (nutno podotknout, že již ne všech).

Oblast cestovního ruchu doznává postupného zlepšování. Neustálou brzdou v jeho rozvoji je však stále nedostatečná nabídka kvalitního ubytování v kombinaci s odpovídajícími službami. Zároveň nedochází k využívání veškerých zdrojů, které region pro turismus nabízí, jelikož neexistují soukromé subjekty realizující se v této oblasti. I když propagace Hlučínska doznala za poslední roky značných změn a je znatelný pokrok, stále má své rezervy a je jí potřeba zlepšovat.

2.5.3 Příležitosti

Nabídnutí širších možností vzdělání pro občany, např. v podobě pravidelných kurzů a seminářů, je prostředkem jak přispět ke zvýšení jejich kvalifikace a možnostem získání vhodného pracovního uplatnění. Zachování či zlepšování stávajících podmínek v obcích dává předpoklady k dalšímu růstu počtu obyvatel, jež přicházejí z větších měst, především v kombinaci s pokračující výstavbou rodinných domů. Růst populace pro obce přináší také další pozitivum v podobě obdržení většího množství financí ze státního rozpočtu.

Pobídky k výstavbě v podobě bezúročných půjček na bydlení ve spojení s pokračující přípravou vhodných pozemků sehrávají nemalou roli při rozhodování osob uvažujících o stěhování na vesnici. Jejich širší nabídka udělá region ještě atraktivnějším, než je tomu doposud.

Rozvoji podnikání na Hlučínsku do budoucna jednoznačně napomůže realizování plánů výstavby průmyslových zón v dalších obcích. Kromě jejich obsazení malými a středními podniky by bylo strategicky výhodné pokusit se přilákat také velkého investora či obohatit spektrum podniků o nezastoupená odvětví.

U technické infrastruktury je jedinou příležitostí dopomoci obci Třebom k zajištění přívodu zemního plynu, aby bylo dosaženo kompletní plynofikace členů SOH. Možnost zlepšení dopravní situace a snížení zátěže komunikací vedoucích skrze obce představuje výstavba obchvatů, přinejmenším v případě nejfrekventovanějších tahů. Budování dalších plánovaných kruhových křižovatek přispěje ke zvýšení bezpečnosti a plynulosti dopravy v obcích. Větší využívání dopravy prostřednictvím železnice také napomůže zlepšení situace.

Vzhledem ke stávající skladbě obyvatelstva a předpokládanému vývoji je žádoucí, aby docházelo k modernizaci zdravotnických zařízení a rozšiřovala se nabídka dostupných služeb, resp. lékařů poskytujících ošetření. Stárnutí populace a rostoucí skupina handicapovaných sebou nese potřebu zajištění adekvátní nabídky služeb ze sociální oblasti, jež by měly být dostupné, pokud možno stejnou měrou, pro občany ve všech obcích.

Snížení množství splavované půdy ze zemědělských ploch lze docílit vhodně zvolenými protierozními opatřeními. K větší ekologické stabilitě území jednoznačně také přispěje zalesnění již neobdělávaných či málo úrodných polí. Odborníci obecních úřadů mohou pomoci při návrhu projektů nutných k získání potřebných finančních prostředků na modernizaci zemědělské techniky z fondů Evropské unie. Příležitost určitě představuje širší využívání alternativních zdrojů energie. Za současného stavu zlepšení životního prostředí, resp. zvýšení kvality vody přispěje pokračování ve výstavbách čističek odpadních vod.

Cestovnímu ruchu prospěje budování dalších cyklostezek a rozšiřování nabízených aktivit. Zcela jistě není využit potenciál letiště v Zábřehu. Příhraniční poloha regionu dává možnost realizovat pravidelně se opakující projekty zaměřené nejen na prohlubování přeshraniční spolupráce, ale také na propagaci turistického ruchu.

2.5.4 Hrozby

Obce Hlučínska může do budoucna ohrozit pokračující stárnutí populace a odcházení absolventů škol do měst za prací. Obce jsou ohroženy nárůstem kriminality a patologických jevů spojených s příchodem velkého množství nepůvodního obyvatelstva. Nedostatečná kvalifikace a znalosti představují hrozbu v podobě špatného pracovního uplatnění a růstu nezaměstnanosti, v konečném důsledku může dojít i ke snížení kupní síly obyvatel.

Bydlení a jeho rozvoj ohrožují především tři aspekty – opadající zájem o bydlení v regionu ze strany potenciálních zájemců, nenalezení vhodných ploch pro další výstavbu a nedostatek finančních zdrojů pro poskytování podpor či přípravy pozemků na bydlení ze strany obcí.

Problémy malých firem obstát v konkurenčním boji mohou v krajních případech vést k jejich zániku či omezení výroby a rušení pracovních míst. Při budování průmyslových zón je nutné kalkulovat s požadavky potenciálních zájemců, aby se eliminovala možnost nenaplnění kapacit. Fungující společnosti se mohou za určitých okolností rozhodnout k přesídlení do jiného regionu nebo státu a zanechat současné prostory opuštěné. Nedostatek finančních prostředků ohrožuje obce především s ohledem na podporu podnikání – při výstavbě průmyslových zón.

Zhoršující se stav silnic a především nedostatek financí na jejich opravy, popř. budování nových, je dlouhodobým palčivým problémem všech obcí. Zachování alespoň současného stavu železniční a autobusové dopravy je pro obce prioritou, jelikož jsou vystaveny neustálé hrozbě rušení spojů.

Vlivem poklesu žáků docházejících do škol, především v menších obcích Hlučínska, může dojít k jejich uzavření a zavedení nutnosti dojíždění do sousední obce. Nenalezení vhodných poskytovatelů sociálních služeb způsobí jejich nerozšíření v regionu a minimálně přetrvávání současného stavu. Vysoká cena za nabízené služby odradí potenciální klienty od jejich používání. Pokud by došlo k omezování finančních prostředků pro obce, znamenalo by to, že nebude možné pokračovat v zahájených aktivitách a projektech.

Hrozbou pro budoucí generace jsou ne zcela jasné majetkové vztahy k půdě. Svůj nemalý podíl na tom mají dramatické události nedávné historie. Zachování zemědělských společností je pro obce velmi důležité. Pokud by došlo k jejich rušení, odrazí se to především na krajině v jejich okolí. Aktuální hrozbou je rostoucí riziko záplav, především v souvislosti s přívalovými dešti. Zvyšující se množství vyprodukovaného odpadu představuje možné problémy v kombinaci s jeho likvidací, popř. ukládáním. Omezení finančních zdrojů je rizikem pro výstavbu čističek odpadních vod a realizaci tradičních ekologických akcí a seminářů. Další růst podílu spalování neekologických paliv může ovzduší v obcích přivést až do stavu, v jakém bylo před jejich plynofikací.

Velké množství památek v obcích si vyžádá nemalé prostředky na opravy a údržbu. Nebudou-li k dispozici, dojde k jejich chátrání a ztratí svou roli dominant obcí. Množství kulturních akcí, především jejich podobný program, představuje opadajícího zájmu ze strany občanů. Náklady na pořádání kulturních akcí se neustále zvyšují. Hrozí, že do budoucna nebude k dispozici dostatek financí nutných k jejich uskutečnění a dojde k jejich rušení. Hrozbu též představuje možné ukončení služeb v oblasti cestovního ruchu, především pohostinství, z důvodu nedostatečné výnosnosti.

Tabulka 13 – SWOT analýza 1 (silné a slabé stránky)

Silné stránky	Slabé stránky
<p><u>Lidské zdroje</u> Původní obyvatelstvo Nízká kriminalita Rostoucí počet obyvatel Soudržnost a spolupráce</p> <p><u>Rozvoj bydlení</u> Klidné a bezpečné prostředí pro život Blízkost Opavy a Ostravy Množství stavebních míst Zájem o bydlení v regionu</p> <p><u>Podnikání a průmysl</u> Tradiční průmyslový region Počet malých firem a živnostníků Napojení na dálnici a blízkost Opavy a Ostravy Průmyslové zóny Komunikace veřejné správy a podnikatelů</p> <p><u>Infrastruktura a dopravní obslužnost</u> Hustota železniční sítě a autobusové dopravy Existence kruhových objezdů a retardérů zvyšujících bezpečnost Technická infrastruktura na vysoké úrovni Blízkost Ostravy a napojení na dálnici</p> <p><u>Služby pro obyvatelstvo</u> Dostupná zdravotní péče Kvalitní školská zařízení Aktivní přístup obcí k novým skutečnostem</p> <p><u>Zemědělství a péče o krajinu</u> Přírodní podmínky vhodné k zemědělství Rozvinutá zemědělská výroba Péče o veřejná prostranství a zeleň v obcích</p> <p><u>Cestovní ruch</u> Dobrý stav kulturních i přírodních památek a jejich množství Udržování kulturních tradic Množství spolků a občanských iniciativ Blízkost hranic a rozvinutá přeshraniční spolupráce</p>	<p><u>Lidské zdroje</u> Nižší úroveň vzdělání Obce musí přispívat Policii ČR na zajištění bezpečnosti v jejich katastrech Stárnutí obyvatelstva</p> <p><u>Rozvoj bydlení</u> Nezájem obcí o podporu výstavby (půjčky) Vyčerpání obcemi nabídnutých ploch k výstavbě domů</p> <p><u>Podnikání a průmysl</u> Nedostatečná nabídka prostor pro drobné podnikání Nekvalifikovaná pracovní síla</p> <p><u>Infrastruktura a dopravní obslužnost</u> Špatný stav silnic Nedostateční dopravní značení Rostoucí dopravní zátěž Umístění vlakových stanic Frekvence autobusových linek v okrajových obcích Využívání komunikaci zemědělskou technikou</p> <p><u>Služby pro obyvatelstvo</u> Nedostatečná nabídka sociálních služeb Neúplná nabídka a dostupnost lékařské péče Nabídka služeb mimo centra regionu</p> <p><u>Zemědělství a péče o krajinu</u> Zastaralá zemědělská technika Eroze půdy Špatný stav a neexistence polních cest Neexistující ČOV v obcích Spalování nekvalitních paliv v domácnostech</p> <p><u>Cestovní ruch</u> Nabídka ubytování a jeho kvalita Rezervy v propagaci regionu Nevyužívání všech možností pro rozvoj turismu vyplývajících z charakteru regionu</p>

Tabulka 14 – SWOT analýza 2 (příležitosti a hrozby)

Příležitosti	Hrozby
<p><u>Lidské zdroje</u> Pokračující růst počtu obyvatel (migrační z měst) Zvyšování kvalifikace (kurzy pořádané obcemi)</p> <p><u>Rozvoj bydlení</u> Rozšiřování nabídky půjček na bydlení Příprava dalších lokalit vhodných k výstavbě</p> <p><u>Podnikání a průmysl</u> Příchod velkého investora Stavba dalších průmyslových zón Příchod nezastoupených podnikatelských subjektů</p> <p><u>Infrastruktura a dopravní obslužnost</u> Budování obchvatů obcí Využívání nákladní železniční přepravy Dobré napojení na Polsko Pokračování ve výstavbě kruhových křižovatek</p> <p><u>Služby pro obyvatelstvo</u> Širší nabídka sociálních služeb ve více obcích Modernizace zdravotnických zařízení a nabídka více služeb</p> <p><u>Zemědělství a péče o krajinu</u> Budování protierozních opatření Zalesnění nevyužívaných ploch Využívání alternativních zdrojů energie Pomoc při tvorbě projektů určených na modernizaci zemědělství Dokončení výstavby ČOV</p> <p><u>Cestovní ruch</u> Budování cyklostezek Využívání letišť pro turismus Pravidelné opakování projektů zaměřených na propagaci Rozšiřování aktivit přeshraniční spolupráce</p>	<p><u>Lidské zdroje</u> Pokračující stárnutí obyvatelstva Odchod obyvatel z vesnic do měst za prací Nárůst kriminality Nedostatek pracovních příležitostí – růst nezaměstnanosti</p> <p><u>Rozvoj bydlení</u> Nezískání vhodných lokalit pro další výstavbu Opadající zájem ze strany stavitelů Nedostatek financí k podpoře bydlení</p> <p><u>Podnikání a průmysl</u> Zánik malých firem Nezájem o nové průmyslové zóny Rušení pracovních míst Odchod stávajících subjektů Chátrání opuštěných budov Nedostatek financí k budování příhodných podmínek pro podnikání</p> <p><u>Infrastruktura a dopravní obslužnost</u> Další zhoršování stavu silnic Nedostatek financí na opravy Rušení železničních a autobusových spojů</p> <p><u>Služby pro obyvatelstvo</u> Pokles zájmu – rušení škol Nenalezení vhodných poskytovatelů sociálních služeb Nezájem o nabízené služby (finanční náročnost)</p> <p><u>Zemědělství a péče o krajinu</u> Problématické majetkové vztahy k půdě Rušení zemědělských společností (družstev) Nedostatek financí pro ekologické aktivity a dokončení ČOV Hrozba záplav Rostoucí množství vyprodukovaného odpadu Nárůst podílu spalování neekologických paliv</p> <p><u>Cestovní ruch</u> Nákladná údržba a rekonstrukce památek Opadající zájem o kulturní akce Nedostatek financí na jejich pořádání Ukončení činnosti služeb cestovního ruchu</p>

2.6 Vybrané realizované projekty a aktivity Sdružení obcí Hlučínska

2.6.1 Vzdělání starostů – předpoklad rozvoje regionu Hlučínska

Projekt probíhal od června do konce října 2007 a na jeho realizaci byla získána finanční podpora z programu Podpory obnovy a rozvoje venkova MSK 2007. Konečné náklady projektu byly 238.500 Kč, z toho dotace činila 166.854 Kč (69,96%).

V rámci projektu se pro představitele obcí uskutečnily tři vzdělávací semináře zaměřené na oblast cestovního ruchu a propagace (určení potenciálu cestovního ruchu, hledání partnerů, náměty na projekty, strategie cestovního ruchu). Výsledkem projektu bylo vydání šestnáctistránkového propagačního materiálu o Hlučínsku (náklad 10 tisíc ks) a cyklomapy regionu Hlučínska (10 tis. ks). Materiály byly rozmístěny do informačních center, obecních úřadů, knihoven a zaslány partnerským obcím.

2.6.2 Festival kultury Hlučínska

V roce 2009 bylo realizováno několik menších akcí pod souhrnným názvem „Obce Hlučínska se představují.“ Na ně volně navazuje projekt Festival kultury Hlučínska realizovaný v letech 2009, 2010 a aktuálně je v přípravné fázi již třetí pokračování, které by se mělo uskutečnit na počátku července 2011. Festivaly byly vždy konány za finanční podpory MSK (Program podpory aktivit v oblasti kultury) a to vždy ve výši 50% nákladů. Stejnou část nákladů by měla dotace pokrýt i letos.

Festival kultury probíhá na Mírovém náměstí v Hlučíně. Vystupuje zde okolo 400 účinkujících z pěveckých, folklorních a dalších zájmových spolků regionu. Vždy je vyhotoven záznam, který je následně distribuován jednotlivým obcím. Festival si klade za cíl zachování povědomí o kulturních tradicích a zvyklostech Hlučínska u široké veřejnosti a jeho pravidelnost. Předchozí ročníky se těšily hojnému zájmu z řad občanů.

2.6.3 Písně v Hlučínském nářečí

Projekt Písně v Hlučínském nářečí byl uskutečněn v roce 2007 za podpory MSK (Program podpory aktivit v oblasti kultury), celkové náklady byly vyčísleny na 154.200 Kč a výše poskytnuté dotace činila 72 tis. Kč (49,93%).

Práce na projektu probíhaly od července do listopadu 2007. Nahrávání skladeb se účastnilo 150 zpěváků a 20 hudebníků působících v místních kapelách a spolcích. Cílem projektu bylo zachytit a uchovat specifické hlučínské nářečí pro další generace. Bylo vydáno na 1500 CD nosičů a 200 audiokazet, které byly rozmístěny na obecní úřady všech obcí SOH.

Po velmi kladném ohlasu na první CD u občanů byla v letech 2008 (V dobrym sme se zešli) a 2009 (V dobrym se rozejdeme) vydána pokračování. Všechny písňe jsou v současnosti též dostupné k poslechu na oficiálních webových stránkách Sdružení obcí Hlučínska.

2.6.4 Krásy a zajímavosti Hlučínska

Na projekt Krásy a zajímavosti Hlučínska (č. CZ.04.1.05/4.1.72.1/0766) byla získána dotace ze Společného regionálního operačního programu (SROP). Cílem projektu bylo vytvoření nového propagačního materiálu o Hlučínsku. Předpokládané náklady byly vypočteny na 572 tis. Kč, výše přislíbené dotace 514.800 Kč, tj. 90% nákladů. Realizace byla zahájena vypsáním výběrového řízení na zhotovitele v červnu 2005. V prvním kole nesplnil žádný z účastníků stanovené podmínky a všichni byli vyřazeni. V novém výběrovém řízení zvítězila společnost Polar televize Ostrava, s. r. o. Výsledná cena však byla vyšší, než předpokládaná uvedená u žádosti o dotaci, 807.970 Kč. Rozdíl v ceně hradilo SOH. K předání došlo 30. května 2006.

Výsledkem projektu bylo vyhotovení 10 tisíc kusů tištěného propagačního materiálu (6 tisíc v českém a po 2 v anglickém a německém jazyce) a 5 tis. kusů multimediálních CD, vhodných např. pro budoucí doplnění údajů. Materiál byl rozmístěn do všech obcí SOH a část byla ponechána v informačních centrech v Opavě, Kravařích a Hlučíně. Cílem projektu bylo podpořit cestovní ruch a upozornit turisty na možnosti, které jim obce Hlučínska nabízejí.

2.6.5 Vybavení cyklostezek Hlučínska – rozvoj cestovního ruchu mikroregionu

Práce na projektu probíhaly v rozmezí duben – listopad 2008 a na jeho realizaci byla poskytnuta dotace z programu Podpory obnovy a rozvoje venkova MSK 2008 ve výši 500 tisíc (53,41%), celkové náklady byly vyčísleny na 936.179 Kč.

Projekt byl zaměřen na modernizaci a doplnění vybavení cyklotras – byla vybudována nová posezení se stojany na kola a odpadkovými koši, nainstalovány nové informační tabule a cyklistické značky. Projekt si kladl za cíl vytvořit lepší podmínky pro cykloturistiku a přispět k rozvoji cestovního ruchu v regionu.⁹⁴

⁹⁴ Informace získány z jednotlivých žádostí o poskytnutí dotace a závěrečných vyúčtování projektu, které byly poskytnuty Ing. Radimem Herudkem (referent na OÚ Bolatice).

2.6.6 Další aktivity SOH

Z dalších projektů a aktivit jmenujme např. projekt VIBR, který byl realizován v roce 2006 v obcích Svazku obcí mikroregionu Hlučínsko – západ. Obce v jeho rámci byly vybaveny bezdrátovými rozhlas, počítačem pro veřejný internet a tiskovým zařízením.⁹⁵

Od roku 2008 je v provozu internetová televize Hlučínsko TV, kde jsou zveřejňovány záznamy ze všech akcí konaných v obcích SOH. Představitelé obcí pořádají pravidelná setkání s místními podnikateli a taktéž s politiky, resp. hejtmanem MSK a příp. dalšími hosty.⁹⁶

Svou pravidelnost již má také akce pod názvem „Darujte krev se starosty Hlučínska,“ která je pořádána ve spolupráci se Slezskou nemocnicí v Opavě. Poprvé se uskutečnila v roce 2008 a pravidelně se opakuje. Občanům, kteří darují nejvíce krve v průběhu jednoho roku, jsou udělovány pamětní listy a ocenění. Cílem akce je zpropagovat dárcovství krve u veřejnosti.

V roce 2009 bylo vytvořeno DVD „Tradice na Hlučínsku,“ na kterém jsou zachyceny všechny tradiční akce pořádané v regionu v průběhu jednoho roku. Celkový náklad 2000 ks byl rozdělen mezi jednotlivé členy SOH a slouží jako dárek pro občany či příjíždějící návštěvníky a zahraniční delegace.⁹⁷

2.7 Aktivity potenciálně vedoucí k dalšímu rozvoji Sdružení obcí Hlučínska i obcí samotných

Sdružení obcí Hlučínska od zahájení své činnosti realizovalo celou řadu aktivit a projektů, které měly přispět k rozvoji spolupráce mezi obcemi, především však k rozvoji hlučínského regionu a zvýšení jeho atraktivity. Představy o možnostech budoucích se mohou lišit, zástupcům obcí však mohou poskytnout potřebnou inspiraci, kterou mohou následně dále rozvinout.

Rozvoji obcí určitě prospěje zvážení možnosti vybudování dalších cyklostezek mezi jednotlivými obcemi navzájem např. v místech, kde jsou nyní polní cesty v nevyhovujícím stavu. Zvýší se tím nejen atraktivita pro turisty, především cyklisty, ale zároveň je budou

⁹⁵ Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2006*. s. 10. Dostupné z: http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_3.pdf&original=bolatice_vyrocní_zprava_2006.pdf.

⁹⁶ Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2008*. s. 11. Dostupné z: http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_1.pdf&original=bolatice_vyrocní_zprava_2008.pdf.

⁹⁷ Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2006*. s. 10 - 11. Dostupné z: http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_11.pdf&original=bolatice_vyrocní_zprava_2009.pdf.

moci využívat i místní občané při pravidelných cestách např. do zaměstnání. Nejlepším řešením by bylo (zároveň i nejnákladnějším) vybudovat trasy pro cyklisty/chodce podél komunikací, které vedou do podniků s velkým počtem zaměstnanců. Snížil by se tím počet cyklistů vyskytujících se na silnicích (i v zimních měsících) a došlo by ke zvýšení bezpečnosti dopravy. Náklady na realizaci a údržbu by musely být rozděleny rovnoměrně mezi zúčastněné obce. Za úvahu rovněž stojí zainteresování a případná spoluúčast soukromých subjektů – firem, jejich zaměstnanci by tyto nové stezky používali.

Projekt regionální televize Hlučínsko TV je výborným počinem a dává všem ve známost aktuální dění v obcích Hlučínska. Zdaleka však není naplněn jeho možný potenciál. Krátké zprávy jsou výborná věc, ale lze doporučit také zařazení videosekvencí o větším rozsahu (stopáži). S určitým časovým odstupem by mohly například být zveřejňovány pořizované záznamy z kulturních akcí v plném či částečně zkráceném rozsahu nebo i epizodně. Informační technologie, resp. využívaný videoportál to umožňuje již dnes.

Opomenout nelze ani nedaleké státní hranice a navázané a udržované dobré vztahy českých a polských obcí. V současnosti je sice ve fázi přípravy projekt na podporu cestovního ruchu a přeshraniční spolupráce, realizovaný na úrovni SOH, je nutné ovšem upozornit, že tyto akce je potřeba stále opakovat. Mnoho místních jezdí za hranice na pravidelné nákupy zboží či za kulturou. Jsou zde však i takoví (např. senioři), kteří, ač by rádi, tuto možnost nemohou využít. Nabízí se možnost pořádat pravidelné (nejspíše jednodenní) zájezdy za kulturními památkami příhraničních obcí, např. ve spolupráci s místními farnostmi spojené prohlídkou kostelů, poutních míst, anebo eventuálně také nákupy. Stejně tak by mohl podobný projekt fungovat na polské straně.

V minulosti se již osvědčil způsob tvorby účelově založeného svazku obcí zaměřený na plynofikaci obcí Hlučínska. Obce potřebují získat množství finančních prostředků především na rekonstrukci zdevastovaných komunikací. Obce samotné mají jen velmi omezené prostředky a mizivé šance na jejich poskytnutí. Zatímco při společném postupu více členů SOH či dokonce SOH jako celku, jsou možnosti daleko vyšší, protože se jedná o rozsáhlejší území s větším počtem obyvatel. Toto platí vesměs pro všechny investiční akce většího rozsahu a významu (např. budování ČOV, rekonstrukce památek a budov apod.) i při podávání žádostí o dotace s evropských fondů. Úroveň spolupráce v rámci sdružení je na velmi vysoké úrovni tak proč ji nevyužít v této formě.

V dnešní době je velmi důležitým aspektem i u obcí jejich prezentace a množství informací dostupných na internetu. V tomto ohledu je potřeba uvést, že někteří členové SOH výrazně zaostávají za ostatními. Je potřeba si uvědomit, že se jedná o formu prezentace obce, kterou může vidět kdokoliv a v tomto ohledu zasahuje daleko širší skupinu osob než papírové

propagační materiály. Nekvalitní webové stránky do jisté míry hatí snahy o úspěšnou prezentaci Hlučínska. Jednoznačným doporučením je, aby obce s kvalitními webovými stránkami doporučily a napomohly v procesu jejich přípravy, vytváření a následného udržování s aktuálními informacemi těm členům SOH, kteří zde mají své slabé místo.

Sdružení obcí Hlučínska nevede žádnou evidenci podaných, zamítnutých a úspěšně realizovaných projektů nejen na úrovni SOH samotného, především na úrovni jednotlivých obcí. Přitom získaná data by mohla posloužit jako výborný zdroj informací s ohledem na další aktivity a projekty sdružení. S kvalitně zpracovaného materiálu tohoto typu by se snáze dalo zjistit, jaké jsou nejpálčivější problémy členů SOH, jaká je úspěšnost žádostí o dotace, zda se v zamítnutých žádostech vyskytují chyby a jakého charakteru, v neposlední řadě také umožní rozšířit oblasti zájmu celého SOH o další dílčí části.

Závěr

Regionální rozvoj a rostoucí význam regionů je v období posledních několika let velmi diskutovaným a stále aktuálním tématem. Také proto byl zvolen za obsah této bakalářské práce. Samotný název práce Sdružení obcí Hlučínska a jeho vliv na regionální rozvoj nabízí hned několik variant jak k tématu přistoupit a dále jej rozpracovat.

Úvodní, teoretická část, seznámila se základními pojmy s oblasti regionálních věd a genezí regionální politiky a regionálního rozvoje. Z dnešního pohledu je regionální politika spojována především se strukturálními fondy Evropské unie, ta však existovala ještě dříve, než došlo k založení Evropského společenství uhlí a oceli (předchůdce dnešní EU). Evropská unie však jasně stanovila její cíle, nástroje a prostředky (v podobě fondů), které budou sloužit k realizaci regionální politiky.

Odlíšné politické režimy zapříčinily rozdělení Evropy a odlišný vývoj mnoha států. Česká republika patřila do tzv. Východního bloku pod vedením Sovětského svazu, proto zde také do Sametové revoluce neexistovala regionální politika v pojetí, jak ji chápeme dnes nebo jak ji realizovaly státy, které byly členy EHS. Jelikož ČR společně s dalšími postkomunistickými státy projevila zájem o vstup do Evropské unie, bylo potřeba tyto země připravit na procedury zde zaběhnuté. Za tímto účelem byla vytvořena tzv. konvergenční kritéria a předstupní fondy. První představují podmínky, které musí uchazeči splnit před samotným přistoupením a fondy jsou pak prostředkem finanční výpomoci k realizaci potřebných změn. Proces přeměny českého systému, převážně práva, mezi lety 1990 až 2004, kdy došlo ke vstupu naší země do EU, je zde uveden s ohledem na vyzdvižení nejdůležitějších změn. Mechanismus tvorby národních plánů a operačních programů se zaměřením na současné období let 2007 – 2013, s detailnějším popisem Regionálního operačního programu Moravskoslezsko, nezbytným pro další část práce, zde byl také uveden.

Od regionální politiky přecházíme pomalu k regionálnímu rozvoji, což je v jistém ohledu, druhá velká kapitola teoretické části práce. Práce uváděla spíše jen možnosti, resp. nástroje, které mohou jednotliví aktéři využít při realizaci svých plánů. Byl zde uveden proces strategického plánování a nastíněna, jak jeho důležitost pro kvalitní rozvoj obcí, tak i jednotlivé metody a postupy spojené s jeho tvorbou a následným plněním. Také byl vysvětlen rozdíl mezi územním a strategickým plánováním, které je i dnes zaměňováno. Zdůrazněna byla strategie plánování pomocí metodiky Leader a vysvětlena úloha místních akčních skupin v tomto systému. Sdružení obcí Hlučínska je dobrovolným svazkem obcí, proto poslední kapitola teoretické části byla orientovaná na vysvětlení českého chápání pojmu mikroregion a svazek obcí, především pak důvody jejich postupného zakládání a následného rozmachu.

Práce samotná si kladla za úkol podat základní informace o Hlučínsku, jakožto velmi specifickém regionu, objasnit stávající situaci, prezentovat činnost Sdružení obcí Hlučínska a navrhnout možné aktivity vedoucí k dalšímu rozvoji. Historické události, které se na Hlučínsku odehrály, nebyly ke zdejšímu obyvatelstvu zrovna shovívavé. Na druhou stranu právě ony pomohly dotvořit jejich charakter a mentalitu. Historické události hrají pro Hlučičáky dodnes významnou roli, proto, i když velmi stručně až zkratkovitě, byl zde popsán jejich dopad na život obyvatel.

Po roce 1989 docházelo k postupnému omezování financí obcím, které na Hlučínsku vyústilo k založení Sdružení obcí Hlučínska. V práci bylo uvedeno jeho členění na dílčí Svazky obcí mikroregionu Hlučínsko, proč k rozdělení došlo, a jaká je jejich činnost. Zároveň také však nedošlo k rozpadu SOH jako celku, ale spíše k užší spolupráci v rámci oněch dílčích svazků. Obce Hlučínska se nacházejí v blízkosti státních hranic a konečně jim bylo dovoleno navázat, příp. obnovit styky se zahraničím – Polskem a jinými státy. Naprostá většina obcí je v tomto ohledu velmi aktivní proto i samotné SOH je členem Euroregionu Silesia. Se zahraničím udržuje kontakty i MAS Hlučínsko. Popisu spolupráce se věnovala jedna z kapitol taktéž.

Těžištěm práce byla analýza klíčivých oblastí rozvoje podle metody SWOT, která ukázala silné a slabé stránky obcí, jejich možnosti a příležitosti. Na základě jejich výsledků byly uvedeny oblasti s největšími nedostatky a potenciálními problémy pro budoucí rozvoj obcí. Zároveň bylo zjištěno, že díky rozdílné velikosti a umístění obcí v regionu je situace v jeho částech odlišná. Sice se nedá jednoznačně říci, že je to obec od obce, i když rozdílnosti se vždy najdou, ale spíše oblast regionu (skupina více obcí). Obce blíže dopravním tepnám mají lepší dopravní obslužnost, velké obce a města mají k dispozici pro občany daleko širší spektrum služeb apod.

Rozvoj regionu do budoucna určitě zajistí budování průmyslových zón, především jejich naplnění vhodnými podnikatelskými subjekty a poskytnutí pracovních příležitostí pro obyvatelstvo. Ve spojení s rozvojem bydlení se jedná o klíčové oblasti budoucího rozvoje regionu. Zlepšení podmínek pro život v obcích by nebylo nikdy realizováno v tak krátkém časovém horizontu, pokud vůbec, kdyby se nepodařilo získat prostředky z Evropských fondů, které tento proces výrazně urychlily. Proto je potřeba chopit se příležitosti a využít ji, dokud jsou finance ještě k dispozici. Obce Hlučínska, díky existenci a spolupráci v rámci SOH, jsou velmi činnými v této oblasti, ale do budoucna lze připravit ještě několik dalších, i společných, projektů k realizaci.

Sdružení obcí Hlučínska se v současnosti zaměřuje především na oblasti rozvoje cestovního ruchu a zachování kultury a tradic. Obě jsou velmi významné, ale tím možnosti

spolupráce zdaleka nekončí. Je mnoho dalších, ve kterých je možno spolupráci dále prohlubovat a ne se o ně zajímat jen velmi okrajově. V rámci práce byly navrženy aktivity pro další rozvoj, a to především s ohledem na uskutečněné projekty, současné zaměření SOH a relativně krátkou dobu nutnou, pro jejich uvedení v život.

SOH přináší svým členům zajisté užitek, minimálně ve formě rad, seminářů, jak co realizovat a proč zrovna tímto způsobem. Spolupráce více obcí dává lepší vyjednávací možnosti. Existence SOH, především realizované projekty v podobě cyklostezek či internetové televize se setkaly s výrazným pozitivním ohlasem u veřejnosti a jeho činnost je jimi vnímána jako něco, co nevýt SOH by tu nejspíš také nebylo.

Sdružení obcí Hlučínska může regionu do budoucna jen prospět a nikoliv uškodit, uskutečněné projekty jsou toho holým důkazem. Svou roli v dalším rozvoji regionu sehraje však také Vláda ČR a ekonomická situace nejen v naší zemi, ale celé Evropě. Samotné Sdružení obcí Hlučínska nebude moci dobře fungovat, resp. vykonávat stejné množství aktivit a přispívat k dalšímu rozvoji regionu stejnou měrou jako do dnešních dní, pokud se nepodaří získávat finanční prostředky na jejich realizaci. Věřme, že stejně jako doposud, se představitelům Sdružení obcí Hlučínska dařilo plnit vytyčené cíle, kterými zlepšili podmínky pro život nejen sobě, ale především svým spoluobčanům, se bude obdobně dařit i nadále.

Seznam použitých informačních zdrojů

Monografické publikace

Stejskal, J., Kovárník, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

Wokoun, R. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2000. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Kadeřábková, J., Trhlínová, Z. K. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2008. 77 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

Mates, P., Wokoun, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. 200 s. ISBN 80-7175-100-6.

Škrabal, I. a kol. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: CpKP, 2006. 183 s. ISBN 80-86902-39-0.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a obecním zřízení ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a krajském zřízení ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Plaček, V. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742 - 1960*. Hlučín – Kravaře: Kulturní dům, 2000. 160 s. ISBN 80-902526-5-6.

Plaček, V. *Prajzáci II aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920 -1938*. Háj ve Slezsku: Maj – Tiskárna, 2008. 233 s. ISBN 978-80-86458-24-3.

Pavelčíková, N. a kol. *Hlučínsko v proměnách času*. Hlučín, Slezská kulturní a vzdělávací nadace Hlučínsko, 1995. 87 s. ISBN neuvedeno.

Chrástecský, M. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podrobná minulost*. Opava: Muzeum Hlučínska, 2008. 243 s. ISBN 978-80-254-3581-6.

Brabcová, L. *Pozdrav z Hlučínska: pohlednice a historie*. Opava: Nakladatelství Bobr, 1995. 206 s. ISBN 80-901764-1-0.

Galuszková-Novotná, J., Kardaczynska, D., Siara, M. *Euroregion Silesia*. Racibórz: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza, 2009. 104, 102 s. Tištěno zvratmo. ISBN 978-83-89802-82-8.

Kožaná, L. *Možnosti a bariéry rozvoje mikroregionu Hlučínsko*. Zlín, 2009. 93 s. Diplomová práce na Fakultě managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva. Vedoucí práce Ing. Milan Damborský.

Elektronické monografie

Sdružení obcí Hlučínska. [online] ©2011 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.hlucinsko.eu>.

MAS Hlučínsko. [online] ©2008 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.mashlucinsko.cz>.

Muzeum Hlučínska. [online] ©2011 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.muzeum.hlucin.com/>.

Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2006*. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z:

http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_3.pdf&original=bolatice_vyrocnizprava_2006.pdf.

Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2008*. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z:

http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_1.pdf&original=bolatice_vyrocnizprava_2008.pdf.

Pavera, H. a kol. *Výroční zpráva starosty obce za rok 2006*. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z:

http://www.bolatice.cz/e_download.php?file=data/editor/120cs_11.pdf&original=bolatice_vyrocnizprava_2009.pdf.

Sdružení obcí Hlučínska. *Strategie rozvoje Leader 2007 – 2013 MAS Hlučínsko (pracovní verze 7. 10. 2007)*. [online] ©2007 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: http://hlucinsko.com/foto/volne_texty/soubory/4-4.PDF.

MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013*. [online] ©2006 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=efcee353-71af-428c-9f77-0e327e77504d>.

MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. [online] ©2000 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=05671da6-5c0d-49dc-9206-88e705d3f79d>.

Bínek, J., Galvasová, I. *Strategické plánování rozvoje v kontextu regionální politiky – legislativní úprava a její dopady na koncepční řešení rozvojových problémů*. [online] ©2008 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/referat-12.pdf>.

Bínek, J., Galvasová, I. *Faktory efektivy spolupráce obcí*. [online] ©2007 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/referat-4.pdf>.

Bínek, J., Galvasová, I. *Rozvojové struktury venkovských regionů*. [online] ©2008 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/referat-10.pdf>.

SROP. *Strategické plánování a řízení rozvoje území*. [online] ©2008 [cit. 2011-02-09] Dostupné z: http://www.rozvoj-pk.cz/soubory/topmanazeri/Den02_studijni_material_SP.pdf.

GaREP, spol. s.r.o. *Metodická podpora regionálního rozvoje*. [online] ©2009 [cit. 2011-02-10] Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/home.html>.

Euroskop.cz. [online] ©2011 [cit. 2011-02-10] Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/>.

MMR ČR. *Fondy Evropské unie*. [online] ©2011 [cit. 2011-02-10] Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>.

Euroregion Silesia. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/>.

Kůš, M. Pražská ambasáda startuje. *Deník opavský a hlučínský*. [online] ©2005 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/prajzska-ambasada-startuje20110317.html.

Hlučínsko.tv. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.hlucinsko.tv/>.

Pražská ambasáda. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.prajzskaambasada.eu>.

Národní síť zdravých měst ČR. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.nszm.cz>.

Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika – MOS (okres Opava)*. [online] ©2008 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0805/.

Český statistický úřad. *Moravskoslezský kraj – Sčítání lidu, domů a bytů*. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/sldb-xt>.

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí. *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska*. [online] ©2011 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>.

Centrum volného času Kravaře. [online] ©2010 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.cvckravare.cz/>.

Kondor – Vesmír Bolatice. [online] ©2008 [cit. 2011-04-05] Dostupné z: <http://www.vesmirbolatice.cz/>.

Oficiální stránky obce Bělá. [online] ©2009 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.obecbela.cz/>.

Obec Bohuslavice. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.bohuslaviceuhlucina.cz>.

Obec Bolatice. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.bolatice.cz/>.

Obec Darkovice. [online] ©2011 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.darkovice.cz/>.

Informační server města Dolní Benešov. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.dolnibenesov.cz/>.

Oficiální stránky obce Hať. [online] ©2009 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.obechat.cz/>.

Město Hlučín. [online] ©2008 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.hlucin.cz/>.

Internetové stránky obce Hněvošice. [online] ©2006 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.hnevosice.cz/>.

Obec Chlebičov. [online] ©2011 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.chlebicov.cz/>.

Obec Chuchelná. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.chuchelna.com/>.

Informační server obce Koberice. [online] ©2009 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.koberice.cz/>.

Oficiální stránky obce Kozmice. [online] ©2009 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.kozmice.cz/>.

Město Kravaře. [online] ©2008 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.kravare.cz/>.

Oficiální stránky obce Ludgerovice. [online] ©2005 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.ludgerovice.cz/>.

Oficiální stránky obce Markvartovice. [online] ©2009 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.markvartovice.cz/>.

Obec Oldřišov. [online] ©2011 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.oldrisov.cz/>.

Oficiální server obce Píšť. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.pist.cz/>.

Obec Rohov. [online] ©2008 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.rohov.cz/>.

Oficiální stránky obce Slušovice a Vrbka. [online] ©2008 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.sluzovice.cz/>.

Obec Strahovice. [online] ©2011 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.strahovice.cz/>.

Oficiální internetové stránky obce Sudice. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://obec-sudice.cz/>.

Oficiální stránky obce Šilheřovice. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.silherovice.cz/>.

Oficiální stránky obce Štěpánkovice. [online] ©2011 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.stepankovice.cz/>.

Obec Třebom. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.trebom.cz/>.

Oficiální server obce Velké Hoštice. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.hostice.cz/>.

Vřesina u Hlučína. [online] ©2007 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.vresina-u-hlucina.cz/>.

Obec Závada. [online] ©2010 [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.zavada.cz/>.

Ostatní informační zdroje

Informace byly sděleny Mgr. Bc. Lukášem Volným, ředitel Charity Hlučín.

Informace byly sděleny Mgr. Marcelou Buryovou, koordinátorka komunitního plánování na MěÚ v Hlučíně.

Informace byly sděleny por. Bc. René Černoorským, komisař Policie České republiky – územní odbor Opava.

Informace byly sděleny Mgr. Herbertem Paverou, starosta obce Bolatice.

Informace byly sděleny Ing. Zuzanou Kašnou, zastupitelka obce Chlebičov.

Informace byly sděleny Ing. Radimem Herudkem, referent na OÚ Bolatice.

Propagační materiál *Vítejte na Hlučínsku*. Poskytnutý na Obecním úřadě v Bolaticích.

Osobní účast na Besedě s občany s omezenou možností pohybu konané 4. dubna 2011 na OÚ v Bolaticích.

Seznam obrázků

Obr. 1: Poloha Hlučínska v Moravskoslezském kraji.....	32
Obr. 2: Mapa Hlučínska – obce a osady	32

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Přeshraniční spolupráce obcí	40
Tabulka 2 – Populační vývoj obcí SOH 1991 - 2010	43
Tabulka 3 – Členění obyvatel dle pohlaví a věku	44
Tabulka 4 – Vzdělanostní struktura obyvatel obcí SOH	45
Tabulka 5 – Náboženské vyznání dle obcí SOH	46
Tabulka 6 – Národnostní složení obyvatel	47
Tabulka 7 – Ekonomická aktivita obyvatel	48
Tabulka 8 – Vývoj nezaměstnanosti v obcích (2005 – 2010).....	49
Tabulka 9 – Velikost a charakteristika bytové výstavby	50
Tabulka 10 – Bytová výstavba v obcích (2007 - 2009).....	51
Tabulka 11 – Počet podnikatelských subjektů v obcích dle odvětví činnosti	52
Tabulka 12 – Dostupné služby v obcích	55
Tabulka 13 – SWOT analýza 1 (silné a slabé stránky).....	65
Tabulka 14 – SWOT analýza 2 (příležitosti a hrozby)	66

Seznam příloh

Příloha I. – ROP Moravskoslezsko, oblasti podpory

Příloha II. – Mapa okresů Euroregionu Silesia

Příloha III. – Natalita v ČR 1993 – 2010

Příloha IV. – Migrace obyvatelstva 2005 – 2010 (dle jednotlivých obcí)

Příloha V. – Nehodovost v katastrech obcí SOH (2007 – 2010)

Příloha VI. a – Průmyslové zóny, plochy a objekty pro podnikání ve vybraných obcích SOH

Příloha VI. b – Průmyslová zóna Bolatice

Příloha VII. a – Bezbariérové trasy v Hlučíně

Příloha VII. b – Bezbariérové trasy v Bolaticích (plán)

Příloha VIII. – Ubytování na Hlučínsku

Příloha IX. – Cyklomapa Hlučínska

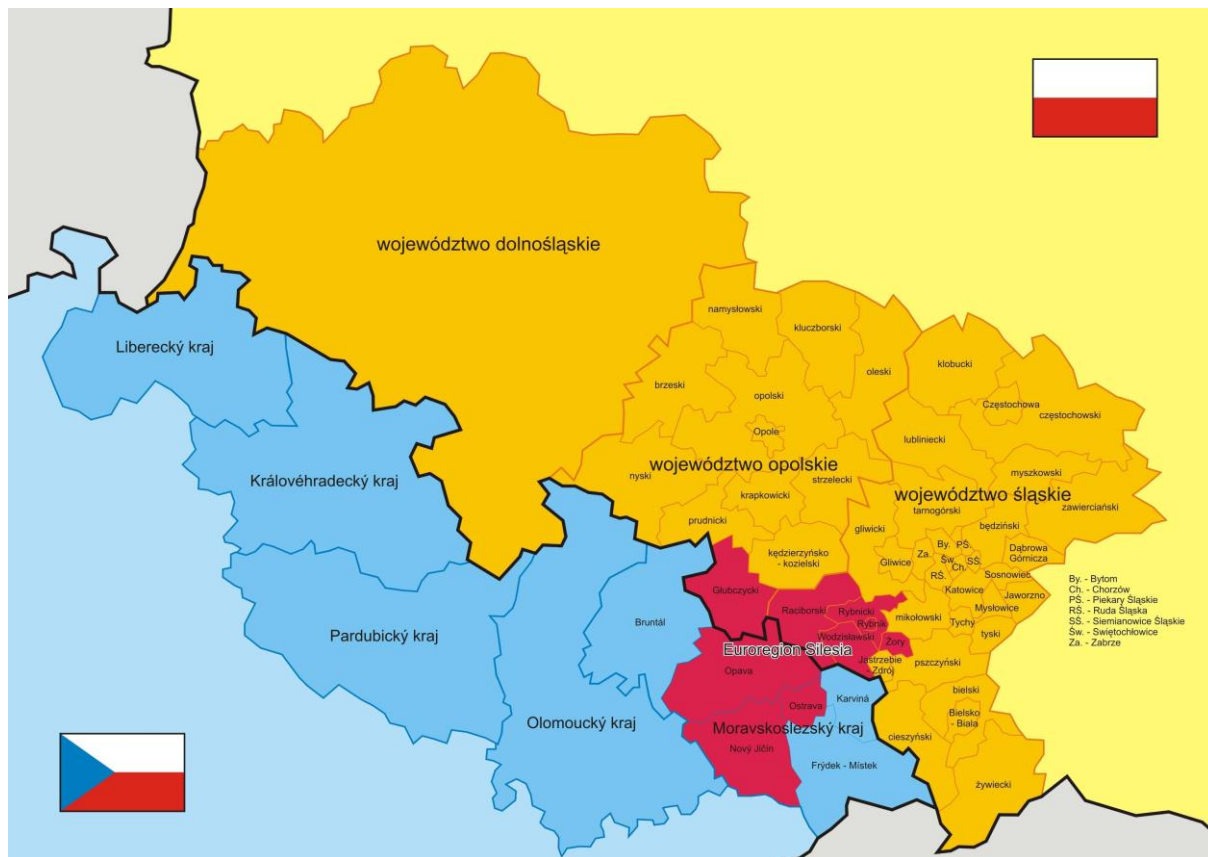
Příloha I. – ROP Moravskoslezsko, oblasti podpory

Regionální operační program NUTS 2 Moravskoslezsko 2007-2013

Prioritní osy	1. Regionální infrastruktura a dostupnost	2. Podpora prosperity regionu	3. Rozvoj měst	4. Rozvoj venkova
Oblasti podpory	1.1 Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury	2.1 Infrastruktura veřejných služeb	3.1 Rozvojové póly regionu	4.1 Rozvoj venkova
	1.2 Rozvoj a dostupnost letiště Ostrava	2.2 Rozvoj cestovního ruchu	3.2 Subregionální centra	
	1.3 Rozvoj dopravní obslužnosti	2.3 Podpora využívání brownfields		
	1.4 Infrastruktura integrovaného záchranného systému a krizového řízení	2.4 Marketing regionu		

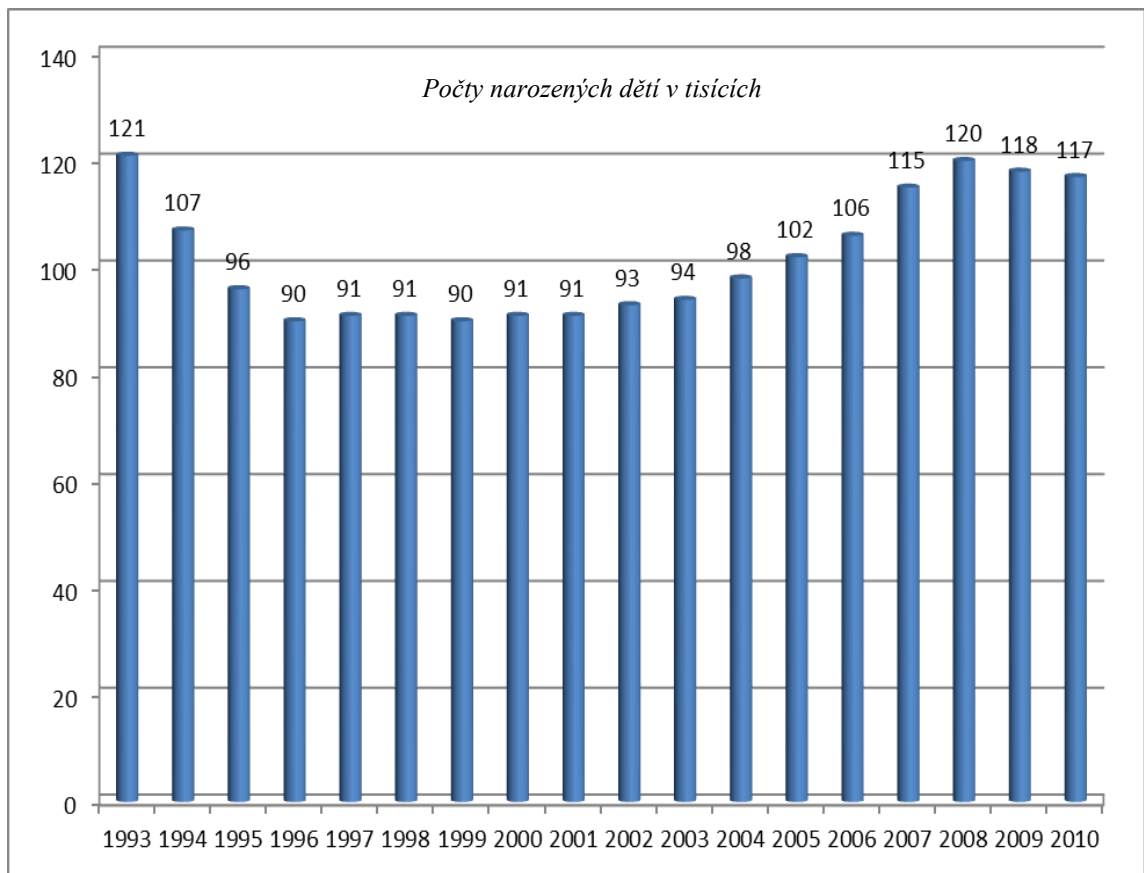
Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko (<http://www.rr-moravskoslezsko.cz/>)

Příloha II. – Mapa okresů Euroregionu Silesia

Zdroj: Euroregion Silesia (<http://www.euroregion-silesia.cz/>)

Příloha III. – Natalita v ČR 1993 – 2010

Zdroj: Český statistický úřad

Příloha IV. – Migrace obyvatelstva 2005 – 2010 (dle jednotlivých obcí)

Obec	2005		2006		2007		2008		2009		2010		Celkem Migrace v obcích za 5 let
	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	
Bělá	9	-7	12	-13	11	-11	9	-13	5	-15	10	-13	-16
Bohuslavice	25	-12	32	-14	21	-15	27	-14	27	-14	29	-13	79
Bolatice	68	-52	72	-56	56	-54	101	-43	59	-58	44	-51	86
Darkovice	26	-6	24	-16	30	-8	27	-25	22	-11	25	-18	70
Dolní Benešov	40	-80	63	-90	57	-58	79	-72	57	-77	68	-79	-92
Hať	33	-28	38	-45	41	-28	38	-40	53	-30	42	-52	22
Hlučín	253	-247	278	-228	259	-234	258	-230	242	-265	318	-255	149
Hněvošice	10	-8	21	-8	3	-27	17	-9	8	-9	21	-24	-5
Chlebičov	18	-19	7	-10	8	-19	6	-10	15	-4	18	-8	2
Chuchelná	18	-23	27	-30	34	-27	14	-31	25	-31	22	-44	-46
Kobeřice	26	-36	25	-34	29	-28	50	-43	65	-25	46	-52	23
Kozmice	12	-16	26	-27	31	-22	31	-23	38	-27	35	-24	34
Kravaře	116	-88	69	-103	133	-98	113	-110	110	-111	104	-137	-2
Ludgeřovice	84	-80	100	-43	100	-82	99	-82	84	-59	129	-69	181
Markvartovice	39	-24	52	-24	50	-22	60	-20	41	-32	32	-26	126
Oldřišov	19	-15	10	-10	14	-24	32	-24	26	-34	36	-28	2
Píšť	32	-28	34	-21	17	-24	34	-38	43	-28	46	-40	27
Rohov	16	-6	8	-9	11	-13	7	-7	5	-11	5	-8	-2
Služovice	7	-12	18	-6	18	-17	26	-16	19	-23	20	-22	12
Strahovice	25	-14	10	-10	18	-15	13	-7	14	-10	23	-17	30
Sudice	11	-15	7	-12	32	-18	16	-12	10	-9	27	-13	24
Šilheřovice	29	-26	29	-27	45	-21	14	-25	35	-9	45	-40	49
Štěpánkovice	33	-44	34	-52	40	-31	46	-44	40	-43	80	-38	21
Třebom	6	-5	4	0	7	-1	9	-3	5	-2	8	-4	24
Velké Hoštice	38	-22	38	-33	42	-26	36	-27	29	-31	48	-52	40
Vřesina	30	-24	48	-28	20	-22	55	-16	51	-24	65	-9	146
Závada	10	-8	9	-15	7	-16	4	-5	8	-7	10	-13	-16
Migrace na Hlučínsku	88		131		173		232		137		207		968

Zdroj: Český statistický úřad

Příloha V. – Nehodovost v katastrech obcí SOH (2007 – 2010)

Obec	2010					2009					2008				
	PN	M	TZ	LZ	HmŠ (*100 Kč)	PN	M	TZ	LZ	HmŠ (*100 Kč)	PN	M	TZ	LZ	HmŠ (*100 Kč)
Bělá	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	60
Bohuslavice	5	0	0	2	1870	2	0	0	0	150	7	0	0	1	1770
Bolatice	8	0	0	2	1076	8	0	2	1	3035	28	0	2	9	6623
Darkovice	1	0	0	0	350	1	0	0	0	100	2	0	0	0	410
Dolní Benešov	24	0	1	6	10261	21	0	0	6	14035	49	0	0	6	14773
Hať	1	0	0	0	170	6	0	1	3	1540	10	0	1	6	5840
Hlučín	60	0	1	8	22031	68	1	3	19	30630	139	0	3	26	39151
Hněvošice	4	0	0	1	21961	2	0	0	1	850	3	0	0	0	661
Chlebičov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	280
Chuchelná	0	0	0	0	0	2	0	0	3	350	6	0	0	0	1310
Kobeřice	4	0	0	2	430	8	0	0	6	1360	13	0	0	2	5000
Kozmice	8	0	0	9	4200	6	1	0	4	4400	19	0	0	2	5000
Kravaře	26	0	0	13	15702	33	1	1	9	9287	83	0	0	15	25375
Ludgeřovice	21	0	0	7	8840	17	0	2	10	16315	38	0	1	10	16220
Markvartovice	4	0	0	0	1070	4	0	0	0	1660	4	0	0	0	715
Oldřišov	1	0	0	0	950	3	0	0	1	950	4	0	0	1	1920
Píšť	2	0	0	4	330	1	0	0	1	30	5	0	1	0	2790
Rohov	1	0	0	0	400	0	0	0	0	0	2	0	0	0	152
Služovice	0	0	0	0	0	2	0	0	1	150	0	0	0	0	0
Strahovice	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sudice	1	0	0	1	350	1	0	0	0	100	1	0	0	0	100
Šilheřovice	4	0	1	3	2855	7	0	0	9	4080	16	1	0	5	2475
Štěpánkovice	6	0	0	3	1620	5	0	0	2	2212	4	0	0	1	1955
Třebom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	450
Velké Hoštice	8	0	1	4	8640	9	0	1	3	5795	12	0	0	2	3720
Vřesina	2	0	0	0	570	6	0	0	4	6420	8	0	0	4	1960
Závada	0	0	0	0	0	2	0	0	3	800	3	0	0	1	210
Celkem v období	192	0	4	67	103676	215	3	10	86	104250	460	1	8	92	138920

Zdroj: Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje (Územní odbor Opava)

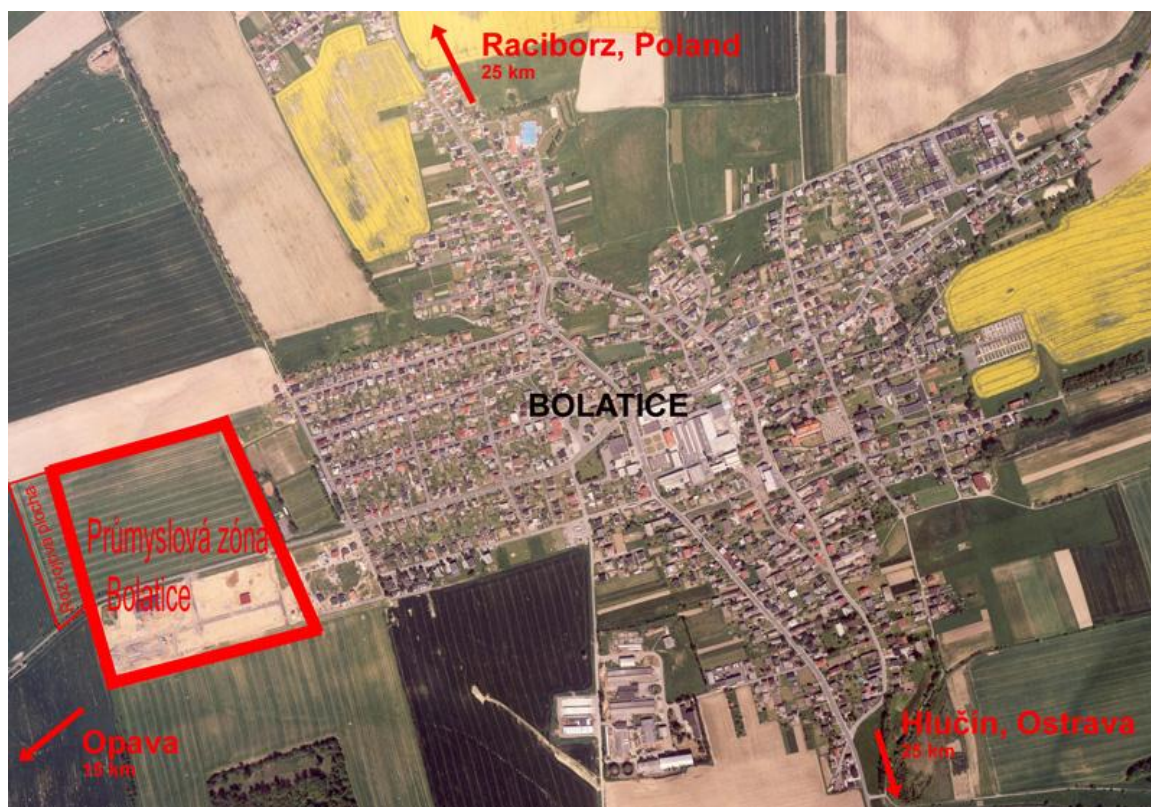
Pozn.: PN – Počet dopravních nehod; M – mrtví; TZ – těžce zranění; LZ – lehce zranění; HmŠ – hmotná škoda na majetku

Příloha VI. a – Průmyslové zóny, plochy a objekty pro podnikání ve vybraných obcích SOH

Název obce/města	Průmyslová zóna			Další plochy k podnikání			Brownfields			Objekty k podnikání (pronájem)			Chybějící služby
	Název PZ (bližší popis)	celková plocha (ha)	volná plocha (ha)	Název plochy (bližší popis)	celková plocha (ha)	volná plocha (ha)	Název plochy (bližší popis)	celková plocha (ha)	volná plocha (ha)	Název objektu (bližší popis)	celková plocha (m2)	volná plocha (m2)	
Bolatice	Průmyslová zóna Bolatice - u hřiště - lehký a zpracovatelský průmysl	16	0	Borová - lehký a zpracovatelský průmysl - soukromý vlastník	cca 2,5	cca 2,5	Část objektů v bývalém sídle Opavice a.s., vhodné jako kancelářské prostory, sklady, služby, prodejny	1000 m2	350 m2	Dům obchodu a služeb, Hlučínská 6, Bolatice - obchody, služby	cca 400	0	opravná jízdních kol
Hlučín	Průmyslová zóna	12,97ha + 11,56ha (po roce 2020)	12,97ha + 11,56ha (po roce 2020)	Darkovičky (u statku) plocha pro podnikání	1,16	1,16	plocha pro průmysl (mezi Cihelnou a firmou HASIT)	cca 7,1	cca 7,1	plocha pro podnikání (za areálem firmy PIERAN)	cca 2,4	cca 2,4	
Hněvošice	Průmyslová zóna – je zanesena v územním plánu obce, dosud nerealizována.	4,3	4,3	Nejsou			Není			Nejsou			Stravovací a ubytovací služby, květinářství, zahradnictví, průmyslové zboží
Kobeřice	Není plánovaná	x	x	fa. CETA - zeměděl.výroba ; - Paďělky x zeměděl. výroba	cca 4,5 ; 5,68	cca 4,5 ; 5,68	Ne	x	x	Zatím nejsou	x	x	Hotelové služby - ubytování
Kravaře	Nad Drahou - Štěpánkovická, - živočišná výroba	3,2	3,2	Podnikatelský areál, Štěpánkovická - cihelny	8	0,8				Budova, ul. Tyršova 5	875	0	smuteční síň
	Pod Hanůvkou - Štěpánkovická - různé druhy podnik. činnosti	1,8	1,8	Hřbitov - Štěpánkovická, určeno pro různé druhy podnikání, služby	4,3	1,5							
	Mezi Drahou u Hranic - určeno pro široký sortiment podnik. činnosti	14	14	Střední pole - Botatická - rozšíření stávajícího podnik. areálu	7	3,5							
	Na Farském - sever - jih	10,9	10,9										
Oldřichov	nemáme			Masospol - bývalý areál velkovýkrmny prasat - soukromý vlastník	cca 8	cca 8	Příjezd od Opavy -levá strana - soukromý vlastníci	cca 40000 m2	cca 40000 m2	Kovárna, Opavská čp.171, část objektu Opavská čp.199	cca400, cca150	cca400, cca150	
Píšť	-			-			Rekonstrukce brownfield (bývalá salaš) na raňč spojený s chovem koní, hypoturistika, agroturistika						Informační a kulturní centrum obce Píšť, Penzion a wellness studio, Motokrosová dráha, Rozhledna
Služovice	Průmyslová zóna Služovice objekt bý.voj.kasáren lehký průmysl	15	0										
Sudice	-			Území pro podnikání s rušivými vlivy Třebomské, a s nerušivými vlivy Ratibořská	cca 4	cca 3,5	Objekty bývalých kravinů na Třebomské vhodné jako sklady / a bývalého statku ul Ke Hřišti havarijní stav budov	4000 m2	2000 m2	Kinosál Hlavní 125, Pošta Hlavní 148	cca 400 m2	0	Zdravotnictví, lékárna, kadeřnictví, ubytování, opravná jízdních kol
Velké Hoštice				podnikatelská zóna, vhodná pro podnikání nerušivého charakteru, pozemky v soukromém vlastnictví	cca 5 ha	cca 3 ha							řeznictví, pekařství
Vřesina	Výrobní zóna lehký a zpracovatelský průmysl	0,65	0,65										téměř všechny služby
Závada	není			nejsou			v řešení						

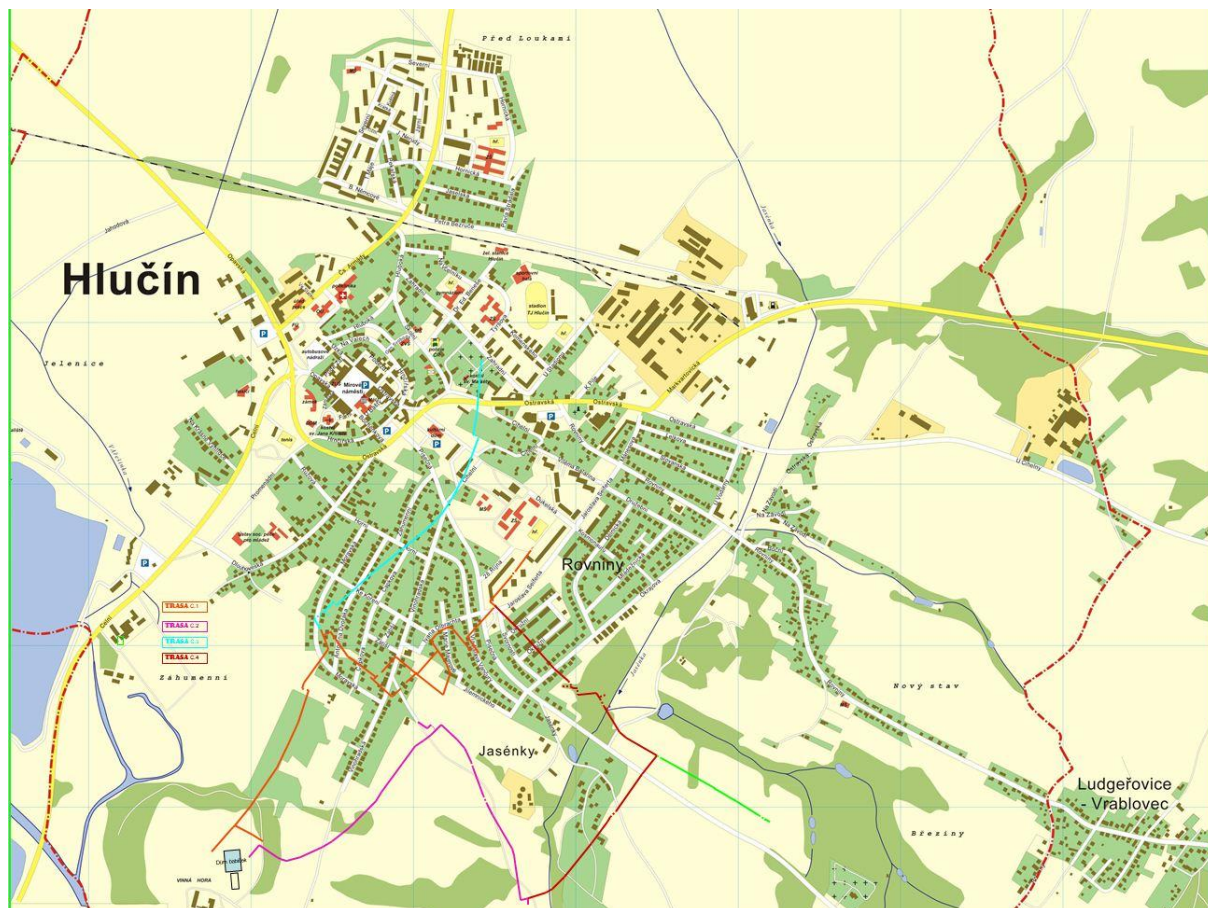
Zdroj: Sdružení obcí Hlučínska (<http://hlucinsko.eu/>)

Příloha VI. b – Průmyslová zóna Bolatice

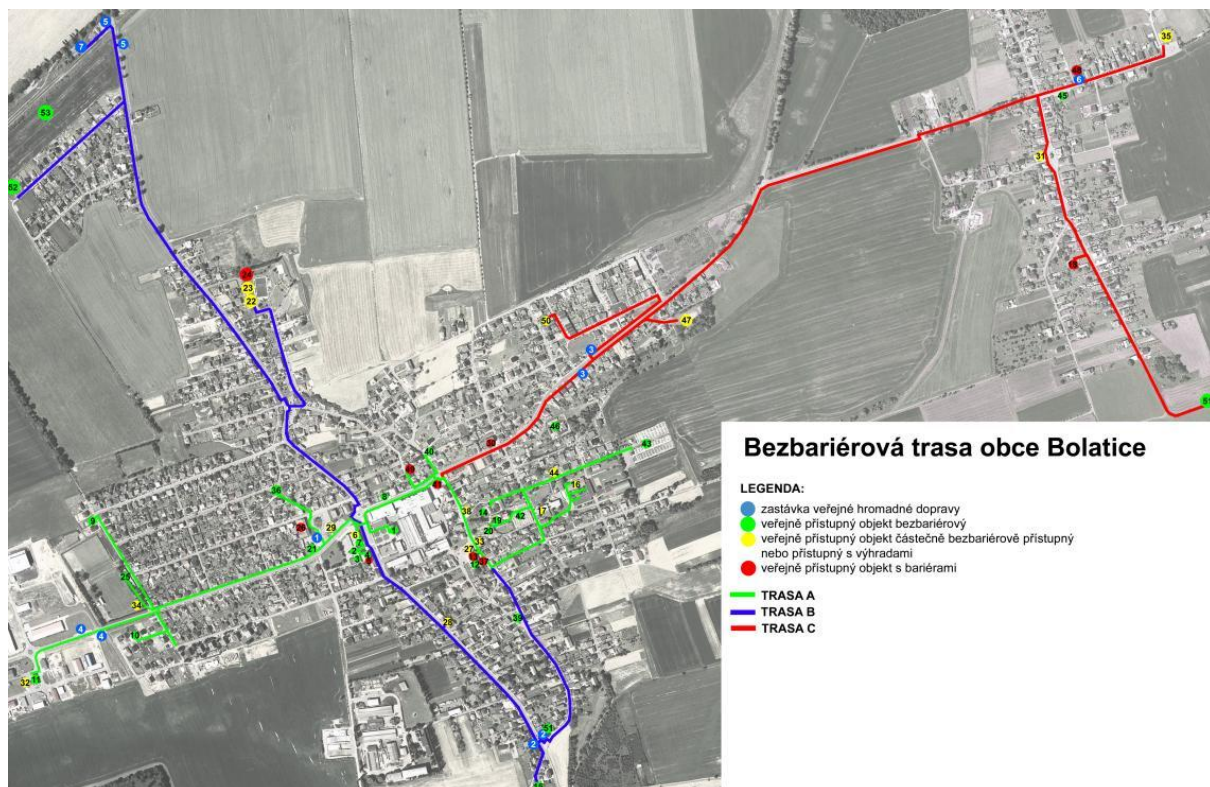
Zdroj: Obec Bolatice (<http://www.bolatice.cz/firmy-v-obci/prumyslova-zona>)

Příloha VII. a – Bezbariérové trasy v Hlučíně

Zdroj: Město Hlučín (<http://www.hlucin.cz/pro-obcany/socialni-veci/komunitni-planovani/bezbarierove-trasy.html>)

Příloha VII. b – Bezbariérové trasy v Bolaticích (plán)

Zdroj: Obecní úřad Bolatice, interní materiál (Ing. Radim Herudek)

Příloha VIII. – Ubytování na Hlučínsku

Ubytování na Hlučínsku	Obec	Počet lůžek
Penzion u kostela	Bohuslavice	11
Turistická základna Vesmír	Bolatice	38
Penzion na koupališti		20
Penzion Herta	Dolní Benešov	28
Hostinec u sv. Mikuláše	Hať	15
Penzion Lucie	Hlučín	6
Penzion Rodos		20
Penzion sv. Florian		9
Penzion Stará celnice		10
Autokemp Jezero SRA		52
Penzion Azalka		22
Restaurant - Penzión Hevil		7
Penzion SRA		40
Café Lukas		Chuchelná
Restaurace U Krokodýla	Kozmice	25
Penzion Buly	Kravaře	20
Hotel Buly Aréna		60
Restaurace Slanina		23
Motel Taxi	Ludgeřovice	5
Turistická chata	Strahovice	11
Hotel Golf Šilheřovice	Šilheřovice	42
Golf hotel U sv. Jana		20
Penzion Stará pekárna		15
Restaurace a penzion Na Náměstí		20
Hotel Albertovec	Štěpánkovice	40
Pension Bělá	Bělá	24
Penzion Darja	Velké Hoštice	7
Penzion u Bouchače		10
Privát - Peter Tomitzek		
Ubytování v soukromí	Markvartovice	8
Penzion Lhotka	Ostrava - Lhotka	8
Penzion Jory	Malé Hoštice	7
Penzion Jako doma	Ostrava - Petřkovice	6

Zdroj: Sdružení obcí Hlučínska (<http://hlucinsko.eu/>) ; příp. webové stránky ubytovacích zařízení

Příloha IX. – Cyklomapa Hlučína

Zdroj: Sdružení obcí Hlučína (<http://hlucinsko.eu/>)